

HUMOR ING DEPOT SENI KIRUN

SKRIPSI

Dipunaturaken Dhumateng Fakultas Bahasa dan Seni

Universitas Negeri Yogyakarta

Minangka Jejangkeping Pendadaran Anggayuh *Gelar*

Sarjana Pendidikan

Dening

Fembri Bima Nugroho

NIM. 10205244062

PROGRAM STUDI PENDIDIKAN BAHASA JAWA

JURUSAN PENDIDIKAN BAHASA DAERAH

FAKULTAS BAHASA DAN SENI

UNIVERSITAS NEGERI YOGYAKARTA

2014

PASARUJUKAN

Skripsi kanthi irah-irahan *Humor ing Depot Seni Kirun* menika saged dipunuji
awit sampun pikantuk palilah saking pembimbing.

Yogyakarta, 22 Oktober 2014

Pembimbing

Dra. Siti Mulyani, M. Hum

NIP. 19620729 198703 2 002

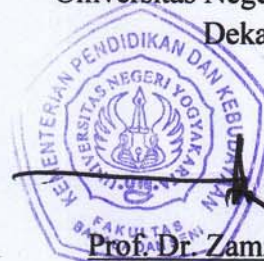
PENGESAHAN

Skripsi kanthi irah-irahan Humor ing Depot Seni Kirun menika sampun dipunandharaken wonten pendadaran ing sangajengipun *dewan penguji* rikala tanggal 07 November 2014 saha dipuntetepaken lulus.

DEWAN PENGUJI

Asma	Jabatan	Tapak Asma	Tanggal
1. Drs. Hardiyanto, M.Hum.	Ketua Penguji		17/ 2014 ..//.....
2. Nurhidayati, S.Pd., M.Hum.	Sekretaris Penguji		17/ 2014 ..//.....
3. Dr. Mulyana, M.Hum.	Penguji Utama		17/ 2014 ..//.....
4. Dra. Siti Mulyani, M.Hum.	Penguji II		17/ 2014 ..//.....

Yogyakarta, 18 November 2014
Fakultas Bahasa dan Seni
Universitas Negeri Yogyakarta
Dekan,

Prof. Dr. Zamzani, M.Pd.
NIP.19550505 198011 1 001

WEDHARAN

Ingkang tandha tangan ing ngandhap menika, kula :

Nama : **Fembri Bima Nugroho**

NIM : 10205244062

Program Studi : Pendidikan Bahasa Jawa

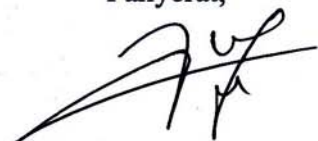
Fakultas : Fakultas Bahasa dan Seni

ngandharaken bilih *skripsi* menika minangka asiling panaliten kula piyambak. Samangertos kula, *skripsi* menika boten sami kaliyan ingkang kaserat dening tiyang sanes, kejawi perangan-perangan tartamtu ingkang kula pethik sarana kangge dhasar panyeratan kanthi nggatosaken tata cara saha paugeran panyeratan *skripsi* ingkang umum.

Seratan ing wedharan menika kula serat kanthi saestu. Menawi kasunyanipun kabukti bilih wedharan menika boten leres, bab menika dados tanggel jawab kula minangka pribadi.

Yogyakarta, 20 Oktober 2014

Panyerat,

Fembri Bima Nugroho

SESANTI

“Manfaatkanlah lima perkara sebelum datangnya lima perkara: masa mudamu sebelum masa tuamu, masa sehatmu sebelum masa sakitmu, masa kayamu sebelum masa miskinmu, masa luangmu sebelum masa sibukmu, masa hidupmu sebelum kematianmu”.

(H.R. Al Hakim)

“Niat kemawon boten cekap, kedah wonten tanggel jawab saking menapa ingkang sampun dipunniati”.

(panyerat)

PISUNGSUNG

Kanthi raos syukur dhumateng Allah SWT, skripsi menika kula aturaken dhumateng tiyang sepuh kula, Bapak Sugiyanto saha Ibu Marini ingkang sampun paring panjurung, panyengkuyung saha donga pangestu saengga skripsi menika saged paripurna.

PRAWACANA

Puji syukur panyerat aturaken dhumateng Allah SWT ingkang sampun paring rahmat saha hidayahipun, saengga panyerat saged ngrampungaken skripsi kanthi irah-irahan “*Humor ing Depot Seni Kirun*” menika saged kaimpun kanthi nir ing sambekala. Skripsi menika kaserat kangge njangkepi salah satunggaling sarat anggayuh *gelar sarjana pendidikan*.

Panyerat ugi ngaturaken agunging panuwun dhumateng Ibu Siti Mulyani, M. Hum minangka Dosen Pembimbing skripsi ingkang sampun paring panjurung, pamrayogi, panyaruwe, saha bimbingan kanthi sabar saha tulus sadangunipun kula nyerat skripsi, satemah skripsi menika saged paripurna kanthi sae.

Skripsi menika saged paripurna ugi amargi sampun dipunsengkuyung saking mapinten-pinten *pihak*. Awit saking menika, panyerat ngaturaken agunging panuwun dhumateng:

1. Bapak Prof. Dr. Rochmat Wahab, M.Pd. MA. Minangka Rektor Universitas Negeri Yogyakarta ingkang sampun paring wekdal dhateng kula kangge pados ngelmu.
2. Bapak Prof. Dr. Zamzani, M.Pd. minangka Dekan Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta ingkang sampun paring kalodhangan anggen kula nyerat skripsi.
3. Bapak Dr. Suwardi, M. Hum. Minangka Ketua Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah ingkang sampun paring kawruh saha pandom salebeting kula sinau wonten ing Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah.
4. Bapak Dr. Purwadi minangka dosen Penasehat Akademik ingkang sampun paring bimbingan, panyengkuyung, saha panjurungipun sadangunipun kula sinau ing Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta.
5. Bapak Ibu Dosen Pendidikan Bahasa Daerah ingkang sampun paring kawruh mawarni-warni ingkang murakabi tumrap panyerat.

6. *Staf* karyawan Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah awit saking pambiyantunipun.
7. *Dosen Penguji Tugas Akhir Skripsi* ingkang sampun paring pambiji saha pamrayoginipun.
8. Tiyang sepuh kula, Bapak Sugiyanto saha Ibu Marini, Mas Taofan Iftafik Jannah, rayi kula Ria Istiqomah sarta sedaya kaluwarga awit saking panjurung saha pandonganipun.
9. Kanca - kanca Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah angkatan 2010 mliginipun kelas H, saha sedaya pihak ingkang sampun panjurung saha pandonganipun dhateng panyerat saengga skripsi menika saged paripurna kanthi sae.

Skripsi menika temtu kemawon taksih dereng saged kawastanan sae, jangkep menapa malih sampurna. Pramila saking menika sadaya pamrayogi menapa dene panyaruwe saking sedayanipun tansah katampi kanthi bingahing manah saha agunging panuwun. Wasana, kanthi raos andhap asor panyerat gadhah pangajab mugi – mugi skripsi menika saged murakabi tumrap pammaos saha panyerat.

Yogyakarta, Oktober 2014

Panyerat,

Fembri Bima Nugroho

6. *Staf* karyawan Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah awit saking pambiyantunipun.
7. *Dosen Penguji Tugas Akhir Skripsi* ingkang sampun paring pambiji saha pamrayoginipun.
8. Tiyang sepuh kula, Bapak Sugiyanto saha Ibu Marini, Mas Taofan Iftafik Jannah, rayi kula Ria Istiqomah sarta sedaya kaluwarga awit saking panjurung saha pandonganipun.
9. Kanca - kanca Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah angkatan 2010 mliginipun kelas H, saha sedaya pihak ingkang sampun panjurung saha pandonganipun dhateng panyerat saengga skripsi menika saged paripurna kanthi sae.

Skripsi menika temtu kemawon taksih dereng saged kawastanan sae, jangkep menapa malih sampurna. Pramila saking menika sadaya pamrayogi menapa dene panyaruwe saking sedayanipun tansah katampi kanthi bingahing manah saha agunging panuwun. Wasana, kanthi raos andhap asor panyerat gadhah pangajab mugi – mugi skripsi menika saged murakabi tumrap pammaos saha panyerat.

Yogyakarta, 20 Oktober 2014

Panyerat,

Fembri Bima Nugroho

DAFTAR TABEL

	Kaca
Tabel 1 : Wujud humor	50
Tabel 2 : Topik humor	50
Tabel 3 : Fungsi humor	51
Tabel 4 : Wujud <i>kartu data</i>	52
Tabel 5 : Asiling Panaliten wujud humor, topik humor, fungsi humor saha <i>indikator</i> humor ing Depot Seni Kirun	58

DAFTAR LAMPIRAN

Kaca

Lampiran 1: Analisis Panaliten wujud humor, topik humor, saha fungsi humor ing Depot Seni Kirun	160
--	-----

DAFTAR CEKAKAN

DC	: Dukun Calak
DSK	: Depot Seni Kirun
HK	: Hukum Karma
KEBR	: Kirun Edan Bagio Dadi Ratu
TW	: Temanten Wurung

HUMOR ING DEPOT SENI KIRUN

Dening :

Fembri Bima Nugroho

NIM 10205244062

SARINING PANALITEN

Panaliten menika dipuntindakaken kanthi ancas kangge ngandharaken bab humor ing Depot Seni Kirun. Perkawis ingkang badhe kaandharaken inggih menika 1) wujud humor, 2) topik humor, saha 3) fungsi humor.

Panaliten menika kalebet jinis panaliten *deskriptif*. Sumber *data* ingkang dipunginakaken inggih menika sekawan *video* humor Depot Seni Kirun *versi* kaset. *Data* wonten panaliten menika awujud tembung, *frasa*, *klausa* saha ukara ingkang ngemot unsur humor. Caranipun ngempalaken *data* ing panaliten menika kanthi *teknik* nyemak saha nyathet. *Data* dipunanalisis kanthi kalih tahap inggih menika *analisis* wiwitan (nyemak saha netepaken *data* ingkang kakempalaken lajeng nyathet ing *kartu data*) saha *lanjutan* (*data* dipunpantha – pantha miturut wujud, topik, saha fungsi humor). *Validitas* ingkang dipunginakaken inggih menika *validitas triangulasi teori*, *validitas semantik* saha tetimbangan *ahli*, lajeng kangge manggihaken *reliabilitas data* dipunginakaken *reliabilitas stabilitas*.

Asiling panaliten menika ngandharaken bilih wujud humor ing Depot Seni Kirun menika awujud humor setunggal larik, kalih larik, pawicantenan, awujud cariyos, *puisi*, *keseleo lidah* (*salah ucap*), *definisi*, *interupsi*, *tolak bala*, *perpaduan* antawisipun humor pawicantenan kaliyan humor *keseleo lidah* (*salah ucap*), *perpaduan* antawisipun humor pawicantenan kaliyan humor awujud cariyos, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos kaliyan *interupsi*, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos kaliyan *tolak bala*, saha *perpaduan* antawisipun humor *puisi* kaliyan humor *keseleo lidah* (*salah ucap*). Topik humor ing Depot Seni Kirun inggih menika humor panyaruwe, *meringankan beban*, panglipur, *etnis*, *seks*, saha *pergaulan*, *perpaduan* antawisipun humor panyaruwe kaliyan humor *seks*, *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* kaliyan humor agami, saha *perpaduan* antawisipun humor *etnis* kaliyan humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika kangge sarana panglipur, paring panyaruwe, kangge paring gagasan utawi pamrayogi, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, saha kangge paring *informasi*.

BAB I

PURWAKA

A. Dhasaring Panaliten

Manungsa betahaken panglipur wonten ing pagesanganipun. Panglipur menika dipunbetahaken manungsa kangge ngirangi sedaya raos ingkang kirang sekeca wonten ing salebeting manah saha panggalhipun ngengingi perkawis tartamtu, kadosta perkawis ing padamelan, kaluwarga, utawi perkawis – perkawis ing satengahing masarakat. Salah satunggaling panglipur manah saha panggalhipun manungsa inggih menika kanthi humor. *Kamus Besar Bahasa Indonesia* (2002: 412) ngandharaken bilih humor inggih menika perkawis ingkang lucu, ingkang saged ndadosaken gumujeng utawi nuwuhaken raos bingah.

Humor minangka salah satunggaling cara kangge nuwuhaken raos bingah. Raos bingah menika saged kawujudaken kanthi maneka warni, salah satunggaling inggih menika mesem utawi gumujeng. Kanthi ngraosaken raos bingah kalawau manungsa saged ngirangi saha ngicalaken raos sedhih ing manah utawi sayah ing panggalhipun. Awit saking menika, humor gadhah ancas saged kangge nglipur manah utawi panggalih salah satunggaling tiyang ingkang nembe nandhang duhkita.

Humor dipunwujudaken saking *kreatifitas* satunggaling tiyang ingkang boten tebih saking tataran wawasanipun. Ing salebeting humor, kathah topik – topik humor ingkang saged dipunginakaken. Salah satunggaling topik ingkang

kathah dipunginakaken wonten ing salebeting humor ing jaman samenika inggih menika perkawis politik. *Isu – isu politik* ingkang ngrembaka ing sakiwa tengenipun masarakat, kadosta kathahipun wakil rakyat ingkang *korupsi* utawi kathahipun wakil rakyat ingkang sare nalika sidhang, saha wontenipun kawicaksanan *politik* ingkang boten gadhah paedah kangge rakyat ananging namung nguntungaken kangge golongan tartamtu. Perkawis – perkawis kalawau saged dipundadosaken *objek* humor ingkang saged narik kawigatosan pamireng saha pamiarsa humor. Topik – topik sanesipun ingkang kathah dipunginakaken ing salebeting humor inggih menika perkawis *sosial* ing masarakat saha perkawis – perkawis agami. Kanthi tataran wawasan saha *kreatifitas* ingkang inggil, topik – topik humor kalawau saged dados lampahan humor ingkang saged dados panglipur dhateng tiyang ingkang mireng utawi tiyang ingkang mirsani.

Humor dipuntampi saben tiyang menika beda – beda. Salah satunggaling tandha bilih humor saged katampi dening tiyang sanes inggih menika menawi saged ndadosaken tiyang sanes mesem saha gumujeng. Panampining saben tiyang ngengingi humor gumantung saking mapinten – pinten perkawis, inggih menika wawasanipun satunggaling tiyang, *latar sosial*, padamelan, saha yuswa. Tuladhanipun inggih menika humor ingkang dipunkripta dening mahasiswa dereng temtu saged dipuntampi dening tiyang ingkang gadhah padamelan kadosta polisi, tentara utawi tiyang ingkang dagang, awit wontenipun istilah – istilah utawi tembung – tembung ingkang beda ingkang dipunginakaken ing pasrawunganipun. Istilah – istilah utawi

tembung – tembung ingkang dipunginakaken kalawau namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang gadhah padamelan ingkang sami.

Tuladha sanesipun inggih menika humor ingkang dipuntampi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Humor menika dereng temtu saged dipuntampi dening lare alit utawi enem, kadosta humor ingkang gadhah unsur – unsur *seks*. Humor menika dipunanggep boten limrah (*tabu*) ing masarakat saha kirang pantes menawi dipunpirsani saha dipunpirengaken dening lare alit utawi enem. Sinaosa sedaya ingkang gayut kaliyan *seks* menika *tabu*, ananging ing jaman samenika kathah tiyang ingkang ndadosaken *seks* minangka bahan lawakanipun. Kadosta tuladha ing ngandhap menika:

Konteks : Kirun saha Bagio nembe rondha ing satunggaling margi dhusun, lajeng kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipundugi, amargi saderengipun Kirun saha Bagio nembe sumerep setan.

Kirun : “*Haa... Sundel Bolong.. Sundel Bolong*”

Bagio : “*Halah, iki mesti ora a sundel tetep bolong*”

Kirun : “*Lambemu*”

(Sumber: DSK/Hukum Karma)

Pethikan ing inggil kalebet humor *seks* amargi topik ingkang dipunginakaken kangge ngripta humor kasebat ngginakaken perkawis ingkang *tabu* saha tembung – tembung ingkang tegesipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Humor *seks* ing pethikan ing inggil katitik saking tembung ‘*bolong*’ ing salebeting tuturanipun Bagio. Tembung ‘*bolong*’ ing salebeting tuturan ingkang dipunginakaken dening Kirun gadhah teges inggih menika ngandharaken nama setan inggih menika ‘Sundel Bolong’. Sundel Bolong inggih menika setan ingkang wujudipun tiyang estri ananging pengkeranipun menika bolong saengga

dipunsebat sundel bolong. Salajengipun, tuturan ingkang dipunginakaken dening Bagio menika *‘Halah, iki mesti ora a sundhel tetep bolong’*, gadhah teges ingkang beda. Tembung *‘bolong’* ingkang dipunmaksud menika gadhah sambet rapetipun kaliyan perangan badanipun tiyang estri, saengga namung tiyang ingkang sampun diwasa ingkang saged mangertosi tegesipun awit tiyang diwasa sampun mangertosi babagan *seks*. Tiyang diwasa saged gumujeng menawi mireng humor kasebat minangka tandha bilih humor kasebat saged katampi.

Humor ing inggil menika angel dipunmangertosi dening lare alit utawi enem amargi lare alit utawi enem menika dereng mangertosi babagan *seks*. Lare alit utawi enem menika limrahipun namung saged negesi tembung menika kanthi teges *denotasi* kemawon, saengga ancasipun humor menika boten saged katampi. Lare alit utawi enem namung saged nampi humor ingkang entheng inggih menika humor – humor ingkang wosipun namung kangge panglipur kemawon. Sejatosisipun, humor *seks* menika saged dados salah satunggaling topik humor ingkang saged ndadosaken satunggaling tiyang gumujeng. Pramila, tiyang ingkang ngripta humor menika kedah mangertosi kahanan ing sakiwa tengenipun, kadosta sinten ingkang mireng, sinten ingkang mirsani saha kados pundi raos pamireng utawi pamiarsanipun. Kanthi mangertosi kahanan sakiwa tengenipun, tiyang ingkang ngripta humor menika saged milah – milah wujud saha topik humor ingkang dipunginakaken ing pertunjukan humor, saengga ancasing humor menika saged katampi dening pamireng saha pamiarsanipun.

Depot Seni Kirun inggih menika kelompok seni budhaya saking Jawi Wetan ingkang dipunpimpin dening H.M Syakirun utawi kondhang kanthi nama Kirun. Cariyos humor ing humor Depot Seni Kirun nggambaraken prastawa – prastawa ing pagesangan sakiwa tengenipun manungsa wonten ing masarakat, saengga saged maringi paedah kangge nuwuhaken kasaenan kangge tiyang sanes mliginipun para pamireng saha pamiarsanipun. Humor ing Depot Seni Kirun mujudaken humor lesan saha humor *gerak tubuh (body movement humors)*. Kathah sanget wujud saha topik humor ingkang dipunpanggiaken ing salebeting humoripun, saengga narik kawigatosan panaliti kangge nliti saha medhar humor ing Depot Seni Kirun menika. Panaliten menika *fokus* wonten ing humor lesan inggih menika tembung – tembung, *frase, klausa*, utawi ukara ingkang dipunginakaken wonten ing salebeting pangandhikan utawi pawicantenanipun paraga ingkang ndayani humor.

B. Underaning Perkawis

Adhedhasar dhasaring panaliten ing inggil, saged kapanggihaken perkawis kados ingkang kaandharaken ing ngandhap menika.

1. Wujud humor ing Depot Seni Kirun.
2. Topik humor ing Depot Seni Kirun.
3. Perkawis – perkawis ingkang ndayani humor ing Depot Seni Kirun
4. Fungsi humor ing Depot Seni Kirun.

C. Watesaning Perkawis

Awit saking kathahing perkawis ingkang kaandharaken ing underaning perkawis menika boten sedaya dipuntliti, saengga prelu wontening watesaning perkawis. Panaliten menika dipunwatesi perkawis ingkang wigati kados ingkang kaandharaken ing ngandhap menika.

1. Wujud humor ing Depot Seni Kirun.
2. Topik humor ing Depot Seni Kirun.
3. Fungsi humor ing Depot Seni Kirun

D. Wosing Perkawis

Adhedhasar watesaning perkawis ing nginggil, wosing perkawis saged kaandharaken ing ngandhap menika.

1. Kados pundi wujud humor ing Depot Seni Kirun?
2. Kados pundi topik humor ing Depot Seni Kirun?
3. Kados pundi fungsi humor ing Depot Seni Kirun?

E. Ancasing Panaliten

Adhedhasar saking wosing perkawis ing nginggil menika, kita saged mendhet ancasing panaliten. Ancasing ngawontenaken panaliten menika inggih menika :

1. Kangge ngandharaken wujud humor ing Depot Seni Kirun.
2. Kangge ngandharaken topik humor ing Depot Seni Kirun.
3. Kangge ngandharaken fungsining humor ing Depot Seni Kirun.

F. Paedahing Panaliten

Panaliten menika dipunkajengaken saged paring paedah kanthi teoritis saha kanthi praktis.

1. Paedah Teoritis

Asiling panaliten menika dipunkajengaken saged suka paedah kangge ngrembakaaken kawruh basa saha suka pambiyantu kangge panaliti salajengipun ingkang wonten sambet rapetipun kaliyan humor.

2. Paedah Praktis

Saged nyukani *kontribusi* kangge pendhidhikan supados paraga pendhidhikan ingkang maos saged mangertosi menapa kemawon wujud humor, topik humor, saha fungsining humor ing Depot Seni Kirun. Paedah praktis sanesipun inggih menika saged dados *referensi* kangge panaliten sanesipun ingkang ngrembag babagan humor.

G. Pangertosan

Irah – irahan panaliten menika inggih menika humor ing Depot Seni Kirun. Kangge njumbuhaken pamikiran kita dhateng irah – irahan menika badhe dipunandharaken babagan *konsep* wonten ing ngandhap menika:

1. Humor

Miturut *Kamus Besar Bahasa Indonesia* (2002: 412) humor inggih menika perkawis ingkang lucu, ingkang saged ndadosaken gumujeng utawi nuwuhaken raos bingah. Humor saged kaperang miturut jinisipun inggih menika miturut wujud humor saha topik humor. Wujud humor inggih menika

wujud *lahiriah* utawi blegripun humor. Wujud humor saged katingal saking caranipun paraga anggenipun ngripta humor, awit wujud humor menika asil saking *kreatifitasipun* paraga humor. Topik humor inggih menika wosing ayahan ingkang kaandhut wonten ing salebeting humor. Topik humor menika saged katingal saking konteks humor ingkang dipunkripta dening paraga humor. Fungsi humor inggih menika menapa ingkang dados sebab paraga anggenipun damel humor.

2. Depot Seni Kirun

Depot Seni Kirun inggih menika kelompok seni budaya ingkang asalipun saking Jawi Wetan ingkang dipunpimpin kaliyan H.M Syakirun utawi Kirun. Humor karya Depot Seni Kirun sampun kathah ingkang awujud *VCD (Video Compact Disk)*, kadosta kanthi irah – irahan Hukum Karma, Dukun Calak, Temanten Wurung, saha Kirun Edan Bagio Dadi Ratu.

BAB II

GEGARAN TEORI

A. Pangertosan Humor

Encyclopaedia Britanica (Pradopo, 1987: 1) ngandharaken bilih humor minangka istilah ingkang asalipun saking basa *Latin* ingkang tegesipun inggih menika ‘*cairan*’ utawi ‘*kelembaban*’. Ngelmu *Fisiologi* ing jaman *purba*, tengah saha *renaissance* ngandharaken bilih *keseimbangan temperamen* manungsa menika saged dipuntingali miturut *keseimbangan* sekawan jinis *cairan* (humor) wonten ing salebeting badan manungsa. Salajengipun, *Doktrin* ngelmu *Faal* Kina merang sekawan jinis *cairan* (humor), inggih menika rah, *lendir*, *cairan empedu* jene saha *cairan empedu* cemeng. *Keseimbangan* sekawan jinis *cairan* (humor) wonten ing salebeting badan manungsa kasebat saged nemtokaken swasana manah satunggaling tiyang (Flugel lumantar Danandjaja, 1997: 14). Menawi wonten setunggal *cairan* ingkang boten seimbang ing salebeting badan manungsa, saged ndadosaken manungsa gumujeng.

Pangertosan sanes saking humor dipunandharaken dening Abrams (Pradopo, 1987: 1), bilih humor menika wonten gayutanipun kaliyan *wit*. Miturut Abrams, *Wit* inggih menika *proses* ngandharaken panggalih kanthi cara lesan ingkang singkat, cepet saha kanthi sengaja dipundamel kangge ngasilaken perkawis – perkawis ingkang lucu. Salajengipun, pamanggih sanes ingkang gayut kaliyan *wit* dipunandharaken wonten ing salebeting *Copton’s*

Encyclopaedia (Pradopo, 1987: 1), bilih wit inggih menika perangan saking humor, ingkang salajengipun dipunbedaaken dados humor ingkang kangge nglipur saha humor ingkang kangge panyaruwe.

Ing salebeting *Encyclopaedia Britannica Inc. 5* (Pradopo, 1987: 2) ngandharaken bilih humor limrahipun dipuntegesi minangka sedaya wujud *rangsangan* ingkang boten sengaja dipundamel, ingkang salajengipun saged ndadosaken mesem saha gumujeng dhateng para pamireng utawi pamaosipun. Bergson (Pradopo, 1987: 2) ngandharaken bilih perkawis ingkang saged ndadosaken mesem saha gumujengipun tiyang menika gayut kaliyan kekiranganipun manungsa, kadosta wontening satunggaling badan ingkang boten sampurna (cacad) lan sanesipun. Perkawis – perkawis kalawau saged dipunginaaken minangka *objek* humor. Suhadi (Yunus 1992: 2) gadhah pamanggih bilih ing salebeting humor menika kedah wonten tiyang ingkang dipundadosaken *korban* minangka *objek* humor kadosta dipunremehaken, utawi dipunina. Perkawis menika gayut kaliyan pamanggihipun Yunus (1992: 2) bilih raos anyel, raos duka, raos nginggilaken pribadhinipun utawi raos dipunina, sedaya perkawis kalawau saged tumuju ing humor.

Humor saged kadadosan saking pinten – pinten perkawis. Miturut Yunus (1992: 6-12) wonten tigang teori ingkang ngandharaken bab humor, inggih menika teori *psikologi*, teori *antropologi* saha teori *kebahasaan*. Salajengipun, teori – teori menika kaandharaken ing ngandhap menika.

a) Teori *Psikologi*

Teori *psikologi* dipunperang dados manika warni teori, ingkang kaping setunggal inggih menika teori *evolusi* utawi *instink* utawi *biologi*, teori menika ngandharaken bilih tumindak ingkang lucu menika sampun dipunbeta ing pribadhi manungsa wiwit lairipun, awit humor gadhah ancas kangge ngimbangi fungsi saking peranan – peranan badan manungsa. Ingkang kaping kalih inggih menika teori *superioritas*, teori menika ngandharaken bilih humor menika asalipun saking kalangkungan satunggaling tiyang dhateng tiyang sanes. Ingkang kaping tiga inggih menika teori *inkongruitas*, teori menika ngandharaken bilih humor saged kadadosan menawi wontenipun satunggaling perkawis ingkang boten laras, ingkang salajengipun saged nuwuhaken satunggaling perkawis ingkang nyebal saking kawontenan ingkang sejatos. Ingkang kaping sekawan inggih menika teori *kejutan*, teori menika ngandharaken bilih perkawis – perkawis ingkang tuwuh kanthi cara boten dipundugi menika saged nuwuhaken humor. Ingkang kaping gangsal inggih menika teori *ambivalensi*, teori menika ngandharaken bilih humor saged kadadosan amargi wontenipun tumindak ingkang mujudaken raos boten sarujuk. Ingkang kaping enem inggih menika teori *kelepasan (release)* saha *keringanan (relief)*, teori menika ngandharaken bilih humor gadhah fungsi kangge mbebasaken satunggaling tiyang saking raos ingkang boten sekeca ing salebeting manah saha panggalhipun. Ingkang kaping pitu inggih menika teori *psikoanalisis*, teori menika ngandharaken bilih perkawis – perkawis ingkang lucu menika gayut kaliyan *energi* ing salebeting jiwa manungsa

ingkang saged dipunicalaken kanthi cara humor, saengga kanthi mekaten saged ndadosaken raos bingahipun manungsa. Inggih kaping wolu inggih menika teori *konfigurasi*, teori menika ngandharaken bilih humor menika saged dipunraosaken menawi wontening perkawis – perkawis ingkang sejatosipun dipunanggep boten wonten sambet rapetipun, ananging kanthi cara ingkang boten dipundugi saged mujudaken satunggaling perkawis ingkang wetah. Perkawis menika saged ndadosaken tiyang gumujeng menawi dipuntampi kanthi humor.

b) Teori *Antropologi*

Teori *antropologi* inggih menika teori ingkang gadhah dhasar bilih humor menika limrahipun kadadosan ing antawisipun kelompok manungsa, utawi humor menika saged kadadosan sakboten – botenipun antawisipun kalih tiyang.

c) Teori *Kebahasaan*

Teori menika gadhah dhasar bilih sedaya tindak tanduk manungsa menika sampun *terekam* ing panggalhipun, inggih menika ing salebeting *peta semantis*. Humor saged kadadosan amargi wontenipun perkawis ingkang nyebal ing salebeting *peta semantis*. Perkawis – perkawis ingkang nyebal kasebat saged ngrisak saha ndadosaken kawontenan *peta semantis* boten seimbang, ingkang salajengipun saged nuwuhaken raos lucu.

Salajengipun, ing salebeting *Encyclopaedia Americana* 14 (Pradopo, 1987: 5) wonten tigang jinis teori ingkang ngandharaken bab humor. Inggih kaping setunggal inggih menika teori *superioritas* saha *degradasi*, ingkang

kaping kalih inggih menika teori *penyimpangan dalam harapan* saha *bisosiasi*, ingkang pungkasan inggih menika teori *pelepasan ketegangan* saha *pembebasan*. Salajengipun, teori – teori menika kaandharaken ing ngandhap menika.

a) Teori *superioritas* saha *degradasi*

Teori menika ngandharaken bilih humor inggih menika raos gumujeng awit wontenipun satunggaling perkawis ingkang dipunanggep langkung andhap, langkung awon, lan sapanunggalanipun.

b) Teori *penyimpangan dalam harapan* saha *bisosiasi*

Teori menika ngandharaken bilih humor kadadosan amargi wontenipun satunggaling perkawis ingkang nyebal ngengingi perkawis sanesipun, saha awit wontening kalih perkawis utawi teges ingkang sejatosipun boten gadhah sambet rapetipun ananging saged mujudaken perkawis ingkang wetah.

c) Teori *pelepasan ketegangan* saha *pembebasan*

Teori menika ngandharaken bilih humor kadadosan amargi wontening *pembebasan* saking *ketegangan* saha *tekanan psikis*.

Teori – teori bab humor ingkang dipunandharaken dening Yunus saha *Encyclopaedia Americana* wonten ing inggil gadhah sambet rapetipun. Ingkang kaping setunggal inggih menika bilih teori *superioritas* saha *degradasi* ingkang dipunandharaken wonten ing *Encyclopaedia Americana* kalebet ing teori *superioritas* ing salabeting teori *psikologi* ingkang dipunandharaken dening Bakhrium Yunus. Ingkang kaping kalih inggih

menika, teori *penyimpangan dalam harapan* saha *bisosiasi* wonten ing *Encyclopaedia Americana* dipunrinci malih dados teori *inkongruitas*, teori *kejutan*, teori *ambivalensi* saha teori *konfigurasi* ing salabeting teori *psikologi* ingkang dipunandharaken dening Bakhrum Yunus. Ingkang kaping tiga inggih menika teori *pelepasan ketegangan* saha *pembebasan* wonten ing *Encyclopaedia Americana* dipunrinci malih dados teori *kelepasan* saha *keringanan*, sarta teori *psikoanalisis* ing salebeting teori *psikologi* ingkang dipunandharaken dening Bakhrum Yunus.

Monro (Mulyani, 2006: 126) ngandharaken mapinten – pinten perkawis ingkang ndayani kadadosan saking humor, inggih menika :

- a) *Pelanggaran terhadap sesuatu yang biasa terjadi*
- b) *Pelanggaran terhadap sesuatu atau peristiwa yang biasa terjadi*
- c) *Ketidaksenonohan*
- d) *Kemustahilan*
- e) *Permainan kata*
- f) *Bualan*
- g) *Kemalangan yang secara terus menerus menimpa tokoh*
- h) *Pangetahuan – pemikiran – keahlian*
- i) *Penghinaan terselubung*
- j) *Pemasukan sesuatu kedalam situasi yang lain*

Adhedhasar pangertosan ing nginggil saged dipunpendhet dudutan pangertosan saking humor. Humor inggih menika wujud *rangsangan* ingkang saged ndadosaken satunggaling tiyang mesem utawi gumujeng awit wontenipun satunggaling wujud ingkang nyebal ngengingi satunggaling perkawis saha awit wontenipun raos anyel, raos duka, raos nginggilaken pribadhinipun utawi raos ngina ingkang sengaja dipunbikak kanthi cetha. Teori humor ingkang dipunginakaken wonten ing panaliten menika inggih menika teori *psikologi* saha teori *kebahasaan*.

Teori *psikologi* dipunginakaken wonten ing panaliten menika amargi gadhah sambet rapetipun kaliyan swasana jiwa (manah) satunggaling tiyang. Humor saged ngewahi swasana jiwa (manah) satunggaling tiyang menawi tiyang kasebat saged nampi humor. Titikanipun humor saged dipuntampi inggih menika menawi saged ndadosaken satunggaling tiyang gumujeng. Teori *kebahasaan* dipunginakaken amargi wonten gayutanipun kaliyan bidang kajian *semantik*. Humor saged kadadosan amargi wontening perkawis – perkawis ingkang nyebal ing salebeting *peta sematis* antawisipun *objek, referen* saha *simbol*.

1) Wujud Humor

Wujud humor inggih menika wujud *lahiriah* utawi blegeripun humor (Yunus, 1997: 18-30). Wujud humor dipunperang dados maneka warni, inggih menika :

- a) Humor setunggal larik inggih menika humor ingkang kadadosan saking setunggal larik utawi setunggal ukara.

Tuladha :

‘*PNS duwe manajemen jitu kanthi sebutan Manajemen Mak Erot.*’
(Djaka Lodang, No.31 tanggal 30 Desember 2006)

Pethikan ing inggil kalebet humor setunggal larik. Humor setunggal larik inggih menika humor ingkang kadadosan saking setunggal larik utawi setunggal ukara. Perkawis ingkang ndadosaken lucu wonten ing ukara kasebat inggih menika wontening tembung ‘*Manajemen*’ ingkang dipungayutaken kaliyan nama ‘*Mak Erot*’ ingkang gayut kaliyan juru petek. Perkawis menika boten wonten sambet rapetipun saha mujudaken perkawis ingkang nyebal

kaliyan konteks ukaranipun, satemah saged ndadosaken perkawis lucu ingkang saged nuwuhaken raos gumujeng.

- b) Humor kalih larik inggih menika humor ingkang kadadosan saking kalih larik utawi kalih ukara.

Tuladha :

‘Yu Saodah mesem katon ayu. Saora – orane luwih ayu tinimbang yen lathine lagi njegadul ngana kae.’

(Djaka Lodang, No.07 tanggal 14 Juli 2007)

Pethikan ing inggil mujudaken humor kalih larik. Humor kalih larik inggih menika humor ingkang kadadosan saking kalih larik utawi kalih ukara. Perkawis ingkang lucu inggih menika pamanggihipun satunggaling tiyang ngengingi Yu Saodah. Ukara ingkang kaping setunggal *‘Yu Saodah mesem katon ayu’* minangka ukara *pengantar* saking pirembaganipun inggih menika Yu Saodah. Ukara ingkang kaping kalih *‘Saora – orane luwih ayu tinimbang yen lathine lagi njegadul ngana kae’* minangka ukara *penegas* ingkang ndadosaken humor. Yu Saodah ingkang gadhah pasuryan ingkang sae dipungayutaken kaliyan lathinipun ingkang kirang sae nalika pawicantenan mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras saha nyebal. Bab menika ingkang ndadosaken perkawis lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

- c) Humor pawicantenan inggih menika humor ingkang kadadosan saking pawicantenanipun paraga.

Tuladha :

Tom	: “Selamat ya, tim mu dadi juwara dunia”
Toni	: “Matur nuwun”

Tom : “Juara dunia, apa rencana sabanjure?
 Toni : “Latihan luwih sregep kanggo ngrebut juwara akherat”.
 (Herawati, 2007: 7)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor pawicantenan inggih menika humor ingkang kadadosan saking pawicantenan antawisipun kalih tiyang utawi langkung. Perkawis ingkang lucu ing pawicantenan menika katitik saking wangsulanipun Toni ngengingi pitakenanipun Tom. Konteks pirembaganipun inggih menika Tom ingkang suka pitakenan marang Toni babagan rencana Toni saksampunipun nggayuh juwara dhunia. Toni mangsuli pitakenan kanthi ukara ‘*latihan luwih sregep kanggo ngrebut juwara akherat*’. Wangsulan Toni menika mujudaken wangsulan ingkang boten laras kaliyan konteks pirembaganipun saha mujudaken perkawis ingkang nyebal kaliyan pitakenanipun Tom satemah ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

d) Humor awujud cariyos inggih menika humor ingkang kadadosan saking kombinasi antawisipun pawicantenan kaliyan narasi.

Tuladha :

‘Nyepaki tekan kretek Krasak, Pak Suhendro tata – tata arep mandhap. Aku ya mung celathu, “Ndherekaken sugeng tindak, Pak”. Tekan lawang ngarep, durung nganthi bus mandheg Pak Suhendro sajak ora sranta nggone mudhun. Dening kondhektur banjur dilokake. “ngatos – atos Pak. Mandhape mawi suku kiwa mawon”, kandhane mas kondhektur ngelingake.

Nanging jebule Pak Suhendro malah mandhap kanthi suku tengene ndhisik kamangka bise isih lumaku alon. Mula ora wurung piyambake kejlungup lan tiba krengkangan. Ngerti kadadean kuwi kondhektur banjur nulungi. “Pripun ta Pak. Mandhape rak sampun kula aturi mawi suku kiwa, kok malah suku tengen riyin”. Celathune kondhektur.

Ning dhasare Pak Suhendro ngeyelan lan sajake ora nate nitih bis mula olehe semaur ya marakake sing krungu ngguyu. “Wo... ora urus tenan. Wong medhun sikil tengen dhisik wae krengkangan apa maneh sikil

kiwa ndhisik. Kondhektur ki nek kurang ajar ya kayak kowe kuwi. Wong tuwa dienggo dolanan.” (Herawati, 2007: 81-82)

Pethikan ing inggil mujudaken humor awujud cariyos. Humor awujud cariyos inggih menika humor ingkang awujud *paragraf* saha saged dipunsisipi pawicantenan. Konteks pethikan ing inggil inggih menika pawicantenan antawisipun Pak Suhendro kaliyan kondhektur bis. Konteksipun saking cariyos ing inggil inggih menika Pak Suhendra ingkang tindakan kanthi nitih bis. Saksampunipun dugi papan ingkang dipunkersakaken, Pak Suhendra medal saking bis ananging pak suhendra boten sengaja dhawah saking bis. Perkawis ingkang lucu katitik saking tuturanipun Pak Suhendro “*Wo... ora urus tenan. Wong medhun sikil tengen dhisik wae krengkangan apa maneh sikil kiwa ndhisik.*” Pak Suhendro ingkang boten nate nitih bis gadhah pamanggih bilih mandhap saking bis ngginakaken suku tengen mawon dhawah ‘*njlungup lan krengkangan*’ menapa malih ngginakaken suku kiwa rumiyin, inggih langkung samsaya dhawah ‘*njlungup*’. Salajengipun Pak Suhendro micanten malih kanthi ukara ‘*Wong tuwa dienggo dolanan*’. Ukara ingkang dipuntuturaken dening Pak Suhendro menika mujudaken perkawis lucu awit ndadosaken tiyang ingkang mireng gumujeng. Katitik saking ukara ing pethikan menika ‘*mula olehe semaur ya marakake sing krungu ngguyu*’.

e) Humor ukara topik inggih menika humor ingkang gadhah sambet rapetipun kaliyan kahanan ingkang kadadosanipun dereng dangu.

Tuladha :

“PHK ing ngendi wae cetha nambahi susah pemerintah lan masarakat. Mergane bakal nambahi kehe pengangguran. Indonesia

pancen terus bakal banjir kaun buruh lan penganggur intelektual luar utawa dalam negeri.”

(Djaka Lodang, No.31 tanggal 30 Desember 2006)

Pethikan ing inggil mujudaken humor ukara topik amargi wonten sambet rapetipun kaliyan kahanan ing masarakat jaman sakmenika. Topik ingkang dados pirembaran inggih menika perkawis PHK ingkang samsaya kathah ing Indonesia, ingkang ndadosaken kathahipun tiyang ing boten gadhah padamelan. Humor ing inggil katitik saking ukara ‘*penganggur intelektual luar utawa dalam negeri*’. ‘*Intelekt*’ menika gayut kaliyan tiyang lantip menapa malih ‘*lulusan luar negeri*’ ingkang kedahipun gampil anggenipun pados padamelan. Nyatanipun, lulusan ingkang *intelekt* ing jaman sakmenika kathah ingkang boten gadhah padamelan (*penganggur*). Bab menika mujudaken perkawis ingkang nyebal utawi boten laras saengga saged ndadosaken perkawis lucu ingkang saged damel tiyang gumujeng.

- f) Humor *puisi* inggih menika humor ingkang wujudipun *puisi* (geguritan), parikan (*pantun*), wangsalan, *syair*, paribasa saha *parodi*.

Tuladha :

*Udheng ireng kok gak dibathik
Ape dibathik entek malame
Kadhung seneng kok gak nyekel dhuwit
Ape digadhe wis entek barange* (Pradopo, 1987: 133)

Pethikan ing inggil kalebet humor *puisi*. Humor *puisi* inggih menika humor ingkang wujudipun *puisi* (geguritan), parikan (*pantun*), wangsalan, *syair*, paribasa saha *parodi*. Pethikan ing inggil mujudaken humor *puisi* ingkang wujudipun parikan. Larik ingkang kaping setunggal saha kaping kalih minangka *sampiran*. Larik ingkang kaping tiga saha sekawan minangka

wosipun parikan. Larik ingkang kaping tiga wosipun nedahaken perkawis katresnan satunggaling tiyang. Perkawis ingkang lucu katitik ing larik pungkasan inggih menika ‘*Ape digadhe wis entek barange*’. Ukara menika mujudaken tumindakipun satunggaling tiyang ingkang badhe mujudaken raos katresnanipun dhateng tiyang sanes ananging boten gadhah pawitanipun. Sedaya cara dipunlampahi kangge maringi bebingah marang tiyang ingkang dipuntresnani kadosta gadhekaken barang ingkang dipunkagungi. Ing pungkasanipun, tumindak menika saged ndadosaken raos gela dhateng satunggaling tiyang mliginipun menawi boten nyepeng arta utawi barang ingkang gadhah nilai inggil awit sedaya barang ingkang dipunkagungi sampun telas dipungadhe kangge maringi bebingah marang tiyang ingkang dipuntresnani. Perkawis menika ngemot raos lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

g) Humor *keseleo lidah (salah ucap)* inggih menika humor ingkang awujud pocapan ingkang sengaja dipunewahi. Humor menika ugi dipunsebat *plesetan*.

Tuladha :

“*malioboro, malioboro, wis malio boros wae mas*”
(Rahardi, 2011: 50)

Ukara ing inggil mujudaken humor *keseleo lidah (salah ucap)*. Humor *keseleo lidah (salah ucap)* inggih menika humor ingkang awujud pocapan ingkang sengaja dipunewahi. Malioboro menika gadhah teges inggih menika papan kangge *bisnis* saha pusatipun sade tinumbas maneka warni barang. Tiyang gampil medalaken arta ingkang kathah menawi wonten ing malioboro

awit kathahipun barang ingkang narik kawigatosan. Tumindak kados menika dipunwastani tumindak ingkang *boros* saengga tembung Malioboro dipunplesetaken dados '*malio boros*'. Perkawis menika ingkang ndadosaken lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

h) Humor *definisi* inggih menika humor ingkang kadadosan awit wontenipun andharan saking satunggaling *definisi* (tembung, *frasa* utawi ukara) ingkang kanthi sengaja dipunewah – ewahi, saengga ndadosaken perkawis ingkang lucu.

Tuladha :

“Dosen yaiku wong sing dosa yen absen.” (Yunus, 1997: 25)

Pethikan ing inggil mujudaken humor *definisi*. Humor *definisi* inggih menika humor ingkang kadadosan awit wontenipun andharan saking satunggaling *definisi* (tembung, frase utawi ukara) ingkang kanthi sengaja dipunewah – ewahi. Humor menika katitik saking tembung '*dosen*' ingkang maknanipun sengaja dipunewah – ewahi. Dosen inggih menika tiyang (guru) ingkang mucal ing perguruan tinggi. Wonten ing masarakat, tiyang ingkang dados dosen menika dipunsebat tiyang ingkang lantip, sregep saha minangka tuladha ingkang sae kangge satunggaling tiyang, saengga wonten sebatan ing satengah – tengahing masarakat bilih dosen menika '*wong sing dosa yen absen*'. Perkawis ngengingi *definisi* dosen menika ingkang ndadosaken lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

- i) Humor *permainan kata (Pun)* inggih menika humor ingkang awujud pocapan saking tembung – tembung ingkang sami ananging gadhah teges ingkang beda.

Tuladha :

Man : “Ana kucing yen dikethok sikile lan dibubut wulune dadi apa?”
 Min : “Dadi mati”
 Man : “Salah”
 Min : “Dadi sate”
 Man : “Tetep salah, sing bener dadi kacang. Coba matna tulisan Jawa kae kawaca kucing”
 Min : “Sialan”
 Man : “Kethoken sikile lan bubuten wulune, apa wacane?”
 Min : “Pinter tenan, kowe.” (Herawati, 2007 : 27-28)

Pethikan ing inggil kalebet humor *permainan kata (Pun)*. Humor *permainan kata (Pun)* inggih menika humor ingkang awujud pocapan saking tembung – tembung ingkang sami ananging gadhah teges ingkang beda. Perkawis ingkang lucu wonten ing pethikan menika katitik saking tembung ‘*kucing*’. Tembung ‘*kucing*’ gadhah makna minangka salah satunggaling jinis kewan, ananging tembung ‘*kacang*’ menika gadhah teges minangka jinis tanaman palawija. Perkawis ingkang ndadosaken lucu ing pethikan menika inggih menika tembung ‘*kucing*’ ing panyeratan aksara jawa, menawi suku saha wulunipun dipunicalaken, dipunwaos dados *kacang*.

- j) Humor *interupsi* inggih menika humor ingkang awujud tanggapan ingkang nyebal ngengingi satunggaling *pernyataan*, ingkang ngandharaken raos boten sarujuk satunggaling tiyang.

Tuladha :

Guru : “Jon, setaun ana pirang wulan?”

Jojon : “*Wonten kalih wulan Pak, wulan Purnama lan wulan Sabit*”
 Guru : “*(ngguyu)*” (Herawati, 2007 : 40)

Pethikan ing inggil mujudaken humor *interupsi*. Humor *interupsi* inggih menika humor ingkang mujudaken tanggepan ingkang nyebal ngengingi satunggaling *pernyataan*, ingkang ngandharaken raos boten sarujuk satunggaling tiyang. Konteksupun inggih menika Guru maringi pitakenan dhateng siswa bilih setunggal taun menika wonten pirang wulan?. Wangsulan ingkang leres inggih menika 12 wulan. Wujud *interupsi* katitik ing wangsulipun Jojon inggih menika bilih setunggal taun wonten 2 wulan ‘*wulan Purnama lan wulan Sabit*’. Wangsulan menika mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras saha nyebal ngengingi pitakenanipun Guru inggih menika pamanggih guru kaliyan Jojon ingkang beda ngengingi gunggung wulan ing setunggal taun. Perkawis menika ingkang ndadosaken perkawis ingkang lucu saha perkawis ingkang saged damel tiyang gumujeng.

k) Humor *tolak bala* inggih menika humor ingkang ancasipun kangge mendelaken utawi mungkasi tindak tanduk satunggaling tiyang ingkang ngina utawi ngresahaken tiyang sanes. Humor menika meh sami kaliyan humor *interupsi* inggih menika wonten *pernyataan* saha wonten *interupsi*. Bedanipun inggih menika *interupsi* awujud tindak tanduk kadosta ngina, utawi *pernyataan* ingkang boten limrah.

Tuladha :

Kirun : “Nek kenthongan dithuthuk penak, mesti enek wong nglilir. Sapa to ya sing patrol kae sapa? Woo.. Kirun karo Bagio, enak ya swarane”.

Bagio : “Terus sing lanang, amit – amit jabang bayi. Sing Kirun kuwi lho tibake kok kaya penthulan. Nek Kirune kae ora sepira, Bagio ki lho baguse tanpa upama”.

(Sumber: DSK/Hukum Karma)

Pethikan menika mujudaken humor *tolak bala*. Humor *tolak bala* inggih menika humor ingkang ancasipun kangge mendelaken utawi mungkasi tindak tanduk satunggaling tiyang ingkang ngina utawi ngresahaken tiyang sanes. Humor menika meh sami kaliyan humor *interupsi* inggih menika wonten *pernyataan* saha wonten *interupsi*. Bedanipun inggih menika *interupsi* awujud tindak tanduk kadosta ngina, utawi *pernyataan* ingkang boten limrah. Konteksipun inggih menika Kirun micanten dhateng Bagio, menawi nuthuk kenthongan nalika *patrol* (rondha) ing dhusun menika sae, saged ndadosaken tiyang sanes remen. Katitik saking tuturanipun Kirun “*Nek kenthongan dithuthuk penak, mesti enek wong nglilir. Sapa to ya sing patrol kae sapa? Woo.. Kirun karo Bagio, enak ya swarane*”. Salajengipun, Bagio mangsuli kanthi tuturan “*Terus sing lanang, amit – amit jabang bayi. Sing Kirun kuwi lho tibake kok kaya penthulan. Nek Kirune kae ora sepira, Bagio ki lho baguse tanpa upama*”. Tuturan Bagio ing inggil menika mujudaken *interupsi* dhateng andharanipun Kirun. *Interupsi* menika tuwuh awit bagio boten remen kaliyan andharanipun Kirun bab swanten saking kenthongan ingkang saged damel tiyang remen.

Interupsi ing pethikan menika awujud tuturan ingkang boten limrah ing masarakat saha ingkang ndadosaken humor, katitik saking tuturan ‘*amit – amit jabang bayi*’. Tuturan ‘*amit – amit jabang bayi*’ menika ugi gadhah ancas kangge mendelaken tumindakipun Kirun ingkang micanten babagan rondha. Perkawis ingkang lucu ugi katitik saking tuturanipun Bagio ‘*Bagio ki lho baguse tanpa upama*’. Bagio ingkang ngunggulaken praupanipun kaliyan Kirun menika mujudaken perkawis ingkang lucu, awit kanthi sengaja Bagio ngina dhateng Kirun. Perkawis menika ingkang ndadosaken lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

2) Topik Humor

Topik humor inggih menika wosing ayahan ingkang kaandhut wonten ing salebeting humor kasebat. (Yunus, 1997: 32-39), dipunbedakaken inggih menika :

- a) Humor panyaruwe inggih menika humor ingkang wosipun minangka panyaruwe dhateng satunggaling tiyang, *objek*, utawi kahanan tartamtu.

Tuladha :

“Biyen uwong bisa kandha kuliah ing PTN kaya UGM kuwi murah. Apa maneh IKIP Negeri, murah banget. Nanging saiki sasat ora beda ntarane PTN karo PTS.

UGM duwe aturan anyar, aturan ragad lan beya sekolah ing kono uga melu anyar, tegese kuwi saya larang. Sing biyen jenenge IKIP Negeri saiki dadi UNY, “Jas Bukak Iket Blangkon, Sama Juga Sami Mawon”. Sami mawon larange”.

(Djaka Lodang, No.31 tanggal 30 Desember 2006)

Pethikan ing inggil mujudaken humor panyaruwe. Humor panyaruwe inggih menika humor ingkang wosipun minangka panyaruwe dhateng satunggaling tiyang, *objek*, utawi kahanan tartamtu. Wosipun panyaruwe ing

pethikan ing inggil inggih menika kangge PTN kadosta UGM, UNY ngengingi bab beya kuliah ingkang inggil sanget. Pethikan menika nedahaken bilih beya kuliah ing PTN jaman sakmenika boten wonten bedanipun kaliyan kuliah ing PTS inggih menika beya kuliahipun inggil. Perkawis menika ingkang ndadosaken panyerat suka panyaruwe kangge *instansi* pendhidhikan ing Indonesia mliginipun kangge Perguruan Tinggi Negeri. Humor ing inggil katitik saking ukara ingkang mujudaken parikan ‘*Jas Bukak Iket Blangkon, Sama Juga Sami Mawon*’, ingkang salajengipun dipuntambahi kanthi ukara ‘*Sami mawon larange*’. Bab menika ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged ndadosaken tiyang gumujeng.

- b) Humor *meringankan beban* inggih menika humor ingkang wosipun gadhah ancas kangge ngirangi raos ingkang ngresahi ing manah (*beban mental*) ingkang nembe dipunraosaken dening pamireng utawi pamiarsa.

Tuladha :

“Dina iku Pak Kasim numpak sepedhapancale alon – alon menyang pasar loak. Niyate arep tuku ondherdhil sepedhane sing wis amoh kabeh.tekan prapatan, lhakok ana minibus rime blong. Pak Kasim ngupaya supaya ora ketabrak kanthi mudhun lan mlayu minggir nanging meksa sepedha tuwa keplindes bus. Ajur ora ngukup, sepedha babar pisan ora katon wujud. Tujune sopir bis tanggung jawab, pak Kasim ditukoke sepedha anyar gres telung atus ewu rupiah. Tekan ngomah Pak Kasim ngguyu nggleges. Lha piye, sepedha arep didandani kanthi ditukokeondherdhil loakan lhakok malah diijoli anyar tanpa ngetokake dhuwit. Apa ora jenenge sengsara membawa nikmat”.

(Herawati, 2007 : 8 – 9)

Pethikan ing inggil mujudaken humor *meringankan beban*. Humor *meringankan beban* inggih menika humor ingkang gadhah ancas kangge ngirangi raos ingkang ngresahi ing manah (*beban mental*) ingkang nembe

dipunraosaken dening pamireng utawi pamiarsa. Pethikan ing inggil nyariosaken prastawa ingkang dipunalami dening Pak Kasim. Ing sawijining dinten Pak Kasim nitih sepedhanipun ingkang sampun kirang sae dhateng peken loak, niyatipun kangge mundhut ondherdhil sepedha. Ing satengahing margi, sepedhanipun dipunklindes bis saengga sepedhanipun risak saha sampun boten katingal wujudipun. Salajengipun, sopir bisipun nyuwun pangapura dhateng pak Kasim lan tanggel jawab kanthi mundhutaken sepedha enggal, katitik saking ukara '*Tujune sopir bis tanggung jawab, Pak Kasim ditukoke sepedha anyar gres telung atus ewu rupiah*'. Humor ing wacan menika katitik saking ukara '*Apa ora jenenge sengsara membawa nikmat*'. Ukara menika mujudaken perkawis ingkang lucu saha gadhah ancas kangge ngringanaken *beban* dhateng pamireng utawi pamiarsanipun.

- c) Humor panglipur inggih menika humor ingkang sipatipun namung kangge nglipur kemawon.

Tuladha :

Badrun : "*Bam, kowe besok nek gedhe pengen dadi apa?*"
 Bambin : "*Kepengen dadi ahli fisika*"
 Badrun : "*Apik, yen kowe jon?*"
 Jojon : "*Aku kepengin dadi ahli matematika*"
 Bambin : "*Pinter, saiki kowe, Drun?*"
 Badrun : "*Aku kepengin dadi ahli waris*"

(Herawati, 2007: 58)

Pethikan ing inggil mujudaken humor panglipur. Humor panglipur inggih menika humor ingkang sipatipun namung kangge nglipur kemawon. Konteksupun inggih menika pawicantenanipun tigang tiyang ngengingi bab gegayuhan saksampunipun diwasa. Ing pawicantenan Bambin saha Jojon

gadhah pangajab nalika sampun diwasa inggih menika dados ahli fisika kaliyan ahli matematika. Salajengipun, Bambin suka pitakenan marang Badrun bab gegayuhanipun. Humor menika katitik saking wangsulanipun badrun bab gegayuhanipun nalika sampun diwasa. Badrun mangsuli pitakenanipun bambin kanthi ukara '*aku kepengin dadi ahli waris*'. Wangsulanipun Badrun ingkang gadhah pangajab dados ahli waris menika boten gadhah sambet rapetipun kaliyan perkawis tartamtu saha boten gadhah ancas tartamtu utawi boten wonten ayahan ingkang kaandhut ing salebeting humor ingkang dipunkripta. Humor ing pethikan menika namung awujud wangsulan ingkang nyebal kaliyan wosing pirembagan, saengga humor menika namung gadhah ancas kangge damel tiyang gumujeng kemawon.

- d) Humor *etnis* inggih menika humor ingkang wosipun ngandharaken tindak tanduk, adat istiadat, utawi cara panggalhipun kelompok *etnis* tartamtu. Biasanipun gayut kaliyan basa.

Tuladha :

Yanto	: " <i>percaya ora yen ana ing Bali kuwi ora ana angka pitu</i> "
Darwin	: " <i>sapa sing kandha? Apa bar enen terus wolu</i> "
Yanto	: " <i>yo ora ! coba wae kana takon karo wong Bali dhewe ! kabeh mengko padha muni pithu dudu pitu</i> "
Darwin	: " <i>Sontoloyo</i> " (Herawati, 2007 : 22-23)

Pethikan ing inggil mujudaken humor *etnis*. Humor *etnis* inggih menika humor ingkang ngandharaken tindak tanduk, adat istiadat, utawi cara panggalhipun kelompok *etnis* tartamtu saha biasanipun gayut kaliyan basa. Wosing pirembagan ing pawicantenan menika inggih menika perkawis angka

pitu. Yanto ngandharaken kaliyan Darwin bilih ing Bali menika boten wonten angka ‘pitu’, Darwin boten precaya lan salajengipun micara ‘*sapa sing kandha? Apa bar enen terus wolu*’. Salajengipun, Yanto ngandharaken bilih tiyang bali limrahipun micara angka ‘pitu’ kanthi pocapan ‘*pithu*’ sanes ‘pitu’. Bab menika ingkang ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

e) Humor *seks* inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis ingkang dipunanggep *tabu* utawi boten limrah ing masarakat.

Tuladha :

Kirun	: “ <i>Haa... Sundel Bolong... Sundel Bolong</i> ”
Bagio	: “ <i>Halah, iki mesti ora a sundel tetep bolong</i> ”
Kirun	: “ <i>Lambemu</i> ” (Sumber: DSK/Hukum Karma)

Pethikan ing inggil kalebet humor *seks* amargi topik ingkang dipunginakaken kangge ngripta humor kasebat ngginakaken perkawis ingkang *tabu* saha tembung – tembung ingkang tegesipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Konteksupun inggih menika Kirun saha Bagio ingkang nembe rondha ing satunggaling margi dhusun, lajeng kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipunduga, amargi saderengipun Kirun saha Bagio menika nembe sumerep setan. Humor *seks* ing pethikan ing inggil katitik saking tembung ‘*bolong*’ ing salebeting tuturanipun paraga. Tembung ‘*bolong*’ ing salebeting tuturan ingkang dipunginakaken dening Kirun gadhah teges inggih menika ngandharaken nama setan inggih menika ‘sundel bolong’. Sundel bolong inggih menika setan ingkang wujudipun tiyang estri ananging pengkeranipun menika bolong

saengga dipunsebat sundel bolong. Salajengipun, tuturan ingkang dipunginakaken dening Bagio menika ‘*Halah, iki mesti ora a sundhel tetep bolong*’, gadhah teges ingkang beda. Tembung ‘*bolong*’ ingkang dipunmaksud menika gadhah sambet rapetipun kaliyan perangan badanipun tiyang estri. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan menika lucu saha saged ndadosaken tiyang gumujeng. Humor menika namung saged dipuntampi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan *seks* kemawon, mliginipun tiyang ingkang sampun diwasa.

- f) Humor *politik* inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis *politik* ingkang nembe kadadosan, sipatipun *dinamis* saha *kontekstual*.

Tuladha :

“*Wektu iki akeh wong sing padha nyebut – nyebut tembung menang merga ‘money politic’. Biasanlah. Sing menang dituding ‘money politic’. Dituding curang ora jujur. Nanging Jokowi tetep kalem. Ora duwe dhuwit sing dinggo ‘money politic’, apa?’*” ngono kandhane. Lan masarakat kayane ya percaya wae, Pak Jokowi nindakke peling “*Jokiwo*” alias aja ngiwa. (Djaka Lodang, No.09 tanggal 28 Juli 2012)

Pethikan ing inggil mujudaken humor politik. Humor *politik* inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis *politik* ingkang nembe kadadosan ingkang sipatipun *dinamis* saha *kontekstual*. Perkawis ingkang nedahaken bab *politik* ing pethikan menika inggih menika bab ‘*money politic*’ ingkang dipungayutaken kaliyan nama ‘*Jokowi*’, inggih menika kader satunggaling partai ing Indonesia. Perkawis ingkang ngemu raos lucu inggih menika tembung ‘*Jokiwo, alias aja ngiwa*’ minangka sebatan ngengingi nama ‘*Jokowi*’, saengga perkawis menika saged damel tiyang gumujeng.

- g) Humor agami inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis – perkawis bab agami.

Tuladha :

“Ing sawijining dina Pak Pastor lan Pak Haji lunggur jejer ana sepur. Nalika wayah madhang, Pak Pastor mangan roti isi daging babi. Pak Pastor nawani Pak Haji roti isi daging mau. Pak Haji ora gelem kanthi alesan yen daging babi iku haram. Pak Pastor banjur nanggepi “wah, eman-eman, bapak ora bisa ngrasakke daging enak dhewe sadonya.” Pak haji rumangsa sengit atine nanging mung meneng wae. Sawise pak Pastor mangan Pak haji ngajak jagongan Pak Pastor mau. Pak haji nakoni babagan sisihane. Pak pastor nerangke menawa duwe bojo iku haram kanggo dhewekke. Pak Haji banjur nanggepi “wah, eman-eman, bapak ora bisa ngrasakke penake dadi wong lanang ing donya.”

(Danandaya, 1986: 123)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor agami. Humor agami inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis – perkawis bab agami. Perkawis agami katitik saking tembung Pak *Pastor* saha Pak *Haji*. Pak *Pastor* inggih menika satunggaling tiyang ingkang nuntun *umat Nasrani*. Pak *Haji* inggih menika tiyang *muslim* kakung ingkang sampun nindakaken salah satunggaling *rukun islam*. Pawicantenan antawisipun Pak *Pastor* kaliyan Pak *Haji* kadadosan ing salebeting kreta. Nalika wancining dhahar Pak *Pastor* dhahar roti ingkang salajengipun naweni marang Pak *Haji*, ananging Pak *Haji* boten kersa awit wosipun roti inggih menika daging andhapan. Daging andhapan menika *haram* menawi kangge tiyang *muslim*. Salajengipun, Pak *Haji* micara kaliyan Pak *Pastor* bab sisihan. Pak *Pastor* ngendhika bilih kagungan garwa menika *haram* kangge pribadhinipun. Humor ing inggil katitik saking tuturanipun Pak *Haji* ‘wah, eman-eman, bapak ora bisa ngrasakke penake dadi wong lanang ing donya’. Tuturan menika gadhah teges

bilih menawi satunggaling tiyang ingkang sampun gadhah garwa menika, sampun ngraosaken bab gesang bebrayan. Bab menika ndadosaken perkawis ingkang lucu saengga saged ndadosaken tiyang gumujeng.

h) Humor *pergaulan* inggih menika humor ingkang gadhah cakepan ingkang wiar, ingkang saged nglibataken tataran yuswa saha maneka warni topik utawi irah – irahan humor.

Tuladha :

“iya kakang semar, ingsun nyangoni basuki, dingati-ati anggone momong kulup Angkawijaya, kakang Semar”

“kula inggih nyuwun pamit sang adi panembahan. Badhe ngetutake tindajipun ndara Abimanyu”

“Iya nala Gareng, ingsun mung bisa nyangoni raharja.”

“wong loro sangune padha wae. Rama semar disangoni raharja, iku kan setali tiga uang, pas bukak iket blangkon basuki karo raharja iku yen dibukak harak inggih sami mawon. Saiki aku arep nyuwun pamit mengko diparingi sangu apa ya? Basuki wis diparingake Rama Semar, raharja diparingake kang Gareng, paling-paling aku mengko yo ming diparingi sangu wilujeng, dadi yo mung padha wae. Nadyan kula abdi paduka pun petruk nggih nyuwun pamit sang adi panembahan. (Mulyani, 2006 : 134)

Pethikan ing inggil mujudaken humor *pergaulani*. Humor *pergaulan* inggih menika humor ingkang wosipun tata cara *pergaulan* utawi paugeran sabendintenipun wonten ing masarakat. Humor *pergaulan* katitik saking pawicantenan antawisipun Raja, kaliyan abdinipun (Semar, Gareng, saha Bagong). Wosing pirembagan inggih menika bab ‘*sesangon*’.

Pethikan ing inggil nedahaken bilih Raja paring sesangon ingkang wujudipun basuki minangka wujud raos matur nuwun saha wujud kawicaksanan saking Raja dhateng para abdinipun. Bab menika ingkang mujudaken *pergaulan* mliginipun wonten ing satunggaling negara. Wonten ing tata cara *pergaulan* masarakat Jawi, tiyang ingkang gadhah griya menika

kedah paring samubarang dhateng tamu ingkang badhe budhal saking griyanipun, saged awujud pangestu utawi awujud barang menapa kemawon. Perkawis menika mujudaken raos kurmat saha kawicaksanan dening satunggaling tiyang dhateng tiyang sanesipun. Wonten ing pethikan menika Semar ingkang minangka ramanipun Gareng saha Bagong dipunparingi sangu basuki dening Raja, saha Gareng dipunparingi sangu raharja. Salajengipun, Bagong suka pamanggih kanthi tuturan “*Saiki aku arep nyuwun pamit mengko diparingi sangu apa ya? Basuki wis diparingake Rama, Semar. Raharja diparingake kang gareng*”. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Bagong salajengipun ‘*paling - paling aku mengko yo ming diparingi sangu wilujeng, dadi yo mung padha wae.*’ Pamanggihipun Bagong ingkang nginten – nginten bilih piyambakipun samangke diparingi sesargon ‘*wilujeng*’ dening raja mujudaken satunggaling humor. Prelu dipunmangertosi bilih basuki, raharja saha wilujeng menika gadhah teges ingkang meh sami, awit saking menika tigang tembung kalawau sejatosipun namung mujudaken dasanama. Perkawis menika ingkang ngemot raos lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

3) Fungsi Humor

Humor ing jaman samenika kathah dipunpanggihaken wonten ing *Televisi, Radio, Kalawarti* saha *media massa* sanesipun. Humor ingkang wonten ing satengahing masarakat saged maringi ancas saha paedah ing pagesanganipun manungsa. Miturut Sujoko (lumantar Rahmanadji, 2007: 218), humor gadhah fungsi kangge (1) paring gagasan utawi pamrayogi

dhateng tiyang sanes (2) paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres (3) mucal satunggaling tiyang supados saged nyumerepi sedaya perkawis ingkang wonten (4) paring panglipur (5) nglanyahaken panggalih (6) damel tiyang supados gemati ngengingi perkawis tartamtu (7) ngandharaken perkawis ingkang ewet.

Humor wonten ing satengahing masarakat limrahipun gadhah fungsi kangge sarana panglipur, awit fungsi humor ingkang utama inggih menika kangge sarana nglipur dhateng pamaos, pamiarsa utawi pamirengipun. Humor menika kedah saged damel tiyang mesem saha gumujeng. Humor ingkang boten saged damel tiyang gumujeng menika boten saged dipunsebat humor (Yunus, 1997: 57). Danandjaja (1997: 29) ngandharaken bilih ing masarakat, humor ingkang gadhah sipat *erotis* saha *protes sosial* menika gadhah fungsi kangge *penglipur lara*. Perkawis kasebat ngandharaken bilih kanthi humor (raos gumujeng) menika, satunggaling tiyang saged ngirangi utawi ngicalaken sedaya *ketegangan* ing salebeting batos. Raos gumujeng awit mirengaken humor, saged njagi *keseimbangan* pangraosipun satunggaling tiyang.

Masarakat kala rumiyin sampun mangertosi salah satunggaling fungsi saking humor inggih menika kangge mujudaken kawicaksanan utawi kangge *penyegaran*. Fungsi humor ingkang kados mekaten menika saged dipuntingali wonten ing pagelaran ringgit wacucal, ingkang dipunmaksud inggih menika paraga para punakawan. Saged dipunsumerepi nalika pertunjukan ringgit wacucal, paraga para punakawan menika medal kangge nyegeraken swasana. Humor punakawan biasanipun gadhah sipat kangge pendhidhikan saha

mujudaken kawicaksanan. Humor ingkang kangge sarana pendhidhikan saged mucal masarakat supados saged nyumerepi kawontenan (*informasi*) ingkang sampun, nembe utawi badhe kadadosan ing satengahing masarakat. Perkawis menika ndadosaken masarakat saged langkung *kritis* anggenipun nyumerepi perkawis ingkang wonten. Yunus (1997: 57) ngandharaken bilih humor ugi gadhah fungsi kangge ngina saha paring panyaruwe kangge salah satunggaling tiyang, kelompok (golongan) masarakat tartamtu utawi kangge pemerintah.

Humor ingkang kangge panyaruwe kathahipun dipunginakaken dening mahasiswa awit mahasiswa gadhah panggalih ingkang langkung *kritis* anggenipun nyumerepi perkawis ing sakiwa tengenipun. Paring panyaruwe saged mujudaken maneka warni perkawis, kadosta perkawis *politik*, perkawis pendhidhikan, perkawis *sosial* ing masarakat, perkawis agami, perkawis *peradilan*, *ekonomi*, budaya lan sanesipun. Perkawis – perkawis menika saged dipundadosaken minangka humor ingkang ancas utamanipun inggih menika kangge paring panyaruwe. Humor ingkang kangge panyaruwe menika biasanipun gadhah sipat ingkang boten langsung (boten nuju kanthi cara ingkang langsung dhateng tiyang ingkang dipunsukani panyaruwe).

Herawati (2007: 7) ngandharaken bilih humor saged dipunginakaken minangka piranti kangge nyaluraken pamanggih (*gagasan*), panggalih (pamrayogi) utawi pangraosipun satunggaling tiyang. Pangraos menika mujudaken maneka warni perkawis inggih menika wontening tumindak ingkang boten adhil ing masarakat, wontening *persaingan politik*, suku bangsa utawi perkawis – perkawis bab *sosial*, budhaya saha agami. Saengga, kanthi

humor menika saged paring pambiyantu kangge sarana mbangun kemajengan bangsa.

Fungsi humor inggih menika menapa ingkang dados sebab paraga anggenipun damel humor. Kanthi ningali mapinten – pinten saking fungsi humor ing inggil, saged dipunpendhet dudutan fungsi humor inggih menika kangge sarana panglipur, paring panyaruwe, piranti kangge paring gagasan utawi pamrayogi, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, saha kangge paring *informasi*. Salajengipun, tuladha saking fungsi humor saged kaandharaken ing ngandhap menika.

a) Fungsi humor ingkang kangge panglipur.

Tuladha,

Badrun : “*Bam, kowe besuk nek gedhe pengen dadi apa?*”
 Bambin : “*Kepengen dadi ahli fisika*”
 Badrun : “*Apik, yen kowe jon?*”
 Jojon : “*Aku kepengin dadi ahli matematika*”
 Bambin : “*Pinter, saiki kowe, Drun?*”
 Badrun : “*Aku kepengin dadi ahli waris*”

(Herawati, 2007: 58)

Humor ing inggil gadhah fungsi kangge panglipur, awit humor menika dipunkripta namung kangge damel tiyang gumujeng. Konteks pirembaganipun inggih menika Badrun ingkang suka pitakenan marang Bambin saha Jojon bab gegayuhanipun nalika sampun diwasa. Badrun dipunsukani pitakenan dening Bambin, ananging Badrun mangsuli pitakenanipun Bambin kanthi tuturan ‘*aku kepengin dadi ahli waris*’. Wangsulan kasebat ingkang ndadosaken perkawis ingkang lucu ing pethikan menika. Tuturan ‘ahli waris’ menika

boten gadhah ancas tartamtu. Badrun namung ngupaya damel bingahipun satunggaling tiyang ngengingi gegayuhanipun, saengga saged dipunpendhet dudutan bilih humor ing inggil gadhah fungsi namung kangge sarana panglipur dhateng satunggaling tiyang.

b) Fungsi humor ingkang kangge paring panyaruwe.

Tuladha,

“Biyen uwong bisa kandha kuliah ing PTN kaya UGM kuwi murah. Apa maneh IKIP Negeri, murah banget. Nanging saiki sasat ora beda ntarane PTN karo PTS.

UGM duwe aturan anyar, aturan ragad lan beya sekolah ing kono uga melu anyar, tegese kuwi saya larang. Sing biyen jenenge IKIP Negeri saiki dadi UNY, “Jas Bukak Iket Blangkon, Sama Juga Sami Mawon”. Sami mawon larange”.

(Djaka Lodang, No.31 tanggal 30 Desember 2006)

Pethikan ing inggil mujudaken fungsi humor ingkang kangge panyaruwe. Wosing wacan ing inggil inggih menika bab pendhidhikan ing Indonesia mliginipun babagan beya kuliah ing PTN ingkang inggil sanget. Kuliah ing PTN ing jaman sakmenika dipunraosaken masarakat bilih beya kuliah ing PTN boten wonten bedanipun kaliyan beya kuliah ing PTS. Topik piembagan inggih menika bab beya kuliah ing UGM saha IKIP (UNY) ingkang gadhah paugeran enggal ngengingi bab beya kuliah ing PTN kasebat ingkang inggil sanget. Humor ing inggil katitik saking ukara ingkang mujudaken parikan ‘*Jas Bukak Iket Blangkon, Sama Juga Sami Mawon*’, ingkang salajengipun dipuntambahi kanthi ukara ‘*Sami mawon larange*’. Perkawis menika ingkang mujudaken fungsi humor kangge panyaruwe dhateng PTN (UGM saha IKIP UNY) ingkang gadhah beya kuliah ingkang inggil.

Kedahipun Perguruan Tinggi menika saged paring paugeran ingkang saged biyantu dhateng calon mahasiswaipun, utamanipun bab beya kuliah. Beya kuliah ingkang langkung andhap saged biyantu mahasiswa ingkang kirang mampu, awit kabetahan pendhidhikan ing satengahing masarakat menika prelu sanget. Kangge ngadhepi masarakat ingkang langkung *modern* menika, bab pendhidhikan dipundadosaken landhesan saking ngukur kemajengane satunggaling bangsa.

c) Fungsi humor minangka sarana kangge paring *gagasan* utawi pamrayogi.

Tuladha,

Bagio : “Apa ya menguasai kaya ngene ki?”

Uncek : “Lho, ora menguasai piye. Ngangsi duwe anak loro barang ok ora menguasai. Cilik ora papa ya?”.

Miarsih: “ora papa”.

Uncek : “Yang penting rasanya bung”

(Sumber: DSK/Hukum Karma)

. Pethikan humor ing inggil gadhah fungsi kangge paring *gagasan* utawi pamrayogi dhateng satunggaling tiyang mliginipun babagan milah garwa. Gayut kaliyan konteksipun, Uncek ngendhika kados pethikan ing inggil awit Bagio ingkang kirang percaya menapa piyambakipun saged dados garwa ingkang sae awit Uncek gadhah kekurangan inggih menika dedegipun ingkang kados tiyang alit. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Uncek, ‘yang penting rasanya bung’. Uncek menika ngupaya paring *gagasan* utawi pamrayogi dhateng tiyang sanes bilih manawi milah garwa menika boten kenging ningali *fisik* kemawon, ananging ugi kedah ningali manahipun. Tiyang ingkang sulistya ing warni menika dereng temtu sae ing manahipun, saengga Uncek paring pamrayogi dhateng tiyang bilih

sipat saking manah menika ingkang kedah dipunutamaaken menawi milah garwa.

d) Fungsi humor ingkang kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*.

Tuladha,

Kolik : “Bag, mangsia kaya ngene ki. Iki wong tuwamu”.
Bagio : “Iki wong tuwaku”.
Kolik : “Wong tuwamu iki wajib dihormati”.
Bagio : “Pancen sing ngukir jiwa ragaku ya iki”.
Kolik : “Ana paribasane wong tuwa iki kudu dipikul dhuwur dipendhem jero”.
Bagio : “jane dek ingi sire arep tak pendhem”.

(Sumber: DSK/Dukun Calak)

Humor ing pethikan kasebat katitik saking wangsulanipun Bagio ngengingi *pernyataan*ipun Kolik ‘jane dek ingi sire arep tak pendhem’. Perkawis menika ingkang ngemot raos lucu saha damel tiyang gumujeng. Pethikan ing inggil mujudaken fungsi humor ingkang kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*. Gayut kaliyan konteksipun, Kolik saha Bagio ing pawicantenan menika ngupaya paring kawicaksanan bilih tiyang sepuh menika kedah dipunkurmati utawi kedah dipunaosi sanajan tiyang sepuh menika gadhah panggalih saha tumindak ingkang kirang sae, utawi gadhah kekurangan sanesipun. Wonten ing kasunyatan ing masarakat kathah putra ingkang tumindak kirang sae kaliyan tiyang sepuhipun kadosta, paben utawi wonten ingkang ngina. Putra menika utamanipun inggih menika nginggilaken derajat utawi martabatipun tiyang sepuhipun, damel bingah manahipun saha manut dhateng kersanipun tiyang sepuh. Bab menika ugi ngiataken bilih tiyang sepuh menika kedah dipunkurmati saha dipunaosi

kanthi tumindak utawi pangandhikan ingkang sae, ingkang mujudaken tata krama ingkang inggil.

- e) Fungsi humor ingkang kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Tuladha,

Bagio : “Pa.. Papa”
Kirun : “Apa le?”
Bagio : “Papa harus tau dong, siapa aku sebetulnya. Papa kasihan ama ibu”.
Kirun : “Ora, Bapak ora tukaran kok. Ora tukaran karo ibu”.
Bagio : “Habis kalo kaya gini aku nggak kerasan deh. Aku nggak betah di rumah”.
Kirun : “Ora, aja lunga ya le. Kowe aja lunga”.
Bagio : “Habis Papa sih kaya munyuk”.

(Sumber: DSK/Temanten wurong)

Humor ing pethikan kasebat katitik saking swantenipun Bagio ingkang pawadan kados lare enem. Konteksipun inggih menika Kirun ingkang nembe duka dhateng garwanipun, lajeng ndadosaken kirang remen ing panggalhipun Bagio, saengga Bagio ngrebat pawicantenan kanthi upaminipun Bagio dados putranipun Kirun. Humor ing pethikan ing inggil ugi katitik saking sedaya tuturanipun Bagio, ‘*Papa harus tau dong, siapa aku sebetulnya*’, ‘*Habis kalo kaya gini aku nggak kerasan deh. Aku nggak betah di rumah*’, saha ‘*Habis Papa sih kaya munyuk*’. Pethikan ing inggil mujudaken Fungsi humor ingkang kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Tumindak ingkang kirang leres inggih menika tumindakipun Kirun dhateng garwanipun. Kirun duka dhateng garwanipun awit garwanipun menika asring celak kalih Bagio. Bagio ingkang kirang remen awit nyumerepi tumindakipun Kirun ngupaya paring kesadaran

dhateng Kirun bilih tumindakipun menika boten leres kanthi cara upaminipun Bagio dados putranipun.

Saged dipuntingali ing pethikan ing inggil bilih menawi wonten kekalih tiyang sepuh ingkang sampun boten mujudaken pagesangan ingkang rukun malih saged ndadosaken putranipun menika boten betah menawi wonten ing griya. Perkawis menika nedahaken bilih tiyang sepuh menika kedah ngatos – atos anggenipun njagi emosinipun. Kedah ningali kahanan ing sakiwa tengenipun. Awit tiyang sepuh menika tuladha dhateng lare enem. Kaluwarga ingkang boten wetah saged ndadosaken putra menika sedhih, saha ingkang paling awon inggih menika saged ndadosaken putra menika nerak saking paugeran – paugeran awit duka nyumerepi tumindak ing kaluwarganipun. Gesang ing satengahing kaluwarga menika kedah mujudaken tindak tanduk ingkang pantes, kedah paring swasana tentreming manah dhateng anggota kaluwarga sanesnipun, saengga saged mujudaken kaluwarga ingkang saged dados tuladhan dhateng kaluwarga sanesipun.

f) Fungsi humor ingkang kangge paring *informasi*.

Tuladha,

“Sajroning sepuluh taun dadi ketua BPKP Gandhi S.H. kerep lara ati jalaran temuan BPKP sing ngrugekake negara lan cukup unsur negara pidana korupsi akire ora diseret nyang pengadilan. Waton ora melu kecipratan ya kelepatan dosane.” (Herawati, 2007: 98)

Humor ing pethikan kasebat katitik saking ukara ‘*Waton ora melu kecipratan ya kelepatan dosane*’. Pethikan ing inggil mujudaken humor ingkang gadhah fungsi kangge suka *informasi*. *Informasi* ingkang saged kapanggihaken ing pethikan menika inggih menika bilih Gandhi S.H. sampun

dados ketua BPKP sedasa taun. *Informasi* salajengipun inggih menika bilih tumindhak *korupsi* ingkang dipunpangguhaken dening Gandhi S.H nalika sedasa taun dados ketua BPKP menika boten dipunproses ing pengadilan saengga ndadosaken gerahing manahipun Gandhi S.H.

B. Panaliten Inggang Jumbuh

Panaliten ingkang jumbuh kaliyan panaliten menika inggih menika panaliten Susi Anjar Purwani (2012) kanthi irah – irahan “Humor pada adegan Limbukan dan Gara – Gara dalam Cerita Semar Mbangun Khayangan oleh Dhalang Anom Suroto”. Panaliten ingkang katindakaken dening Susi Anjar Purwani inggih menika ngandharaken wujud humor saha topik humor salebeting adhegan Limbukan saha Gara – Gara salebeting Cariyos Semar Mbangun Khayangan dening Dhalang Anom Suroto.

Asiling panaliten ngandharaken bilih wujud humor salebeting adhegan Limbukan saha Gara – Gara ing salebeting Cariyos Semar Mbangun Khayangan dening Dhalang Anom Suroto awujud humor kalih larik, awujud cariyos, pawicantenan, *keseleo lidah (salah ucap)*, *interupsi*, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos kaliyan pawicantenan, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos kaliyan *definisi* saha *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos kaliyan *keseleo lidah (salah ucap)*. Wujud humor ingkang kathah dipunginakaken ing salebeting adhegan Limbukan saha Gara – Gara ing salebeting Cariyos Semar Mbangun Khayangan dening Dhalang Anom Suroto inggih menika humor awujud cariyos.

Topik humor wonten ing adhegan Limbukan saha Gara – Gara salebeting Cariyos Semar Mbangun Khayangan dening Dhalang Anom Suroto inggih menika humor panglipur, *pergaulan*, *seks*, *meringankan beban*, saha *perpaduan* antawisipun humor agami kaliyan panyaruwe. Topik humor ingkang kathah dipunginakaken salebeting adhegan Limbukan saha Gara – Gara ing salebeting Cariyos Semar Mbangun Khayangan dening Dhalang Anom Suroto inggih menika humor panglipur.

Panaliten ing inggil wonten gayutanipun kaliyan panaliten ingkang dipuntindakaken. Panaliten menika gadhah bab ingkang sami inggih menika minangka panaliten *deskripsi*. Panaliten menika ugi sami – sami ngrembag babagan wujud humor saha topik humor. Bedanipun kaliyan panaliten saderengipun inggih menika panaliten menika nliti saha medhar bab fungsining humor saha wonten ing *objek* panaliten ingkang dipurembag, inggih menika humor ing Depot Seni Kirun.

Panaliten sanesipun ingkang jumbuh kaliyan panaliten menika inggih menika panaliten Dian Safitri Jurusan Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia (PBSI) Universitas Negeri Yogyakarta taun 2013 kanthi irah – irahan “Permainan Bahasa dalam Wacana Plesetan Stiker Humor di Wilayah Bantul dan Yogyakarta”. Panalitenipun Dian menika gadhah ancas kangge ngandharaken cara damel faedah basa ing wacana plesetan stiker humor, fungsi humor saha makna humor.

Panaliten saking Dian menika jumbuh utawi laras kaliyan panaliten menika awit ngrembag babagan humor, ananging asil saking panaliten Dian

menika boten sedayanipun dipundadosaken acuan awit namung gadhah seunggal wosing perkawis ingkang sami inggih menika bab fungsi saking humor.

C. Nalaring Pikir

Humor inggih menika wujud *rangsangan* ingkang saged ndadosaken satunggaling tiyang mesem utawi gumujeng awit wontenipun satunggaling wujud ingkang nyebal ngengingi satunggaling perkawis saha awit wontening raos anyel, raos duka, raos nginggilaken pribadhinipun utawi raos ngina ingkang sengaja dipunbikak kanthi cetha. Humor saged kaperang miturut jinisipun, inggih menika miturut wujud humor saha miturut topik humor.

Wujud humor inggih menika wujud *lahiriah* utawi blegripun humor. Wujud humor kaperang dados maneka warni inggih menika; humor setunggal larik, inggih menika humor ingkang kadadosan saking setunggal larik utawi setunggal ukara. Humor kalih larik, inggih menika humor ingkang kadadosan saking kalih larik utawi kalih ukara. Humor pawicantenan, inggih menika humor ingkang kadadosan saking pawicantenan antawisipun kalih tiyang utawi langkung. Humor awujud cariyos, inggih menika humor ingkang kadadosan saking *kombinasi* antawisipun pawicantenan kaliyan *narasi*. Humor ukara topik, inggih menika humor ingkang gadhah sambet rapetipun kaliyan kahanan ingkang kadadosanipun dereng dangu. Humor *puisi*, inggih menika humor ingkang wujudipun *puisi* (geguritan), parikan (*pantun*), wangsalan, *syair*, paribasa saha *parodi*. Humor *keseleo lidah* (*salah ucap*),

inggih menika humor ingkang awujud pocapan ingkang sengaja dipunewahi. Humor menika ugi dipunwastani *plesetan*. Humor *definisi*, inggih menika humor ingkang kadadosan awit wontenipun andharan saking satunggaling *definisi* (tembung, *frasa* utawi ukara) ingkang kanthi sengaja dipunewah – ewahi saengga ndadosaken perkawis ingkang lucu. Humor *permainan kata* (*Pun*), inggih menika humor ingkang awujud pocapan saking tembung – tembung ingkang sami ananging gadhah teges ingkang beda. Humor *interupsi*, inggih menika humor ingkang mujudaken tanggapan ingkang nyebal ngengingi satunggaling *pernyataan*, ingkang ngandharaken raos boten sarujuk satunggaling tiyang. Humor *tolak bala* inggih menika humor ingkang ancasipun kangge mendelaken utawi mungkasi tindak tanduk satunggaling tiyang ingkang ngina utawi ngresahaken tiyang sanes. Humor menika meh sami kaliyan humor *interupsi* inggih menika wonten *pernyataan* saha wonten *interupsi*. Bedanipun inggih menika *interupsi* awujud tindak tanduk kadosta ngina, utawi *pernyataan* ingkang boten limrah.

Topik humor inggih menika wosing ayahan ingkang kaandhut ing salebeting humor. Topik humor dipunbedakaken kadosta; humor panyaruwe, inggih menika humor ingkang wosipun minangka panyaruwe dhateng satunggaling tiyang, *objek*, utawi kahanan tartamtu. Humor *meringankan beban*, inggih menika humor ingkang wosipun gadhah ancas kangge ngirangi raos ingkang ngresahi ing manah (*beban mental*) ingkang nembe dipunraosaken dening pamireng utawi pamiarsa. Humor panglipur, inggih menika humor ingkang sipatipun namung kangge nglipur kemawon. Humor

etnis, inggih menika humor ingkang wosipun ngandharaken tindak tanduk, adat istiadat, utawi cara panggalihipun kelompok *etnis* tartamtu. Biasanipun gayut kaliyan basa. Humor *seks*, inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis ingkang dipunanggep *tabu* utawi boten limrah ing masarakat. Humor *politik*, inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis *politik* ingkang nembe kadadosan, sipatipun *dinamis* saha *kontekstual*. Humor agami, inggih menika humor ingkang wosipun ngengingi perkawis – perkawis bab agami. Humor *pergaulan*, inggih menika humor ingkang gadhah cakepan ingkang wiar, ingkang saged nglibataken tataran yuswa saha maneka warni topik utawi irah – irahan humor.

Fungsi humor inggih menika menapa ingkang dados sebab paraga anggenipun damel humor. Humor gadhah fungsi inggih menika kangge sarana panglipur, paring panyaruwe, piranti kangge paring *gagasan* utawi pamrayogi, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, saha kangge paring *informasi*.

BAB III

CARA PANALITEN

A. Jinising Panaliten

Panaliten menika ngginakaken jinis panaliten *deskriptif*, inggih menika panaliten ingkang nggambaraken *data* punapa wontenipun saking perkawis ingkang dipunteliti. Ing panaliten menika kaandharaken bab humor ingkang dipunginakaken dening paraga ing salebeting *video* humor Depot Seni Kirun. Bab ingkang kaandharaken inggih menika wujud humor, topik humor saha fungsining humor ing Depot Seni Kirun.

B. Data saha Sumber Data

Panaliten menika ngrembag babagan humor ingkang gayut kaliyan wujud humor, topik humor saha fungsi humor. *Data* ing panaliten menika kapanggihaken ing tuturan para paraga wonten ing salebeting *video* humor Depot Seni Kirun *versi* kaset. *Data* wonten ing panaliten menika awujud tembung, *frasa*, *klausa* utawi ukara ingkang ngemot unsur humor (lucu). *Data* ingkang ngemot unsur humor (lucu) katitik saking swantenipun pamireng utawi pamiarsa humor ingkang gumujeng ing salabeting *video*, *diksi – diksi* ingkang dipunginakaken paraga saha pamanggihipun panaliti piyambak. Sumber *data* panaliten inggih menika *video* kanthi irah – irahan Hukum Karma, Dukun Calak, Temanten Wurung, saha Kirun Edan Bagio Dadi Ratu.

Ingang wonten ing sekawan *video* menika kathah dipunpanggihaken wujud humor saha topik humor minangka kajian panaliten.

C. Caranipun Ngempalaken *Data*

Cara anggenipun ngempalaken *data* dipuntindakaken kanthi teknik semak saha teknik nyathet. Teknik semak inggih menika teknik ingkang dipunginakaken kangge manggihaken *data* kanthi cara nyemak panganggening basa (Mahsun, 2012: 92). Ingang dipunmaksud teknik semak inggih menika panaliti nyemak kanthi permati tuturanipun paraga ing salabeting *video* humor Depot Seni Kirun kangge manggihaken *data* ingkang ngemu humor. *Data* ingkang ngemu humor katitik saking swantenipun pamireng utawi pamiarsa humor ingkang gumujeng ing salabeting *video* Depot Seni Kirun. Teknik semak dipuntindakaken kanthi cara (1) Panaliti ningali, mirengaken saha nggatosaken kanthi permati tuturanipun para paraga ing salabeting *video* humor Depot Seni Kirun saha supados langkung akurat, panaliti nyemak *video* kanthi dipunambal – ambali. (2) *Data* ingkang kapanggihaken ing tuturan para paraga inggih menika ingkang ngemot unsur humor (lucu). Lucunipun humor menika *relatif*, ananging adhedhasar panaliten menika titikan lucu menapa botenipun saged dipuntingali saking swantenipun pamireng utawi pamiarsa humor ingkang gumujeng ing salabeting *video*. Titikan lucu ugi adhedhasar saking *diksi – diksi* ingkang dipunginakaken dening paraga humor, saha saking pamanggihipun panaliti piyambak. (3) Kangge manggihaken wujud humor saha topik saking humor,

panaliti netepaken kanthi cara jumbuhaken kaliyan teori ingkang dados landhesan. (4) Kangge manggihaken fungsi saking humor, panaliti gayutaken konteks tembung, *frasa*, *klausa* utawi ukara ingkang ngemot unsur humor ingkang dipunandharaken dening paraga ing salebeting *video*. Fungsi humor menika temtu kemawon saged kapanggihaken langkung saking setunggal fungsi. Awit saking menika, fungsi humor dipunpanggihaken kanthi cara panaliti ningali fungsi humor ingkang langkung *dominan*. Bab menika dipuntindakaken saengga saged dipunpendhet dudutan bab fungsining humor.

Inkang kaping kalih dipuntindakaken teknik nyathet. Teknik nyathet dipuntindakaken dening panaliti kanthi nyathet asiling saking proses nyemak tuturan ingkang kalebet wujud humor, topik humor saha fungsi humor. Sedaya *data* kalawau dipuncathet ing *kartu data*. Salajengipun, panaliti angsal *data* babagan wujud humor, topik humor saha fungsining humor.

D. Pirantining Panaliten

Pirantining panaliten ingkang dipunginakaken ing panaliten inggih menika *human instrument*. Miturut andharan saking Moleong (1998: 19) *human instrument* dipunginakaken amargi panaliti minangka piranti kangge ngempalaken *data*. Panaliti damel *kreteria* – *kreteria* tartamtu saking teori ingkang dados landhesan inggih menika wujud humor, topik humor saha fungsi saking humor supados panaliti langkung gampang anggenipun ngempalaken saha nganalisis sedaya *data*. Salajengipun, *kreteria* – *kreteria* kasebat kaandharaken ing ngandhap menika.

Tabel 1 : Wujud Humor

No.	Wujud Humor	Kreteria
1	2	3
1	Setunggal larik	Humor ingkang kadadosan saking setunggal ukara.
2	Kalih larik	Humor ingkang kadadosan saking kalih ukara, ukara ingkang kaping setunggal minangka ukara <i>pengantar</i> saha ukara ingkang kaping kalih minangka <i>penegas</i> .
3	Pawicantenan	Humor ingkang awujud pawicantenan sakboten – botenipun antawisipun kalih tiyang.
4	Awujud cariyos	Humor ingkang awujud <i>paragraf</i> , saged awujud <i>narasi</i> , <i>deskriptif</i> , <i>eksposisi</i> , <i>argumentasi</i> , utawi <i>persuasif</i> saha saged dipunsisipi pawicantenan.
5	Ukara Topik	Humor ingkang gayutanipun kaliyan kahanan ingkang kadadosanipun dereng dangu.
6	<i>Puisi</i>	Humor ingkang wujudipun <i>puisi</i> (geguritan), parikan (<i>pantun</i>), wangsalan, <i>syair</i> , paribasan utawi <i>parodi</i> .
7	<i>Keseleo Lidah (salah ucap)</i>	Humor ingkang kadadosan awit wontenipun pocapan satunggaling tembung ingkang klentu utawi sengaja dipunewah – ewahi.
8	<i>Definisi</i>	Humor ingkang awujud andharan ingkang nyebal ngengingi satunggaling pangertosan (<i>definisi</i>) utawi teges satunggaling bab.
9	<i>Permainan Kata (Pun)</i>	Humor ingkang awujud pocapan saking tembung – tembung ingkang sami ananging gadhah makna ingkang beda.
10	<i>Interupsi</i>	Humor ingkang awujud tanggepan ingkang nyebal ngengingi satunggaling <i>pernyataan</i> , ingkang mujudaken raos boten sarujuk ngengingi satunggaling tiyang.
11	<i>Tolak bala</i>	Humor ingkang awujud <i>pernyataan</i> ingkang boten limrah, ingkang ancasipun kangge mungkasi tindak tanduk satunggaling tiyang.

Tabel 2 : Topik Humor

No.	Topik Humor	Kreteria
1	2	3
1	Panyaruwe	Humor ingkang wosipun panyaruwe ngengingi satunggaling perkawis, satunggaling tiyang, <i>objek</i> tartamtu utawi kahanan tartamtu ingkang sipatipun <i>negatif</i> .

Tabel Salajengipun,

1	2	3
2	<i>Meringankan Beban</i>	Humor ingkang wosipun kangge ngirangi raos ingkang ngresahi ing panggalih (<i>beban mental</i>) satunggaling tiyang.
3	Panglipur	Humor ingkang wosipun boten tumuju ing perkawis - perkawis tartamtu ananging humor menika dipundamel namung kangge ndadosaken tiyang gumujeng.
4	<i>Etnis</i>	Humor ingkang wosipun tindak tanduk, adat istiadat, utawi cara panggalhipun kelompok utawi golongan tartamtu. Biasanipun gayut kaliyan basa.
5	<i>Politik</i>	Humor ingkang wosipun ngengingi kahanan <i>politik</i> ingkang kadadosan wonten ing satunggaling negara.
6	<i>Seks</i>	Humor ingkang wosipun ngengingi perkawis ingkang dipunanggep boten limrah (<i>tabu</i>) ing masarakat. Biasanipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa.
7	Agami	Humor ingkang wosipun inggih menika tata cara ngibadah, paugeran – paugeran agami utawi kapitadosan tartamtu.
8	<i>Pergaulan</i>	Humor ingkang wosipun inggih menika tata cara <i>pergaulan</i> utawi paugeran sabendintenipun wonten ing masarakat.

Tabel 3 : Fungsi Humor

No	Fungsi Humor	Kriteria
1	2	3
1	Kangge panglipur	Humor ingkang dipundamel namung kangge ndadosaken tiyang gumujeng awit boten wonten ancas utawi ayahan tartamtu ing salebeting humor.
2	Paring panyaruwe	Panyaruwe ngengingi satunggaling tiyang, <i>objek</i> , kahanan utawi perkawis tartamtu kadosta bab <i>politik</i> , <i>sosial</i> , budaya, agami lan sapanunggalanipun.
3	Piranti kangge paring gagasan utawi pamrayogi	Wujud gagasan utawi pamrayogi saged ngengingi perkawis utawi kahanan tartamtu (bab <i>politik</i> , <i>sosial</i> , budaya, agami lan sapanunggalanipun)
4	Mujudaken kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i>	Wujud kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i> saged ngengingi maneka warni perkawis ingkang gadhah paedah kangge masarakat.

Tabel salajengipun,

1	2	3
5	Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres	Paring kesadharan awit wontening tumindak saha cara panggalih ingkang klentu dening satunggaling tiyang ingkang boten jumbuh kaliyan <i>norma – norma</i> utawi paugeran ingkang wonten ing masarakat.
6	Paring <i>informasi</i>	Humor ingkang wosipun maringi <i>informasi</i> . Wujud <i>informasi</i> saged ngengingi maneka warni perkawis ingkang gadhah paedah kangge masarakat.

Piranti sanes ingkang dipunginakaken panaliti inggih menika *kartu data* ingkang dipunginakaken kangge nyathet sedaya *data* ingkang dipunpanggihaken saking ningali *video*, piranti pambiyantu sanes inggih menika *CD* saha *laptop*.

Tabel 4 : Wujud kartu data;

Sumber data : kaset 1. Hukum Karma <i>data.15</i> , (27: 35)	
Konteks	Kirun saha Bagio ngupaya pados margi kagem Widya saha Shinta ingkang dipunsandra dening Juragan Kolik supados saged mlajeng saking dalemipun Juragan Kolik.
Tuturan	Kirun : “ <i>cari solusi, jalan keluar</i> ” Bagio : “ <i>nyapo kok polisi kon jalan keluar</i> ”
Wujud humor	Humor <i>keseleo lidah (salah ucap)</i> , awit wontenipun tembung ingkang dipunewah – ewahi inggih menika tembung “ <i>polisi</i> ” ingkang dados tembung “ <i>solusi</i> ”
Topik humor	Humor panglipur, awit boten tumuju ing perkawis tartamtu saha boten wonten ancas tartamtu salebeting humor ingkang dipundamel.
Fungsi	Kangge sarana panglipur awit humor menika dipundamel namung kangge damel tiyang gumujeng ngengingi ewah – ewahan tembung.

E. Caranipun Nganalisis *Data*

Caranipun nganalisis *data* ingkang dipunginakaken wonten ing panaliten menika inggih menika teknik *deskriptif*. Panaliti ngandharaken sedaya *data* ingkang dipunpanggihaken ing salebeting tuturanipun paraga. Bab ingkang dipunandharaken inggih menika wujud humor, wosing topik humor saha fungsining humor ing Depot Seni Kirun. Cara anggenipun nganalisis *data* dipuntindakaken kanthi kalih tahap inggih menika tahap wiwitan saha tahap *lanjutan*.

Wonten ing pangolahing *data*, *data* ingkang sampun dipunwiwiti nalika nyemak tuturanipun para paraga ing *video* humor Depot Seni Kirun,. Dipunpanggihaken wujud humor, topik humor saha fungsining humor, salajengipun dipunserat ing *kartu data*. Saksampunipun *data* dipunserat ing *kartu data*, tahap salajengipun inggih menika tahap *lanjutan*. Tahap *lanjutan* dipuntindakaken kanthi cara (1) *Data* ingkang sampun dipunkempalaken kalawau, salajengipun dipunpantha – pantha miturut wujud humor ingkang jumbuh kaliyan teori landhesanipun saha jumbuh kaliyan *kreteria* – *kreteria* ingkang dipunginakaken ing panaliten, saengga saged dipunasilaken wujud humor ingkang leres. (2) *Data* kasebat dipunpantha – pantha malih miturut topik humor ingkang jumbuh kaliyan teori landhesanipun saha jumbuh kaliyan *kreteria* – *kreteria* ingkang dipunginakaken ing panaliten, dumugi dipunasilaken topik humor ingkang leres. (3) Salajengipun, *data* menika dipunpantha – pantha malih dumugi dipunasilaken fungsi saking humor. Fungsining humor kapanggihaken kanthi cara panaliti gayutaken konteks

ukara, *frasa*, *klausa* saha tembung ingkang ngemot unsur humor. Salajengipun, fungsi humor menika dipunpangguhaken kanthi cara panaliti jumbuhaken kaliyan teori landhesanipun saha jumbuhaken kaliyan *kreteria* – *kreteria* ingkang dipunginakaken ing panaliten, satemah panaliti saged mendhet dudutan bab fungsining humor ingkang leres.

F. Validitas saha Reliabilitas

Kangge madosi *data* ingkang valid, wonten ing panaliten menika ngginakaken *validitas* saha *reliabilitas*. *Validitas* ingkang dipunginakaken inggih menika *validitas triangulasi teori*, *validitas semantik* saha tetimbangan ahli. *Validitas triangulasi teori* dipuntindakaken kanthi cara jumbuhaken *data* kaliyan teori – teori ingkang dipunginakaken minangka dhasar utawi landhesan. *Validitas semantik* inggih menika cara negesi *data* kanthi nggatosaken konteksipun. Salajengipun, tetimbangan *ahli* dipuntindakaken kanthi cara konsultasi babagan asil panalitenipun kaliyan *ahli* ingkang mangertosi bidang ingkang dipunteliti. Wonten ing panaliten menika ingkang dados ahli inggih menika dosen pembimbing.

Tuladha saking triangulasi *data*, kangge mbuktekaken wujud humor *keseleo lidah* (*salah ucap*) inggih menika :

Kirun : “*cari solusi, jalan keluar*”

Bagio : “*nyapo kok polisi kon jalan keluar?*”

Saking tuladha ing inggil menawi dipungayutaken kaliyan teori babagan wujud humor inggih menika kalebet ing humor *keseleo lidah* (*salah ucap*). Humor *keseleo lidah* (*salah ucap*) kadamel awit wontening pocapan

tembung ingkang klentu utawi sengaja dipunewah - ewahi. Konteks saking pethikaning inggil inggih menika Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun Juragan Kolik ngupaya pados margi kagem Widya saha Shinta ingkang dipunsandra dening Juragan Kolik supados saged mlajeng saking dalemipun Juragan Kolik. Humor *keseleo lidah (salah ucap)* ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Bagio ingkang dipunewah – ewahi ngengingi *pernyataanipun* Kirun. Bagio ingkang boten sengaja klentu anggenipun mirengaken tuturanipunipun Kirun, nyebat tembung ‘*solusi*’ dados tembung ‘*polisi*’. Pocapan ingkang dipenewah ewahi dening Bagio menika ingkang ngemot raos lucu saha ndadosaken pethikan ing inggil kalebet ing humor *keseleo lidah (salah ucap)*.

Tuladha topik humor ingkang kalebet ing humor *seks*, inggih menika :

Kirun : “*Haa... Sundel Bolong... Sundel Bolong*”

Bagio : “*Halah... iki mesti ora a sundel tetep bolong*”

Kirun : “*Lambemu*”

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *seks* amargi topik ingkang dipunginakaken kangge ngripta humor kasebat ngginakaken perkawis ingkang *tabu* saha tembung – tembungipun ingkang tegesipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Konteks saking pethikan ing inggil inggih menika Kirun saha Bagio ingkang nembe rondha ing satunggaling margi dhusun, lajeng kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipundugi, amargi saderengipun Kirun saha Bagio menika nembe sumerep setan. Humor *seks* ing pethikan ing inggil katitik saking tembung ‘*bolong*’ ing salebeting tuturanipun Bagio. Tembung ‘*bolong*’ ing salebeting

tuturan ingkang dipunginakaken dening Kirun gadhah teges inggih menika ngandharaken nama setan inggih menika ‘Sundel Bolong’. Sundel Bolong inggih menika setan ingkang wujudipun tiyang estri ananging pengkeranipun menika bolong saengga dipunsebat sundel bolong. Salajengipun, tuturan ingkang dipunginakaken dening Bagio menika ‘*Halah, iki mesti ora a sundhel tetep bolong*’, gadhah teges ingkang beda. Tembung ‘*bolong*’ ingkang dipunmaksud menika gadhah sambet rapetipun kaliyan perangan badanipun tiyang estri. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil ngemot raos lucu saha saged ndadosaken tiyang gumujeng. Humor menika namung saged dipuntampi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan *seks* kemawon, mliginipun tiyang ingkang sampun diwasa. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil mujudaken humor *seks*.

Tuladha humor ingkang gadhah fungsi kangge panglipur, inggih menika :

Kirun : “*cari solusi, jalan keluar*”

Bagio : “*nyapo kok polisi kon jalan keluar*”

Humor ing inggil gadhah fungsi kangge sarana panglipur. Perkawis menika saged katingal saking humor ingkang dipundamel, inggih menika saking ewah – ewahan tembung dening Bagio ngengingi tuturanipun Kirun. Pocapan ingkang dipunewah – ewahi inggih menika tembung ‘*solusi*’ ingkang dados tembung ‘*polisi*’. Tembung ‘*polisi*’ ing konteks tuturanipun Bagio menika boten gadhah sambet rapetipun kaliyan perkawis tartamtu satemah Bagio namung ngupaya damel bingahipun tiyang kanthi gumujeng ngengingi *plesetan* tembung.

Reliabilitas ingkang dipunginakaken inggih menika *reliabilitas stabilitas*. Panaliti ningali saha nganalisis data kanthi tliti saha dipunambali saengga *data* ingkang dipunpanggihaken saged ngasilaken *data* ingkang *valid*.

BAB IV

ASILING PANALITEN SAHA PIREMBAGAN

A. Asiling Panaliten

Perangan menika ngemot asiling panaliten inggih menika wujud humor, topik humor saha fungsining humor ing Depot seni Kirun. Asiling panaliten menika dipunandharaken wonten tabel ringkesan. Ing ngandhap menika tabel asiling panaliten babagan wujud humor, topik humor saha fungsining humor ing Depot Seni Kirun. Wondene data asiling panaliten ingkang jangkep saged dipuntingali wonten ing kaca lampiran.

Tabel 5. Asiling panaliten wujud humor, topik humor, fungsi saha indikator humor ing Depot Seni Kirun

No	Wujud Humor	Topik Humor	Fungsi Humor	Indikator
1	2	3	4	5
1	Setunggal larik	Panglipur	Panglipur	<p><i>Bagio</i> : “Selamat malam Pak, Pak Arjojegek”. (<i>data 79</i>)</p> <p>Wujud : kadadosan saking setunggal ukara.</p> <p>Topik : nyebat nama Juragan Kirun dados Pak Arjojegek.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur, mliginipun babagan nyebat nama satunggaling tiyang.</p>
		<i>Seks</i>	Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres	<p><i>Bagio</i> : “Ahh.. gregeten tak rogoh gandhokmu”. (<i>data 102</i>)</p> <p>Wujud : kadadosan saking setunggal ukara.</p> <p>Topik : tembung ‘gandhokmu’ ingkang</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				saged dipuntegesi saru. Fungsi : paring kesadharan supados tiyang saged njagi tumindakipun nalika mertamu.
2	Kalih larik	Panglipur	Panglipur	<p><i>Bagio</i> : “Woalah, bocah cangkeme amba. Kaya Darmanta Gandon”. (data 13)</p> <p>Wujud : kadadosan saking kalih ukara. Topik : nyebat nama Kirun dados Darmanta Gandon. Fungsi : kangge panglipur, mliginipun babagan nyebat nama satunggaling tiyang.</p>
		Seks	Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres	<p><i>Bagio</i> : “Ampun ngedhek – ngedhek kok. Kene we ora rangkepan e”. (data 98)</p> <p>Wujud : kadadosan saking kalih ukara. Topik : tuturan ‘ora rangkepan’ ingkang saged dipuntegesi saru. Fungsi : paring kesadharan kangge tiyang estri supados saged njagi tumindakipun menawi celak kaliyan tiyang kakung.</p>
3	Pawicante- nan	Panyaruwe	Paring panyaruwe	<p>...<i>Kirun</i> : “<i>Lha, sepuluh taun kok esoh ora ngerti tugase?. Senen aku ning ngarep,</i></p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p><i>Selasa kowe ning mburi,</i>".</p> <p><i>Bagio : "Lha, Minggu kok kowe menek". (data 4)</i></p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang.</p> <p>Topik : panyaruwe kangge Bagio saha Kirun babagan padamelan.</p> <p>Fungsi : panyaruwe kangge tiyang supados mangetosi bab jejibahan nalika nyambut damel.</p>
			<p>Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres</p>	<p><i>...Bagio : "Habis kalo kaya gini aku nggag kerasan deh. Aku nggag betah di rumah".</i></p> <p><i>Kirun : "Ora, aja lunga ya le ! Kowe aja lunga!"</i>".</p> <p><i>Bagio : "Habis Papa sih kaya munyuk". (data 99)</i></p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang.</p> <p>Topik : panyaruwe kangge Kirun ingkang asring duka kalih garwanipun.</p> <p>Fungsi : paring kesadharan kangge tiyang ingkang sampun gesang bebrayan supados ampun asring duka kalihan garwanipun.</p>
		<p><i>Meringankan beban</i></p>	<p>Panglipur</p>	<p><i>Kirun : "Niki mengke ora lara kok nggih.... Paling – paling kaya dicokot semut".</i></p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p><i>Kolik</i> : “Halah, ya enak ngono”</p> <p><i>Kirun</i> : “Cekite kaya dicokot semut. Semut sak trek nika”. (data 76)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang.</p> <p>Topik : ngringanaken batosipun Bagio ingkang badhe nindakaken supit.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan supit.</p>
			Mujudaken kawicaksanan utawi penyegaran	<p><i>Kirun</i> : “<i>Sampeyan dongane, sing sunat kan mas Bagio?</i>”</p> <p><i>Kolik</i> : “inggih.”</p> <p><i>Kirun</i> : “<i>Kula nyuwun donga restune, moga-moga padhang dalane jembar kubure.</i>” (data 77)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang.</p> <p>Topik : ngringanaken batosipun Bagio ingkang badhe nindakaken supit.</p> <p>Fungsi : mujudaken kawicaksanan utawi penyegaran supados tiyang remen memuji ing kahanan menapa kemawon.</p>
		Panglipur	Panglipur	<p>...<i>Kolik</i> : “....awakmu numpak sepedha wis suwe ya?”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Lho..lho.. rung enek donya we aku numpak sepedha</i>” (data 39).</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang.</p> <p>Topik : panglipur babagan sepedha.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan sepedha.</p>
		<i>Etnis</i>	Paring informasi	<p><i>Kirun</i> : “... <i>Surya anaknya Kirun. Ngono ki basa Arabe piye?</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Surya binti Kirun</i>”....</p> <p><i>Kirun</i> : “<i>Bagio anaknya Pak Atang?</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Bagio bin-Atang</i>”. (data 90)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang</p> <p>Topik : gayut kaliyan basa Arab ‘<i>bin saha binti</i>’.</p> <p>Fungsi : paring informasi ngengingi basa Arab ‘<i>bin</i>’ saha ‘<i>binti</i>’</p>
		Seks	Panglipur	<p>...<i>Bagio</i> : “<i>Meteng maksude berbadan dua</i>”.</p> <p><i>Kirun</i> : “<i>Sitok awake sapa?</i>”...</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Awake bojoku. Dadi bojomu karo bojoku ki adu bokong kelet</i>”. (data 8)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang.</p> <p>Topik : tembung ‘bokong’ ingkang gadhah raos saru.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan tiyang ingkang nembe wawrat</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
			Paring gagasan utawi pamrayogi	<p><i>Bagio</i> : “Apa ya menguasai kaya ngene ki?”</p> <p><i>Uncek</i> : “Lho, ora menguasai piye. Ngangsi duwe anak loro barang ok ora menguasai. Cilik ora papa ya?”.</p> <p><i>Miarsih</i> : “ora papa”.</p> <p><i>Uncek</i> : “Yang penting rasanya bung” (data.20)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun tigang tiyang.</p> <p>Topik : tuturan ‘rasanya bung’ ingkang saged dipuntegesi saru.</p> <p>Fungsi : kangge paring gagasan utawi pamrayogi babagan milah garwa.</p>
		<i>Pergaulan</i>	Panglipur	<p>...<i>Miarsih</i> : “...<i>Aku tukukna omah Mas?</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Wis ta ngko tak tukokke omah, omah jangkrik.</i>” (data 66)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang</p> <p>Topik : paugeran mliginipun babagan palakrama.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan mas kawin.</p>
			Mujudaken kawicaksanan utawi penyegaran	<p>...<i>Kolik</i> : “<i>Ana paribasane wong tuwa iki kudu dipikul dhuwur dipendhem jero.</i>”.</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p><i>Bagio : “jane dek ingi sire arep tak pendhem”.</i> (data 68)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang. Topik : <i>pergaulan</i> antawisipun putra kaliyan tiyang sepuhipun. Fungsi : mujudaken kawicaksanan babagan ngormati tiyang sepuh.</p>
		Panyaruwe saha <i>seks</i>	Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres	<p>...<i>Bagio : “...umpane ya kaya wong mancing – mancing. Turu ya gak kemulan. Akhire aku mbenakne”</i></p> <p><i>Wigati : “Lha wong sumuk kok”.</i></p> <p><i>Bagio : “....pintune ditutup, ya gak. Malah mepleh – mepleh”.</i> (data 97)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang. Topik : nyaruwe ngengingi tumindakipun Wigati nalika sare saha tuturan ‘akhire aku mbenakne’ ingkang saged dipuntegesi saru. Fungsi : kangge paring kesadharan dhateng tiyang estri supados saged njagi solahipun wonten ing pundi kemawon.</p>
		<i>Meringankan beban saha agami</i>	Mujudaken kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i>	<p>...<i>Kolik : “Rasane kaya ngapa rasane?”</i></p> <p><i>Kirun : “Lara sunat niku paling –</i></p>

Tabel salajengipun.

1	2	3	4	5
				<p>“...<i>paling larane sedelut tok, ning kanggone suwi. Niku empun sunah Rosulullah...</i>”</p> <p>Bagio : “<i>Tapi nggen kula nggih ampun diresiki nemen- nemen ah !</i>”...(data 75)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun tigang tiyang. Topik : ngringanaken batosipun Bagio ingkang badhe supit saha gayut kaliyan perkawis agami Islam. Fungsi : mujudaken kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i> supados nglaksanaaken sunah Rosul babagan supit.</p>
		Etnis saha seks	Panglipur	<p>...Bagio : “<i>Niki nggih di Jawakne?</i>”</p> <p>Kirun : “<i>Ho’o</i>”</p> <p>Bagio : “<i>Lhadalah, hadiah ingkang nomer kalih inggih menika manukipun kakang sepuh</i>”. (data 87)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang. Topik : gayut kaliyan basa Jawi saha tembung ‘manuk’ ingkang saged dipuntegesi saru. Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan ewah – ewahan basa.</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
4	Pawicantenan saha <i>keseleo lidah (salah ucap)</i>	Panyaruwe	Paring panyaruwe	<p>... Kirun : “...Kowe esoh lonthong apa ora?....”</p> <p>Bagio : “Nek kowe butuh tak tolong. Saiki ngene, ambung sik”</p> <p>Kirun : “Ngaca – ngaca. Iki kowe entuk iki. Bocahe gelem mok ambung. Barokah kanggo kowe, musibah kanggo kene...”. (data 35)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun tigang tiyang saha mlesetaken tembung ‘tolong’ dados ‘lonthong’</p> <p>Topik : panyaruwe dhateng Bagio.</p> <p>Fungsi : panyaruwe kangge tiyang supados tulung tinulung kanthi ekhlas.</p>
		Panglipur	Panglipur	<p>...Sinta : “Ayam bakar”</p> <p>Kolik : “...Kalo saya ayam bakar”.</p> <p>Bagio : “Lha iya, ayam sing dibakar kuwi nyolong pitike Pak Bakir, ngono lho”. (data 56)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun tigang tiyang saha mlesetaken tembung ‘ayam bakar’ dados ‘ayam bakar’.</p> <p>Topik : panglipur babagan nama dhaharan ayam bakar.</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan nama dhaharan ayam bakar
5	Pawicantenan saha Awujud cariyos	Panyaruwe	Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres	<p>...Bagio : "...pertama aku wis nggeblak – nggeblak".</p> <p>Miarsih : "Lha tak kapakke kok nggeblak – nggeblak?"</p> <p>Bagio : "Lho.. liwat nyang ngarep. Slenthing, kowe ngentut"... (data 63)</p> <p>Wujud : pawicantenan antawisipun kalih tiyang saha cariyos <i>deskripsi</i> awit ngandharaken kahananipun Bagio nalika pinanggih kalih Miarsih. Topik : panyaruwe kangge Miarsih ingkang asring ngentut ing sembarang papan. Fungsi : panyaruwe kangge tiyang supados boten kening ngentut ing sembarang papan.</p>
6	Awujud cariyos	Panglipur	Panglipur	<p>Bagio : "<i>Biyeni duwe jam nggandhul wis wong sugih, saiki jam nempleke ya wong sugih ok..... Nek nggonku kae lempung, tapi ya tak bentuk guci, lha kok rayape mudal.</i>" (data 1)</p> <p>Wujud : cariyos <i>eksposisi</i> awit nyariosaken</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p>tandhanipun tiyang ingkang dipunsebat sugih ing jaman rumiyin.</p> <p>Topik : panglipur babagan barang guci.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan barang guci.</p>
		Seks	Panglipur	<p><i>Bagio</i> : “...Anakku muni ngene, aku teka muni ngene. Uwis ngko nek iki teka no lampu mati kabeh.”(data 25)</p> <p>Wujud : cariyos <i>deskripsi</i> awit Bagio nyariosaken raos putranipun, nalika kondur saking nyambut damel.</p> <p>Topik : tuturan ‘lampu mati kabeh’ ingkang saged dipuntegesi saru.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan <i>seks</i>.</p>
7	Awujud cariyos saha <i>interupsi</i>	<i>Pergaulan</i>	Paring gagasan utawi pamrayogi	<p><i>Kirun</i> : “...Nek anakku kae, cilikane anake Nuk barang kae, bubur...”</p> <p><i>Bagio</i> : “Woo, marai bocah pinter kuwi.</p> <p>Rencanaku tak goblokke ok...” (data 10)</p> <p>Wujud : cariyos ‘<i>persuasif</i>’ awit ngajak tiyang supados maringi dhaharan ingkang sae kangge putra saha</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p>tanggepanipun Bagio ingkang mujudaken raos boten sarujuk.</p> <p>Topik : tata cara momong putra ingkang leres.</p> <p>Fungsi : paring gagasan utawi pamrayogi babagan dhaharan kangge putra.</p>
8	Awujud cariyos saha tolak bala	Seks	Panglipur	<p><i>Kirun</i> : “Kowe isa ngepel po ora jane?”</p> <p><i>Bagio</i> : “Kowe ngepel ndhekinginane kowe lali. Terus enek tamu barang, ngepel ngene kathokmu kene suwek. Tamune ngene, amit- amit jabang bayi, mlenos jarene”... (data 5)</p> <p>Wujud : cariyos deskriptif awit ngandharaken kahananipun Kirun nalika ngepel, saha tuturan ‘amit – amit jabang bayi’.</p> <p>Topik : tembung ‘mlenos’ ingkang saged nuwuhaken raos saru.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur ngengingi kahanan Kirun nalika ngepel.</p>
9	Puisi	Panglipur	Panglipur	<p><i>Kolik</i> : “Buta – buta galak. Penonton Candi... hayo</p> <p><i>Bagio</i> : “Cakrak – cakrak”...</p> <p><i>Kolik</i> : “...Ayo padha memuji supaya Cak Bagio</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p><i>dicekel pulisi”... (data 49)</i></p> <p>Wujud : ewah – ewahan <i>syair</i> sekar ‘Buta – Buta Galak’</p> <p>Topik : panglipur babagan ewah – ewahan <i>syair</i> sekar ‘Buta – Buta Galak’.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan ewah – ewahan <i>syair</i> sekar ‘Buta – Buta galak’</p>
10	<i>Puisi saha keseleo lidah (salah ucap)</i>	Panglipur	Panglipur	<p><i>Kirun : “..... thog men thog men tak kandani... thog men”.</i></p> <p><i>Bagio : “Gek nyang apa thog thog men”. (data 27)</i></p> <p>Wujud : <i>syair</i> sekar dolanan ‘menthog’ saha mlesetaken tembung ‘menthog’ dados ‘thog men’.</p> <p>Topik : panglipur babagan ewah – ewahan <i>syair</i> sekar dolanan ‘Menthog’.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan ewah – ewahan <i>syair</i> sekar dolanan ‘menthog’.</p>
11	<i>Keseleo lidah (salah ucap)</i>	Panglipur	Panglipur	<p><i>Kolik : “...aja dilebokne pakunjaran aku”.</i></p> <p><i>Bagio : “Ora, tak ngge pakan jaran ora” (data 123)</i></p> <p>Wujud : mlesetaken tembung ‘pakunjaran’ dados ‘pakan jaran’.</p> <p>Topik : panglipur babagan <i>plesetan</i> tembung.</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				Fungsi : kangge panglipur mliginipun <i>plesetan</i> tembung pakunjaran.
		<i>Etnis</i>	Panglipur	<p><i>Bagio</i> : “<i>Aku ora kok belani ya ora. Nanging, bocah iki mau wis semangget tresna karo Asmara Tangi</i>”</p> <p><i>Kirun</i> : “<i>Bangun</i>” (data 117)</p> <p>Wujud : mlesetaken nama ‘bangun’ dados ‘tangi’.</p> <p>Topik : tembung ‘bangun’ menawi dipunewahi ing basa Jawi dados ‘tangi’.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan <i>plesetan</i> nama.</p>
12	<i>Definisi</i>	Panglipur	Panglipur	<p><i>Kolik</i> : “<i>Apa sebabe diarani rodha?</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Rodha kuwi, loro kudu padha</i>” (data 41)</p> <p>Wujud : <i>definisi</i> rodha</p> <p>Topik : panglipur babagan <i>definisi</i> rodha.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan <i>definisi</i> rodha.</p>
		<i>Seks</i>	Panglipur	<p><i>Kolik</i> : “<i>apa sebabe diarani garbu?</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Nek gak mbegar, gak esoh mlebu</i>”. (data 43)</p> <p>Wujud : <i>definisi</i> garbu.</p> <p>Topik : tuturan ‘Nek gak mbegar, gak esoh mlebu’ ingkang saged dipuntegesi saru.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur</p>

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				mliginipun babagan <i>definisi garbu</i>
13	<i>Interupsi</i>	Panyaruwe	Paring kesadharan bilih tiyang sanès dereng temtu leres.	<p><i>Kirun</i> : “... <i>kok esoh wani lungguh ning kursi. Mengko kon ngepel mengko, bokongmu nemplok kabeh, ndebol ana apane delok?</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>Untunge lambemu ok ra entek...</i>” (data 2)</p> <p>Wujud : tanggepanipun Bagio ingkang nyebal saking pirembagan. Topik : panyaruwe kangge Bagio saha Kirun babagan nyambut damel. Fungsi : paring kesadharan kangge tiyang supados ngatos – atos nalika tumindak saha micanten.</p>
		Panglipur	Panglipur	<p><i>Kirun</i> : “<i>Alon – alon, kuwi isine berlian, mas picis,...</i>”</p> <p><i>Bagio</i> : “<i>lha kok mambu sambel pecel</i>” (data 83)</p> <p>Wujud : tanggepanipun Bagio ingkang nyebal saking pirembagan. Topik : panglipur ngengingi wos tasipun Juragan Kirun. Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan wos tasipun Juragan Kirun.</p>
		Seks	Panglipur	<i>Kirun</i> : “ <i>Haa.. Sundel bolong... sundel</i> ”

Tabel salajengipun,

1	2	3	4	5
				<p>“... <i>bolong</i>”</p> <p>Bagio : “<i>Halah.... iki mesti ora a sundel ya tetep bolong</i>” (data 30)</p> <p>Wujud : tanggepanipun Bagio ingkang nyebal ngengingi <i>pernyataan</i>ipun Kirun.</p> <p>Topik : tembung ‘bolong’ ingkang saged dipuntegesi saru.</p> <p>Fungsi : kangge panglipur mliginipun babagan nama setan ‘sundel bolong’.</p>
14	<i>Tolak bala</i>	<i>Pergaulan</i>	Paring gagasan utawi pamrayogi	<p>Kirun : “<i>Nek kenthongan dithuthuk penak, mesti enek wong nglilir. Sapa to ya sing patrol kae sapa? Woo.. Kirun karo Bagio, enak ya swarane</i>”.</p> <p>Bagio : “<i>Terus sing lanang, amit – amit jabang bayi.....</i>”.</p> <p>(data 26)</p> <p>Wujud : tuturan ‘amit-amit jabang bayi’.</p> <p>Topik : tata cara sesambetan mliginipun bab tata cara rondha.</p> <p>Fungsi : paring gagasan utawi pamrayogi kangge tiyang ingkang rondha.</p>

Saking tabel analisis wonten ing inggil saged dipunandharaken bilih wujud humor ing Depot Seni Kirun menika awujud humor setunggal larik, kalih larik, pawicantenan, awujud cariyos, *puisi*, *keseleo lidah (salah ucap)*, *definisi*, *interupsi*, saha *tolak bala*. Saking tabel ing inggil ugi nedahaken bilih wujud humor ingkang dipunasilaken boten namung setunggal wujud kemawon, ananging ugi wonten *perpaduan* antawisipun kalih wujud humor, inggih menika *perpaduan* antawisipun humor pawicantenan saha humor *keseleo lidah (salah ucap)*, *perpaduan* antawisipun humor pawicantenan saha humor awujud cariyos, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos saha *interupsi*, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos saha *tolak bala*, saha *perpaduan* antawisipun humor *puisi* saha humor *keseleo lidah (salah ucap)*.

Topik humor ing Depot Seni Kirun ingkang kapanggihaken inggih menika humor panyaruwe, *meringankan beban*, panglipur, *etnis*, *seks*, saha *pergaulan*. Semanten ugi kaliyan wujud humor, saking tabel ing inggil ugi nedahaken bilih topik humor ingkang dipunasilaken boten namung setunggal topik kemawon, ananging ugi wonten *perpaduan* antawisipun kalih topik humor. *Perpaduan* antawisipun kalih topik humor ingkang dipunpanggihaken inggih menika *perpaduan* antawisipun humor *panyaruwe* saha humor *seks*, *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami, saha *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks*. Saking topik humor ingkang sampun kapanggihaken menika gadhah fungsi piyambak – piyambak.

Saking wujud humor setunggal larik dipunpanggihaken kalih topik humor, inggih menika humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor

ingkang kapanggihaken inggih menika kangge panglipur saha paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Wujud humor kalih larik dipunpanggihaken kalih topik humor, inggih menika humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika kangge panglipur saha kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Saking wujud humor pawicantenan dipunpanggihaken enem topik humor, inggih menika humor panyaruwe ingkang gadhah fungsi kangge panyaruwe saha kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Humor *meringankan beban* ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha kangge mujudaken kawicaksanan utawi *kesegaran*. Humor panglipur ingkang gadhah fungsi kangge panglipur. Humor *etnis* ingkang gadhah fungsi kangge paring *informasi*. Humor *seks* ingkang gadhah fungsi kangge sarana panglipur saha kangge paring gagasan utawi pamrayogi. Humor *pergaulan* ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha kangge mujudaken kawicaksanan utawi *kesegaran*. Wonten ing salebeting wujud humor pawicantenan menika ugi dipunpanggihaken tigang *perpaduan* antawisipun kalih topik humor, inggih menika *perpaduan* antawisipun humor *panyaruwe* saha humor *seks* ingkang gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami ingkang gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan utawi *kesegaran*, saha *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks* ingkang gadhah fungsi kangge panglipur.

Saking wujud humor awujud cariyos dipunpanggihaken kalih topik humor, inggih menika humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika namung kangge panglipur. Saking wujud humor *puisi* dipunpanggihaken topik humor inggih menika humor panglipur. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika namung kangge panglipur kemawon. Wonten ing salebeting humor *keseleo lidah* (*salah ucap*) dipunpanggihaken kalih topik humor, inggih menika humor panglipur saha humor *etnis*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika namung kangge panglipur kemawon.

Saking wujud humor *definisi* dipunpanggihaken kalih topik humor, inggih menika humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika namung kangge panglipur kemawon. Saking humor *interupsi* dipunpanggihaken tigang topik humor, inggih menika humor panyaruwe, humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika kangge panglipur saha kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Wujud humor *tolak bala* dipunpanggihaken topik humor inggih menika humor *pergaulan*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika kangge paring gagasan utawi pamrayogi.

Salajengipun, saking *perpaduan* antawisipun wujud humor pawicantenan saha humor *keseleo lidah* (*salah ucap*) dipunpanggihaken kalih topik humor inggih menika humor panyaruwe ingkang gadhah fungsi kangge panyaruwe saha humor panglipur ingkang gadhah fungsi kangge panglipur.

Saking *perpaduan* antawisipun wujud humor pawicantenan saha humor awujud cariyos dipunpanggiaken topik humor inggih menika humor panyaruwe ingkang gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Saking *perpaduan* antawisipun wujud humor awujud cariyos saha humor *interupsi* dipunpanggiaken topik humor inggih menika humor *pergaulan* ingkang gadhah fungsi kangge paring gagasan utawi pamrayogi. Saking *perpaduan* antawisipun wujud humor awujud cariyos saha humor *tolak bala* dipunpanggiaken topik humor inggih menika humor *seks* ingkang gadhah fungsi kangge panglipur. Ingkang pungkasan inggih menika *perpaduan* antawisipun wujud humor *puisi* saha humor *keseleo lidah (salah ucap)* dipunpanggiaken topik humor inggih menika humor panglipur ingkang gadhah fungsi kangge panglipur.

B. Pirembagan

Ing bab menika badhe dipunandharaken pirembagan saking asiling panaliten ingkang sampun dipunandharaken saderengipun. Ing salebeting pirembagan menika anggenipun ngrembag wujud humor dipunlajengaken kaliyan pirembagan bab wosing topik humor saha fungsining saking humor. Cara kasebat dipuntindakaken amargi wujud humor, topik humor saha fungsi humor menika boten saged dipunpisahaken. Salajengipun, pirembagan badhe kaandharaken ing ngandhap menika.

1. Wujud Humor Setunggal Larik

Wujud humor setunggal larik ing panaliten menika dipunpanggiaken kalih topik humor inggih menika humor panglipur ingkang gadhah fungsi

kangge panglipur saha humor *seks* ingkang gadhah fungsi kangge paring panyaruwe. Andharan saking wujud humor setunggal larik saged dipunwaos ing ngandhap menika.

- a. Wujud humor setunggal larik ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Adhegan pambuka saking humor. Bagio paring salam dhateng Juragan Kirun ingkang nembe kondur saking nyambut damel.

Bagio : “*Selamat malam pak, **Pak Arjojegek***”
(DSK/TW/data.79, 01: 35)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor setunggal larik awit kadadosan saking setunggal larik utawi setunggal ukara. Humor ing pethikan ing inggil tuwuh awit wontenipun wujud ingkang nyebal saking tuturanipun Bagio ingkang nyebal nama Juragan Kirun kanthi nama ‘Pak Arjojegek’. Perkawis menika ingkang ngemot raos lucu saha saged damel gumujeng pamireng utawi pamiarsanipun.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking satunggaling perkawis ingkang nyebal ngengingi sebatan nama Juragan Kirun. Bagio kanthi sengaja nggantos nama Juragan Kirun kanthi sebatan nama Pak Arjojegek. Pak Arjojegek menika boten tumuju dhateng satunggaling tiyang utawi *objek* tartamtu, satemah boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor menika. Humor menika dipundamel namung kangge nglipur saha damel gumujeng pamireng utawi pamiarsanipun.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa humoripun. Jumbuh

kaliyan konteksipun, Bagio paring salam dhateng Juragan Kirun ingkang nembe kondur saking nyambut damel. Bagio kanthi sengaja nyebat nama Kirun dados Arjojegek. Bab menika dipuntindakaken Bagio kangge mbekta ing swasana ingkang *fresh*, dados para pamireng saha pamiarsa dipunkajengaken sampun rumaos bingah nalika wiwit mirsani *video*.

b. Wujud humor setunggal larik ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Konteks : Bagio duka awit sumerep Pipin ingkang mertamu boten kanthi uluk salam. Pipin ugi karaos ajrih nalika sumerep Bagio, satemah Bagio rumaos boten dipunkormati dening Pipin ingkang nembe mertamu.

Bagio : “Ahh.. gregeten ***tak rogoh gandhokmu***”.
(DSK/TW/data.102, 53: 25)

Petikan ing inggil kalebet ing humor setunggal larik awit kadadosan saking setunggal larik utawi setunggal ukara. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, ‘*tak rogoh gandhokmu*’. Tuturan Bagio menika ngemot raos lucu awit Bagio micanten kanthi raos duka saha anyel (gumreget) saha tembung ‘*gandhokmu*’ ingkang dipunginakaken menika saged dipuntegesi saru dening pamireng utawi pamiarsanipun, satemah saged damel gumujeng dhateng pamireng utawi pamiarsanipun.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *seks*. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio ingkang gayut kaliyan perangan badan wanita. Tembung ‘*gandhokmu*’ ingkang dipuntuturaken Bagio menika saged dipuntegesi maneka warni dening pamireng saha pamiarsanipun. Tembung ‘*gandhok*’ menika sejatosipun

gadhah teges ingkang beda. Gandhok ing konteks menika sanes papan ngajengan saking griya, ananging gadhah sambet rapetipun kaliyan perangan badan tiyang estri. Teges saking tembung ‘gandhokmu’ menika dipunanggep *tabu* amargi kanthi cetha nedahaken jinis *kelaminipun* satunggaling tiyang mliginipun tiyang estri. Lare alit utawi enem angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*. Tiyang diwasa saged gumujeng menawi mireng humor menika minangka tandha bilih humor menika saged katampi. Bab menika ingkang ndayani humor menika kalebet ing humor *seks*.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge paring kesadharan dhateng satunggaling tiyang ingkang badhe mertamu. Gayut kaliyan konteksipun, Bagio duka kalihan Pipin ingkang mertamu awit boten ngormati piyambakipun, satemah Bagio micanten kanthi ngemot raos saru. Tumindak menika dipunlampahi Bagio kangge ngengetaken dhateng Pipin ingkang mertamu, bilih kedahipun saged njagi tumindak saha solahipun. Awit saking menika, Bagio ngupaya paring kesadharan kangge masarakat ingkang badhe mertamu supados kedah mangertosi tata cara mertamu ingkang sae inggih menika ingkang mujudaken tumindak ngaosi utawi ngormati supados boten damel dukanipun tiyang ingkang gadhah griya.

2. Wujud Humor Kalih Larik

Wujud humor kalih larik ing panaliten menika dipunpanggiaken kalih topik humor inggih menika humor panglipur ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha humor *seks* ingkang gadhah fungsi kangge paring

kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Andharan saking wujud humor kalih larik saged dipunwaos ing ngandhap menika.

- a. Wujud humor kalih larik ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Kirun ngupaya mucal Bagio bab caranipun momong putra ingkang leres saha sae. Kirun mucal kanthi cara upaminipun Kirun dados bayi saha Bagio ingkang dados ibunipun.

Bagio : “*Woalah, bocah cangkeme amba. Kaya Darmanta Gandon*”.
(DSK/HK/data.13, 15: 25)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor kalih larik awit kadadosan saking kalih larik utawi kalih ukara. Humor ing tuturan kasebat katitik saking tuturan ‘*bocah cangkeme amba*’ saha ‘*Kaya Darmanta Gandon*’. Ukara ingkang kaping pisan menika, ‘*bocah cangkeme amba*’ nedahaken perkawis ingkang dipundadosaken pirembagan ing tuturan menika inggih menika ngengingi tumindakipun Kirun ingkang saged dhahar pisang setunggal wetah sinaosa dados bayi. Ukara ingkang kaping kalih menika, ‘*Kaya Darmanta Gandon*’ minangka *penegas* saking humoripun. Humor menika kadadosan awit wontenipun wujud ingkang nyebal ngengingi perangan badan saking bayi. Bayi ingkang kedahipun gadhah tutuk ingkang alit menika dipunsebat dening Bagio gadhah tutuk ingkang wiyar. Bagio ugi nandhingaken tutukipun bayi ingkang kados kagunganipun Darmanta Gandon. Darmanta Gandon menika sejatosipun boten wonten tegesipun, namung minangka sebatan nama dening Bagio ingkang dipunginaaken kangge nandhingaken tutukipun Kirun ingkang dados bayi menika, satemah ndadosaken perkawis ingkang lucu saha ndadosaken tiyang ingkang mireng saged gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio ingkang mujudaken satunggaling wujud ingkang nyebal ngengingi kawontenan ingkang sejatos saking satunggaling tiyang mliginipun bayi. Bagio ingkang sumerep Kirun ingkang dados bayi menika saged dhahar setunggal pisang kanthi wetah. Lajeng, paring *pernyataan* kanthi tuturan ‘*bocah cangkeme amba*’. Salajengipun, kanthi sengaja Bagio nyebat Kirun menika kanthi sebatan kadya Darmanta Gandon. Darmanta Gandon ing konteks humor menika boten gadhah teges menapa – menapa. Sebatan nama Darmanta Gandon menika ugi boten tumuju dhateng satunggaling tiyang utawi *objek* tartamtu satemah boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor menika. Humor menika dipundamel namung kangge nglipur saha damel gumujeng pamireng saha pamiarsanipun.

Pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa humoripun. Jumbuh kaliyan konteksipun, Kirun menika nembe mucal Bagio bab caranipun momong putra ingkang leres saha sae. Wonten ing adhegan menika Bagio micanten kanthi raos gumun awit tumindakipun Kirun ingkang saged dhahar pisang setunggal wetah sinaosa nembe dados bayi, satemah Bagio namung ngupaya damel bingahipun tiyang sanes kanthi raos gumujeng.

b. Wujud humor kalih larik ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah

fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Konteks : Bagio lenggah jejer kaliyan Wigati ing bangku wonten ing ruang tamu. Bagio kirang remen awit Wigati lenggah kanthi celak kaliyan piyambakipun.

Bagio : “*Ampun ngedhek – ngedhek kok. Kene we ora rangkepan e*”.
(DSK/TW/data.98, 38: 51)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor kalih larik awit kadadosan saking kalih larik utawi kalih ukara. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturan, ‘*Ampun ngedhek – ngedhek kok*’ saha ‘*Kene we ora rangkepan e*’. Ukara ingkang kaping pisan menika ‘*Ampun ngedhek – ngedhek kok*’ nedahaken perkawis ingkang dipundadosaken pirembagan bilih Bagio kirang remen kalihan tumindakipun Wigati. Ukara ingkang kaping kalih menika ‘*Kene we ora rangkepan e*’ minangka *penegas* saking humoripun. Humor menika kadadosan awit wontenipun tuturan ingkang nyebal dening Bagio saking *pernyataan* saderengipun awit nyumerepi tumindakipun Wigati. Bagio rumaos kirang sekeca awit sumerep tumindakipun Wigati ingkang lenggah jejer kanthi celak kaliyan piyambakipun, ‘*Ampun ngedhek – ngedhek kok*’ . Ukara menika dipuntuturaken Bagio kangge ngengetaken Wigati supados lenggahipun ampun celak – celak kaliyan piyambakipun. Salajengipun, Bagio micanten malih kanthi tuturan ‘*Kene we ora rangkepan e*’. Ukara menika ingkang mujudaken tuturan ingkang nyebal saking *pernyataan* Bagio saderengipun saha tuturan menika saged dipuntegesi maneka warni dening pamirengipun satemah ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *seks*. Humor ing pethikan ing inggil gayut kaliyan kahananipun Bagio ingkang nembe lenggah jejer kanthi celak kaliyan Wigati. Tuturan ‘*Kene we ora rangkepan e*’ ingkang dipuntuturaken Bagio menika saged dipuntegesi maneka warni dening pamireng saha pamiarsanipun. Tuturan ‘ora rangkepan’ menika sejatosipun gadhah teges ingkang saged nuwuhaken raos saru dening pamirengipun. ‘Ora rangkepan’ ing tuturan menika boten namung dipuntegesi menawi Bagio kesupen boten ngagem rasukan ing salebeting clananipun, ananging sejatosipun tuturan menika ngemot kahananipun Bagio nalika celak kaliyan Wigati. Kahanan menika gayut kaliyan satunggaling perangan badan tiyang kakung ingkang saged ewah nalika celak kaliyan tiyang estri. Lare alit utawi enem angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*. Tiyang diwasa saged gumujeng menawi mireng humor menika minangka tandha bilih humor menika saged katampi. Bab menika ingkang ndayani humor menika kalebet ing humor *seks*.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge paring kesadharan dhateng tiyang estri supados saged njagi tumindakipun. Gayut kaliyan konteks humor menika, Bagio micanten kanthi ngemot raos saru kangge ngemutaken tumindakipun Wigati ingkang miturut raosipun boten leres. Jumbuh kaliyan kawontenan ing pagesangan jaman samenika kathah tiyang estri ingkang tumindak sapurunipun kaliyan tiyang kakung. Awit saking menika Bagio ngupaya ngemutaken tiyang estri supados saged njagi

tumindakipun wonten ing pundi kemawon mliginipun nalika nembe sesarengan kaliyan tiyang kakung ingkang boten *muhrim* awit menawi tiyang estri boten saged njagi tumindakipun menika saged nuwuhaken raos ingkang boten leres kangge kekalihipun.

3. Wujud Humor Pawicantenan

Wujud humor pawicantenan ing panaliten menika dipunpanggiaken enem topik humor, inggih menika humor panyaruwe, *meringankan beban*, panglipur, *etnis*, *seks*, saha *pergaulan*. Ing salebeting wujud humor pawicantenan menika ugi dipunpanggiaken tigang *perpaduan* antawisipun kalih topik humor, inggih menika *perpaduan* antawisipun humor panyaruwe saha humor *seks*, *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami, saha *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggiaken inggih menika kangge panglipur, kangge panyaruwe, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, saha kangge paring *informasi*.

Andharan saking wujud humor pawicantenan saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor panyaruwe.

Fungsi humor ing salebeting humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor panyaruwe wonten kalih, inggih menika kangge panyaruwe, saha kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- i. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor panyaruwe saha gadhah fungsi kangge panyaruwe.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik. Kirun duka kaliyan Bagio awit sampun 10 taun nyambut damel sesarengan, Bagio boten mangertosi jejibahanipun. Kirun ngandharaken bab jejibahan nyambut damel.

Kirun : “Ndelok renea, renea”.

Bagio : “Ngapa?”.

Kirun : “Kowe dadi buruh karo aku pirang taun?”.

Bagio : “Ya, wis enek sepuluh taun to ning kene”.

Kirun : “**Lha, sepuluh taun kok isa ora ngerti tugase. Senen aku ning ngarep, Selasa kowe ning mburi. Rebo aku ning ngarep, Kamis kowe ning mburi. Jemuah aku ning ngarep, Setu kowe ning mburi**”.

Bagio : “**Lha, Minggu kok kowe menek**”.

(DSK/HK/data.4, 03: 20)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio. Pawicantenan dipunwiwiti dening Kirun kanthi paring pitakenan dhateng Bagio babagan wekdal nalika nyambut damel sesarengan dados buruh (batur) wonten ing dalemipun Juragan Kolik. Bagio mangsuli pitakenanipun Kirun bilih piyambakipun sampun sedasa taun nyambut damel sesarengan wonten ing dalemipun Juragan Kolik. Salajengipun, Kirun micanten kangge ngandharaken bab jejibahan ingkang sampun dipunbagi kanthi tuturan, ‘*Senen aku ning ngarep, Selasa kowe ning mburi. Rebo aku ning ngarep, Kamis kowe ning mburi. Jemuah aku ning ngarep, Setu kowe ning mburi*’. Andharan saking Kirun menika mujudaken satunggaling humor, awit kanthi sengaja Kirun merang papan nyambut damel kanthi nyebal inggih menika namung nguntungaken pribadhinipun. Humor ing pawicantenan

menika ugi katitik saking wangsulanipun Bagio. Bagio ingkang mireng andharan saking Kirun bab jejibahanipun, paring tanggepan kanthi ukara '*Lha, Minggu kok kowe menek*'. Wangsulan menika tuwuh awit Bagio rumaos anyel awit jejibahan ingkang sampun dipunbagi menika boten adhik kangge piyambakipun. Wangsulan saking Bagio menika ugi mujudaken wangsulan ingkang nyebal saking *pernyataan*ipun Kirun saderengipun ingkang ngrembag bab jejibahan nalika nyambut damel, satemah nuwuhaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panyaruwe. Panyaruwe ing humor menika dipuntujuaken kangge satunggaling tiyang ingkang gadhah padamelan. Panyaruwe ing humor menika katujuaken kangge Bagio awit sampun sedasa taun nyambut damel kalih Kirun ing dalemipun Juragan Kolik taksih boten mangertosi jejibahanipun '*sepuluh taun kok isa ora ngerti tugase*'. Panyaruwe ugi katujuaken kangge Kirun ingkang boten adhik anggenipun merang babagan papan nyambut damelipun, '*Senen aku ning ngarep, Selasa kowe ning mburi. Rebo aku ning ngarep, Kemis kowe ning mburi. Jemuah aku ning ngarep, Setu kowe ning mburi*'. Humor ing pethikan menika katitik saking tanggepanipun Bagio, '*Lha, Minggu kok kowe menek*'. Tuturan menika mujudaken raos anyelipun Bagio saha mujudaken satunggaling wangsulan ingkang nyebal ngengingi *pernyataan*ipun Kirun saderengipun ingkang ngrembag bab jejibahan nalika nyambut damel. Bab – bab menika ingkang

mujudaken humor ing pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panyaruwe.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panyaruwe dhateng satunggaling tiyang sanes mliginipun tiyang ingkang nembe nyambut damel. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun menika duka kaliyan Bagio awit sampun dangu nyambut damel sesarengan taksih boten mangertosi jejibahanipun. Semanten ugi, Kirun ingkang merang babagan jejibahan kangge nyambut damel menika mujudaken satunggaling tumindak ingkang boten adhil satemah nuwuhaken raos duka saha anyel dhateng dhirinipun Bagio. Jumbuh kaliyan kawontenan ing masarakat, kathah tiyang ingkang nyambut damel sapurunipun menawi boten dipunjagi mandoripun utawi wonten mandor ingkang boten ngaosi pekerjaanipun kanthi damel wekdal nyambut damel ingkang boten adhil awit dangu sanget saengga ngirangi wekdal ngaso pekerjaanipun. Kanthi humor menika Bagio paring panyaruwe dhateng satunggaling tiyang ingkang nembe nyambut damel, supados saged mangertosi saha cekat – ceket anggenipun nyambut damel, ugi boten kesupen ngaosi rencangipun saengga menapa ingkang dados jejibahanipun menika saged katindakaken kanthi sae.

- ii. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor panyaruwe saha gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio (batur) kaliyan Kirun (juragan) wonten ing ruang tamu. Kirun duka kaliyan sisihanipun (Wigati). Lajeng, Bagio ngrebat pawicantenan kanthi pawadan dados putranipun Kirun.

Bagio : ***“Pa.. Papa”***
Kirun : ***“Apa le?”***
Bagio : ***“Papa harus tau dong, siapa aku sebetulnya. Papa kasihan ama ibu”***.
Kirun : ***“Ora, Bapak ora tukaran kok. Ora tukaran karo ibu”***.
Bagio : ***“Habis kalo kaya gini aku nggak kerasan deh. Aku nggak betah di rumah”***.
Kirun : ***“Ora, aja lunga ya le. Kowe aja lunga”***.
Bagio : ***“Habis Papa sih kaya munyuk”***.

(DSK/TW/data.99, 42: 20)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio. Pawicantenan ing pethikan ing inggil dipunwiwiti dening Bagio kanthi nimbali Kirun mawi sebatan *‘Pa.. Papa’*. Bagio ingkang pawadan dados putranipun Kirun menika ugi micanten kanthi swanten ingkang kados lare alit. Bagio ingkang sampun diwasa ananging gadhah swanten ingkang kados lare alit menika mujudaken perkawis ingkang nyebal saking kawontenan sejatosipun satemah nuwuhaken raos lucu dhateng pamirengipun. Lajeng, Bagio ngandharaken raosipun dhateng Kirun bilih kedahipun Kirun menika paring kawelasan kaliyan ibu (Wigati), katitik saking tuturan *‘Papa kasihan ama ibu’*. Bagio ugi boten remen saha boten kraos menawi sumerep tiyang sepuh ingkang duka *‘Habis kalo kaya gini aku nggak kerasan deh. Aku nggak betah di rumah’*. Sedaya tuturanipun Bagio kalawau ngemot raos lucu saha kanthi sengaja dipuntujuaken dhateng Kirun kangge mengetaken supados saged rukun malih kaliyan Wigati. Kirun ingkang rumaos mlebet ing swasana ingkang dipundamel Bagio, paring tanggepan kanthi tuturan *‘Ora, aja lunga ya le. Kowe aja lunga’*. Humor sanesipun saking pawicantenan ing inggil katitik saking wangsulanipun Bagio salajengipun, *‘Habis Papa sih kaya*

munyuk'. Tuturan ingkang dipunlesanaken dening Bagio menika mujudaken perkawis ingkang nyebal saking konteks pirembaran satemah nuwuhaken raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panyaruwe. Panyaruwe ing pethikan menika mliginipun kangge satunggaling tiyang ingkang sampun gesang bebrayan. Panyaruwe ing humor menika katujuaken kangge Kirun ingkang asring duka dhateng garwanipun (Wigati), awit tumindak ingkang kados menika saged ngrisak pagesangan ing kaluwarganipun. Panyaruwe ing pethikan menika dipuntindakaken dening Bagio kanthi pawadan dados putranipun Kirun. Bagio nindakaken tumindak menika awit piyambakipun kirang sekeca ing manah nyumerepi Juragan Kirun ingkang duka kaliyan Wigati. Humor ing pethikan menika katitik saking satunggaling perkawis ingkang nyebal ngengingi swantenipun Bagio nalika wicanten kaliyan Kirun, inggih menika ngewahi swanten kados lare alit. Sedaya tuturanipun Bagio ing inggil kalawau mujudaken satunggaling humor. Humor sanesipun ugi katitik saking tuturanipun Bagio ingkang nyebal saking konteks pirembaran saha ngemot raos ngina dhateng Kirun inggih menika, '*Habis Papa sih kaya munyuk*'. Bab menika ingkang mujudaken humor ing pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panyaruwe.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge paring kesadharan kangge satunggaling tiyang mliginipun ingkang sampun gadhah kaluwarga. Saged dipuntingali ing pethikan ing inggil bilih menawi wonten

kekalih tiyang sepuh ingkang sampun boten mujudaken pagesangan ingkang rukun malih saged ndadosaken putranipun menika boten kraos menawi wonten ing griya. Kanthi humor menika Bagio ngupaya ngengetaken bilih tiyang sepuh menika kedah ngatos – atos anggenipun njagi emosinipun. Kedah ningali kahanan ing sakiwa tengenipun. Awit tiyang sepuh menika tuladha dhateng lare enem. Kaluwarga ingkang boten wetah saged ndadosaken putra menika sedhih, saha ingkang paling awon inggih menika saged ndadosaken putra menika nerak saking paugeran - paugeran awit duka nyumerepi tumindak ing kaluwarganipun. Gesang ing satengahing kaluwarga menika kedah mujudaken tindak tanduk ingkang pantes, kedah paring swasana tentreming manah dhateng anggota kaluwarga sanesnipun. Saengga saged mujudaken kaluwarga ingkang saged dados tuladhan dhateng kaluwarga sanesipun.

b. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *meringankan beban*.

Fungsi humor ing salebeting humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *meringankan beban* wonten kalih, inggih menika kangge panglipur, saha kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

i. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *meringankan beban* saha gadhah fungsi kangge panglipur

Konteks : Pawincantenan antawisipun Kirun, Uncek kaliyan Kolik wonten ing dalemipun Uncek. Kirun minangka Dukun Calakipun Bagio ngandharaken raos nalika tiyang dipunsupit.

Kirun : “*Niki mengke ora lara kok nggih. Sampeyan rak nate nglampahi?*”.
Uncek : “*Inggih*”.
Kirun ; “*Paling – paling kaya dicokot semut*”.
Kolik : “*Halah, ya enak ngono*”
Kirun : “*Cekite kaya dicokot semut. Semut sak trek nika*”.
(DSK/DC/data.76, 01:02:00)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun, Uncek saha Kolik. Kirun ngadharaken dhateng Bagio bilih supit menika boten sakit ‘*Niki mengke ora lara kok nggih..*’. Salajengipun, Kirun ngandharaken bilih supit menika raosipun namung kantun nalika dipuncokot semut, ‘*Paling – paling kaya dicokot semut*’. Humor ing inggil katitik saking tuturan Kirun salajengipun ‘*Cekite kaya dicokot semut. Semut sak trek nika*’. Tuturan saking Kirun menika mujudaken satunggaling *pernyataan* ingkang boten laras saha nyebal kaliyan *pernyataan* saderengipun ngengingi raos nalika tiyang dipunsupit, satemah ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *meringankan beban*. Gayut kaliyan konteks pawicantenan ing inggil, wujud *meringankan beban* katitik saking tuturanipun Kirun ingkang gadhah ancas kangge ngringanaken panggalih utawi ing batosipun Bagio awit sumerep Bagio ingkang karaos ajrih ngadhepi kahananipun ingkang badhe dipunsupit, ‘*Niki mengke ora lara kok nggih*’ saha ‘*Paling – paling kaya dicokot semut*’. Wujud *meringankan beban* sanesipun ugi dipuntuturaken dening Kolik awit mirengaken andharanipun Kirun bilih supit menika namung kados dipuncokot

semut, '*Halah, ya enak ngono*'. Humor ing pethikan menika kadadosan awit wontenipun perkawis ingkang boten laras saha nyebal saking *pernyataan*ipun Kirun ngengingi sakitipun nalika dipunsupit. Katitik saking saking tuturanipun Kirun salajengipun, '*Cekite kaya dicokot semut. Semut sak trek nika*'. Bab menika ingkang mujudaken humor ing pethikan ing inggil gadhah topik minangka humor *meringankan beban*.

Pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa humoripun. Gayut kaliyan konteks pawicantenan ing inggil, Kirun ngandharaken raos sakitipun nalika tiyang dipunsupit. Wonten ing kasunyatanipun, tiyang ingkang ngadhepi kahanan badhe dipunsupit menika mesthinipun ngraosaken raos ajrih sanget ing salebeting batosipun. Kirun ing pawicantenan menika namung ngupaya damel tiyang sanes saged ngraosaken bingah kanthi gumujeng ngengingi kahananipun Bagio ingkang ajrih nalika ngadhepi supit.

ii. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *meringankan beban* saha gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*

Konteks : Pawincantenan antawisipun Kirun kaliyan Kolik wonten ing dalemipun Uncek. Kirun ingkang minangka Dukun Calakipun Bagio nyuwun supados Kolik paring pandonga dhateng Bagio ingkang badhe dipunsupit.

Kirun : "*Sampeyan dongakne sing sunat kan mas Bagio*"

Kolik : "*inggih.*"

Kirun : "*Kula nyuwun donga restune **moga-moga padhang dalane, jembar kubure.***" (DSK/DC/data.77, 01: 10: 35)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun

kaliyan Kolik. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturan Kirun, *‘Kula nyuwun donga restune moga-moga padhang dalane, jembar kubure’*. Tuturan Kirun menika saged dipuntegesi bilih Bagio ingkang badhe dipunsupit menika nembe ngadhepi kahanan gesang saha pejah. Tuturan Kirun menika ugi nedahaken bilih Bagio ingkang badhe dipunsupit samangke boten saged slamet saking bebayanipun supit. Awit saking menika, Kirun nyuwun supados Kolik ndongakaken kawontenanipun Bagio kalawau. Bab menika mujudaken tuturan ingkang ngemot raos mbangetaken ngengingi kawontenan ingkang sejatosipun saha mujudaken perkawis ingkang nyebal ingkang dipunkersakaken Kirun kaliyan ingkang wonten ing panggalhipun Kolik. Bab menika ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *meringankan beban*. Gayut kaliyan konteks pawicantenan ing inggil, wujud *meringankan beban* katitik saking tuturanipun Kirun ingkang gadhah ancas kangge ngringanaken batosipun Bagio nalika ngedhepi supit. Kirun nyuwun dhateng Kolik supados paring pandonga kangge Bagio supados saged nindakaken supit kanthi boten wonten alangan menapa kemawon. Tumindak memuji (donga) dhateng Gusti Inggil Maha Kuawaos menika saged gadhah ancas kangge ngringanaken panggalih saha batosipun satunggaling tiyang menawi ngadhepi kahanan ingkang kados mekaten awit kanthi donga menika saged nuwuhaken raos tentreming manah satunggaling tiyang. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Kirun, *‘Kula nyuwun donga*

restune moga-moga padhang dalane, jembar kubure'. Tuturan menika mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras saha nyebal saking ingkang dipunkersakaken Kirun kaliyan ingkang wonten ing panggalihipun Kolik. Bab menika ingkang mujudaken humor ing pethikan ing inggil gadhah topik ingkang minangka humor *meringankan beban*.

Humor ing pethikan menika gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun nyuwun dhateng Kolik supados ndongakaken Bagio supados saged nindakaken supit kanthi boten wonten alangan menapa kemawon. Tumindak nyenyuwun (donga) dhateng Gusti Inggang Maha Kuwaos menika mujudaken tumindak ingkang wicaksana kangge ngadhepi sedaya kahanan ingkang badhe utawi nembe dipunadhepi, awit kanthi donga menika saged nuwuhaken raos tentreming manah satunggaling tiyang. Tumindak nyenyuwun (donga) dhateng Gusti Inggang Maha Kuawaos ugi mujudaken pangajeng saking satunggaling tiyang supados saged nindakaken sedaya tumindak utawi sedaya jejibahanipun kanthi sae saha boten wonten alangan menapa kemawon.

c. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Kolik saha Bagio micanten perkawis pengalaman bab sepedha.

Kolik : “Ngomong – omong masalah sepedha. Awakmu pengalaman sepedha?”

Bagio : “Wis, lha mbok awakmu tekok iki apa arane?, artine apa?”.

Kolik : “Berarti awakmu numpak sepedha wis suwe ya?”

Bagio : “Lho..lho.. **rung enek donya we aku numpak sepedha**”.

(DSK/DC/data.39, 02: 30)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Kolik. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking wangsulanipun Bagio ngengingi pitakenanipun Kolik '*Lho..lho.. rung enek donya we aku numpak sepedha*'. Prelu dipunmangertosi bilih donya menika sampun wonten tebih saderengipun manungsa lair ing donya, saengga boten limrah menawi manungsa nitih sepedha saderengipun donya wonten. Wangsulan Bagio menika mujudaken perkawis ingkang boten laras saha nyebal saking kawontenan sejatosipun satemah saged ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan ing inggil kadamel awit wontenipun satunggaling perkawis ingkang boten laras saha nyebal saking kawontenan sejatosipun ngengingi wangsulanipun Bagio ingkang sampun nitih sepedha sinaosa donya dereng wonten. Katitik saking tuturan, '*Lho..lho.. rung enek donya we aku numpak sepedha*'. Humor menika boten tumuju ing perkawis – perkawis tartamtu saha boten wonten ancas tartamtu ing salebeting humor ingkang dipundamel. Humor namung dipundamel kangge damel tiyang ingkang mireng saha mirsani saged gumujeng.

Fungsi humor ingkang kapanggihaken ing pethikan ing inggil inggih menika namung kangge panglipur dhateng tiyang sanes. Gayut kaliyan konteksipun, Bagio namung ngandharaken bilih piyambakipun sampun dangu anggenipun nitih sepedha, wiwit saderengipun donya menika wonten saengga

mangertosi sedaya teges ingkang gayut kaliyan sepedha. Boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor menika kajawi Bagio namung ngupaya damel tiyang sanes saged gumujeng saha ngraosaken bingah ing manah babagan sepedha.

d. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *etnis* saha gadhah fungsi kangge paring *informasi*.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio (batur) kaliyan Kirun (juragan) wonten ing ruang tamu. Kirun ngengken Bagio supados damel undangan kangge palakrama putrinipun (Surya).

Kirun : “*Nek ning undangan ngko ditulis. Upamane aku gawe undangan, Surya anaknya Kirun. Ngono ki basa Arabe piye?*”

Bagio : “*Surya binti Kirun*”

Kirun : “*Oo.. wedok ya?*”

Bagio : “*Wedok, binti*”.

Kirun : “*Nek lanang?*”

Bagio : “*Bin*”

Kirun : “*Kirun anaknya Pak Slamet?*”

Bagio : “*Kirun bin Slamet*”.

Kirun : “*Narto anaknya Pak Krama?*”

Bagio : “*Narto bin Krama*”

Kirun : “*Bagio anaknya Pak Atang?*”

Bagio : “***Bagio bin-Atang***”

Kirun : “*Pas*”

(DSK/TW/data.90, 16: 20)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun kaliyan Bagio. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking wangsulanipun Bagio ngengingi pitakenanipun Kirun, ‘*Bagio bin-Atang*’. Bagio ingkang micanten tembung ‘*bin*’ saha ‘*Atang*’ kanthi boten dipunpedhot menika, karaos dipunpirengaken kados tembung ‘*binatang*’ utawi ‘*kewan*’. Perkawis menika ingkang ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik inggih menika humor *etnis*. Humor *etnis* ing pethikan ing inggil gayut kaliyan basa mliginipun panggunaan basa Arab ing panyeratan nama kaluwarga, ‘bin’ saha ‘binti’. Prelu dipunmangertosi bilih panyeratan basa Arab ingkang nedahaken silsilahing kaluwarga menika wonten paugeranipun, menawi putra (kakung) ing panyeratan mawi ‘bin’ menawi putra (estri) menika ngginakaken ‘binti’. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Bagio ingkang micanten tembung ‘bin’ saha ‘Atang’ kanthi boten dipunpedhot, ‘Bagio bin-Atang’. Tuturan Bagio menika karaos dipunpirengaken kados tembung ‘binatang’ utawi ‘kewan’. Perkawis menika ingkang ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Bab menika ingkang ndayani bilih humor ing pethikan menika gadhah topik humor minangka humor *etnis*.

Fungsi humor ingkang kapanggihaken ing pethikan menika inggih menika kangge paring *informasi* mliginipun bab panyeratan nama kaluwarga ingkang mawi basa Arab. Gayut kaliyan konteks pethikan ing inggil bilih Kirun saha Bagio menika micanten babagan undangan ingkang wosipun ngengingi panyeratan nama kaluwarga mawi basa Arab, ‘bin’ saha ‘binti’. Pethikan ing inggil ugi paring pangertosan bilih putra (kakung) ing panyeratan basa Arab menika ngginakaken ‘bin’ menawi putra (estri) menika ngginakaken ‘binti’.

e. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *seks*.

Fungsi humor ing salebeting humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *seks* wonten kalih, inggih menika kangge panglipur saha kangge

paring gagasan utawi pamrayogi. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

i Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik. Bagio ngandharaken kawontenan garwanipun ingkang wawrat ing griya.

Kirun : “*Lha bojo meteng ya digawa ning padhangan ben padhang*”.

Bagio : “*Meteng maksude berbadan dua*”.

Kirun : “*Sitok awake sapa?*”.

Bagio : “*Sitoke awake bojomu*”.

Kirun : “*Lha, sithoke?*”.

Bagio : “*Awake bojoku. **Dadi bojomu karo bojoku ki adu bokong kelet***”.

(DSK/HK/data., 08: 12)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun kaliyan Bagio. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturan Bagio, ‘*Dadi bojomu karo bojoku ki adu bokong kelet*’. Tuturan saking Bagio menika ngemot raos lucu awit mujudaken perkawis ingkang nyebal saking kawontenan sejatosipun. Kawontenan sejatos tiyang ingkang wawrat inggih menika wonten bayi utawi lare alit ingkang gesang ing salebeting rahimipun tiyang estri, ananging Bagio ngandharaken bilih garwanipun wawrat utawi ‘*berbadan dua*’ amargi garwanipun piyambak saha garwanipun Kirun menika ngaben pocong. Bab menika ingkang ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *seks*. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturan Bagio ingkang mujudaken satunggaling perkawis ingkang nyebal saking kawontenan

sejatosipun, '*Dadi bojomu karo bojoku ki adu bokong kelet*'. Kawontenan sejatos tiyang ingkang wawrat inggih menika wonten bayi utawi lare alit ingkang gesang ing salebeting rahimipun tiyang estri, ananging Bagio ngandharaken bilih garwanipun wawrat utawi '*berbadan dua*' menika amargi garwanipun piyambak saha garwanipun Kirun menika nembe ngaben pocong. Perkawis *seks* saking pethikan ing inggil katitik saking tembung 'bokong' ingkang dipuntuturaken Bagio. Tembung 'bokong ' menika sejatosipun ngemot raos *tabu* ing masarakat awit ngengingi perangan badan satunggaling tiyang. Tembung menika ugi saged nuwuhaken raos ingkang saru awit saged dipuntegesi maneka warni dening satunggaling tiyang. Bab menika ingkang ndayani humor menika kalebet ing humor *seks*.

Pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa *video* menika. Gayut kaliyan konteks pawicantenan ing inggil, Bagio ngandharaken kahanan garwanipun ingkang wawrat ing griya. Wonten ing kasunyatanipun, tiyang kakung ingkang nembe sepisanan ngadhapi garwanipun ingkang wawrat menika mesthinipun inggih ngadhapi raos bingung awit boten gadhah pengalaman ingkang cekap. Awit saking menika, Bagio namung ngupaya damel gumujeng tiyang sanes supados boten *tegang* saha khawatir ing manahipun menawi ngadhapi kahanan ingkang kados mekaten.

ii Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah fungsi kangge paring gagasan utawi pamrayogi.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio, Miarsih saha Uncek wonten ing ruang tamu ing dalemipun juragan Kolik. Bagio gumun kaliyan

Uncek ingkang gadhah dedeg kados tiyang alit, menapa piyambakipun saged dados garwa ingkang sae.

Bagio : “*Apa ya menguasai kaya ngene ki?*”

Uncek : “*Lho, ora menguasai piye. Ngangsi duwe anak loro barang ok ora menguasai. Cilik ora papa ya?*”.

Miarsih : “*ora papa*”.

Uncek : “***Yang penting rasanya bung***” (DSK/HK/data.20, 37: 23)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Bagio, Uncek saha Miarsih. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Uncek ‘*yang penting rasanya bung*’. Tuturan saking Uncek menika ngemot raos lucu awit mujudaken satunggaling tumindak ingkang nginggilaken dhiri pribadhi. Uncek ingkang gadhah dedeg kados tiyang alit menika rumaos umuk dhateng Bagio ingkang kirang precaya menapa Uncek menika saged dados garwa ingkang sae. Tumindak Uncek ingkang nginggilaken pribadhinipun babagan gesang bebrayan dhateng Bagio menika mujudaken satunggaling humor ingkang saged damel satunggaling tiyang gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *seks*. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturan Uncek ingkang nginggilaken dhiri pribadhinipun, “*yang penting rasanya bung*’. Perkawis *seks* ing pethikan menika katitik saking tuturan ‘*rasanya bung*’. Sejatosisipun ingkang dipunmaksud tuturan Uncek menika ngandharaken babagan tumindak ingkang sampun biasa dipuntindakaken tiyang ingkang sampun gesang bebrayan, sanes ngandharaken raos satunggaling dhaharan utawi unjukan. Lare alit utawi enem angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*.

Tiyang diwasa saged gumujeng menawi mireng humor menika minangka tandha bilih humor menika saged katampi. Bab menika ingkang ndayani humor menika kalebet ing humor *seks*.

Pethikan humor ing inggil gadhah fungsi kangge paring gagasan utawi pamrayogi dhateng satunggaling tiyang mliginipun babagan milah garwa. Gayut kaliyan konteksipun, Uncek ngendhika kados pethikan ing inggil awit Bagio ingkang kirang percaya menapa piyambakipun saged dados garwa ingkang sae awit Uncek gadhah kekurangan inggih menika dedegipun ingkang kados tiyang alit. Uncek menika ngupaya paring gagasan utawi pamrayogi dhateng tiyang sanes bilih manawi milah garwa menika boten kenging ningali *fisik* kemawon, ananging ugi kedah ningali manahipun. Tiyang ingkang sulistya ing warni menika dereng temtu sae ing manahipun, saengga Uncek paring pamrayogi dhateng tiyang bilih sipat saking manah menika ingkang kedah dipunutamaaken menawi milah garwa.

f. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *pergaulan*.

Fungsi humor ing salebeting humor pawicantenan ingkang topikipun humor *pergaulan* wonten kalih inggih menika kangge panglipur saha kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

i. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *pergaulan* saha gadhah fungsi kangge panglipur

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Miarsih wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Miarsih nyuwun mas kawin dhateng Bagio.

Miarsih : “Nek aku dadi bojomu aku tok tukokke apa? Mas kawinmu apa, mas?”

Bagio : “Wis ora mas kawin mas kawinan”

Miarsih : “Ah.. ya nganggo mas. Aku tukukna omah Mas”.

Bagio : “Wis ta, **ngko tak tukokke omah, omah jangkrik.**”

(DSK/DC/data.66, 32: 20)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Miarsih. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking wangsulanipun Bagio, ‘Wis ta, ngko tak tukokke omah, omah jangkrik’. Bagio ingkang rumaos dipunpeksa kalih Miarsih, micanten bilih piyambakipun sagah mundhutaken griya kangge mas kawinipun. Mas kawin inggih menika satunggaling wujud barang (arta utawi barang sanesipun) ingkang kedah dipunsiapaken panganten kakung minangka panebus utawi tetukon kangge panganten putri. Dados mas kawin menika kedah dipunsiapaken penganten kakung miturut menapa ingkang dipunkersakaken dening penganten putri. Ing pawicantenan ing inggil Bagio sagah mundhutaken griya ananging wujudipun ‘omah jangkrik’. Jangkrik inggih menika satunggaling kewan alit ingkang kados gangsir ingkang biasanipun kangge pakan peksi utawi dipunaben, saengga saged dipunmangertosi bilih omah jangkrik menika ugi alit saha boten saged dipunginakaken dening manungsa. Wangsulan Bagio menika mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras kaliyan menapa ingkang dipunkersakaken Miarsih, satemah ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *pergaulan*. Wosing humor *pergaulan* ing pethikan menika katitik saking

tembung ‘mas kawin’ ingkang gayut kaliyan tata cara utawi paugeran ing masarakat mliginipun kangge satunggaling tiyang ingkang badhe palakrama. Wonten ing paugeran ing masarakat tiyang estri ingkang nyuwun mas kawin kalihan *calon* penganten kakung menika tumindak ingkang limrah. Tiyang kakung ugi kedah paring mas kawin kados menapa ingkang dipunkersaaken dening calon penganten putri awit perkawis menika sampun dados pathokan utawi landhesan ing masarakat. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking wangsulipun Bagio, ‘*Wis ta, ngko tak tukokke omah, omah jangkrik*’. Ing pawicantenan ing inggil Bagio sagah mundhutaken griya kangge mas kawin ananging wujudipun ‘*omah jangkrik*’. Jangkrik inggih menika satunggaling kewan alit ingkang kados gangsir ingkang biasanipun kangge pakan peksi utawi dipunaben, saengga saged dipunmangertosi bilih omah jangkrik menika ugi alit saha boten saged dipunginakaken dening manungsa. Wangsulun Bagio menika mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras kaliyan menapa ingkang dipunkersakaken Miarsih, satemah ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *pergaulan*.

Pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa *video*. Gayut kaliyan konteks ing inggil bilih Miarsih nyuwun mas kawin ingkang wujudipun griya dhateng Bagio. Wonten ing humor menika Bagio namung ngupaya damel bingahipun tiyang kakung ingkang badhe palakrama. Tiyang estri ingkang nyuwun mas

kawin nalika badhe palakrama menika tumindak ingkang limrah saengga ampun dipunanggep dados *beban* ing batos.

ii. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik humor *pergaulan* saha gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanaan utawi *penyegaran*.

Konteks : Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Bagio inggih menika putranipun Uncek. Kolik paring pitutur dhateng Bagio supados ngormati tiyang sepuhipun.

Kolik : “*Bag, mangsia kaya ngene ki. Iki wong tuwamu*”.

Bagio : “*Iki wong tuwaku*”.

Kolik : “*Wong tuwamu iki wajibe dihormati*”.

Bagio : “*Pancen sing ngukir jiwa ragaku ya iki*”.

Kolik : “*Ana paribasane wong tuwa iki kudu dipikul dhuwur dipendhem jero*”.

Bagio : “*jane dek ingi sire arep tak pendhem*”.

(DSK/DC/data.68, 49: 05)

Pethikan ing inggil mujudaken humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Kolik. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tanggepanipun Bagio ngengingi *pernyataan*ipun Kolik, ‘*jane dek ingi sire arep tak pendhem*’. Bagio ingkang mireng pituturipun Kolik nanggepi bilih piyambakipun sejatosipun kepengin ‘mendhem’ tiyang sepuhipun. ‘Mendhem’ ing tuturanipun Bagio menika gadhah teges bilih piyambakipun kepengin ‘mendhem’ badanipun Uncek, sanes ‘mendhem’ sedaya kekeiranganipun Uncek’. Tuturan Bagio menika mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras kaliyan menapa ingkang dipunkersakaken Kolik saha mujudaken perkawis ingkang nyebal saking konteks *pirembagan*ipun, satemah ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *pergaulan*. Wosing humor *pergaulan* ing pethikan menika katitik saking saking tuturanipun Kolik bilih tiyang sepuh menika kedahipun wajib dipunkormati utawi dipunaosi, ‘*Wong tuwamu iki wajibe dihormati*’ saha ‘*wong tuwa iki kudu dipikul dhuwur dipendhem jero*’. Bab menika ingkang mujudaken tata cara *pergaulan* mliginipun *pergaulan* putra dhateng tiyang sepuhipun. Putra menika wajibipun ngaosi, ngormati saha wajib ngginggilaken martabatipun tiyang sepuhipun tinimbang tiyang sanesipun. Humor ing pethikan menika katitik saking tanggepanipun Bagio, ‘*jane dek ingi sire arep tak pendhem*’. Tuturan menika ingkang mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras kaliyan menapa ingkang dipunkersakaken Kolik saha mujudaken perkawis ingkang nyebal saking konteks pirembaganipun. ‘Mendhem’ ing tuturanipun Bagio menika gadhah teges bilih piyambakipun kepengin ‘mendhem’ badanipun Uncek, sanes ‘mendhem’ sedaya kekeiranganipun Uncek’, satemah pethikan ing inggil ngemot raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Bab menika ingkang ndayani pethikan ing inggil gadhah wosing topik minangka humor *pergaulan*.

Pethikan humor ing inggil gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*. Gayut kaliyan konteksipun, Kolik saha Bagio ing pawicantenan menika ngupaya paring kawicaksanan bilih tiyang sepuh menika kedah dipunkormati utawi kedah dipunaosi sanajan tiyang sepuh menika gadhah panggalih saha tumindak ingkang kirang sae, utawi

gadhah kekirangan sanesipun. Wonten ing kasunyatan ing masarakat kathah putra ingkang tumindak kirang sae kaliyan tiyang sepuhipun kadosta, paben utawi wonten ingkang ngina. Putra menika utamanipun inggih menika nginggilaken derajat utawi martabatipun tiyang sepuhipun, damel bingah manahipun saha manut dhateng kersanipun tiyang sepuh. Bab menika ugi ngiataken bilih tiyang sepuh menika kedah dipunkurmati saha dipunaosi kanthi tumindak utawi pangandhikan ingkang sae, ingkang mujudaken tata krama ingkang inggil.

g. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik *perpaduan* antawisipun humor panyaruwe kaliyan humor *seks* saha gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio (batur) kaliyan Wigati (sisihanipun Juragan Kirun) wonten ing ruang tamu. Wigati paring pitakenan dhateng Bagio kados pundi raosipun menawi lenggah jejer.

Wigati : “Piye rasane?”

Bagio : “Ya, lumayanlah”

Wigati : “Maksude awakmu lingguh mbek aku iki lho Bag?”.

Bagio : “Ten ati iku rasane jane pun dangu, kula kalih ibu. Ibu wi **umpane ya kaya wong mancing – mancing. Turu ya gak kemulan. Akhire aku mbenakne**”

Wigati : “Lha wong sumuk kok”.

Bagio : “Lha sumuk ya kemulan. Apa pintune ditutup, ya gak. **Malah mepleh – mepleh**”. (DSK/TW/data.97, 37: 30)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Wigati. Humor ing pawicantenan menika katitik saking tuturanipun Bagio, ‘Ibu wi umpane ya kaya wong mancing – mancing. Turu ya gak kemulan. Akhire aku mbenakne’. Ukara ingkang dipunlesanaken Bagio

menika mujudaken satunggaling perkawis ingkang boten laras saha nyebal saking konteks piremaganipun Wigati. Wigati ingkang paring pitakenan dhateng Bagio babagan raosipun Bagio nalika lenggah kalih piyambakipun, ananging Bagio wonten ing pawicantenan menika ngandharaken kahananipun Wigati nalika nembe sare. Tuturan '*Akhire aku mbenakne*' menika ugi saged dipuntegesi maneka warni dening pamirengipun, satemah ndadosaken satunggaling humor. Humor sanesipun ugi katitik saking tuturan Bagio ingkang pungkasan inggih menika '*Malah mepleh – mepleh*'. 'Mepleh – mepleh' menika saged dipuntegesi saru dening pamirengipun satemah nuwuhaken raos lucu saha saged damel tiyang gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah kalih topik humor inggih menika *perpaduan* antawisipun humor panyaruwe saha humor *seks*. Panyaruwe ing humor menika dipuntujuaken kangge Wigati ngengingi tumindakipun nalika sare ing dalem, '*Ibu wi umpane ya kaya wong mancing – mancing. Turu ya gak kemulan. Akhire aku mbenakne*'. Wujud panyaruwe sanesipun ing pethikan menika ugi katitik saking tuturan Bagio salajengipun, '*Lha sumuk ya kemulan. Apa pintune ditutup, ya gak. Malah mepleh – mepleh*'. Wigati ingkang sare kanthi sapurunipun menika katingal boten mujudaken tumindak ingkang sae sinaosa ing dalemipun piyambak, satemah ndadosaken raos getunipun Bagio saha mujudaken panyaruwe dhateng Wigati

Perkawis ingkang nedahaken topik humor *seks* ing pethikan menika katitik saking tuturan '*Akhire aku mbenakne*' saha '*Malah mepleh – mepleh*'. Tuturan '*Akhire aku mbenakne*' menika saged nuwuhaken raos saru amargi

saged dipuntegesi maneka warni dening pamirengipun ngengingi kahananipun Bagio. Ingkang dipunmaksud ‘mbenakne’ menika sanes namung ngewahi rasukanipun Bagio ingkang nembe ewah, ananging gayut kaliyan kawontenan satunggaling perangan badan tiyang kakung ingkang saged ewah nalika nembe celak kaliyan tiyang estri. Tuturan ‘*Malah mepleh – mepleh*’ ugi saged dipuntegesi saru awit ngengingi kawontenanipun Wigati ingkang minangka tiyang estri, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Bab – bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan humor ing inggil gadhah topik humor minangka *perpaduan* antawisipun humor panyaruwe saha humor *seks*.

Fungsi humor saking pethikan ing inggil inggih menika kangge paring kesadharan dhateng tiyang estri supados saged njagi tumindakipun wonten ing pundi kemawon. Gayut kaliyan konteksipun, Bagio micanten babagan kawontenanipun Wigati ingkang tumindak sapurunipun nalika sare ing dalem. Kathah tiyang estri ingkang tumindak sapurunipun kadosta, ngagem ageman ingkang kirang pantes, lenggah ing sembarang papan kanthi boten sopan utawi tumindak sapurunipun nalika sesarengan kalih tiyang kakung. Tiyang estri menika kedahipun gadhah tumindak ingkang sae, boten sapurunipun. Mliginipun nalika nembe ing griya, kedahipun tiyang estri saged njagi tumindakipun awit ing griya menika boten namung wonten dhirinipun piyambak. Bab menika ingkang ndadosaken bilih pethikan humor ing inggil gadhah fungsi kangge paring kesadharan dhateng tiyang sanes mliginipun ngengingi tumindakipun tiyang estri.

- h. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami saha gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanaan utawi *penyegaran*.

Konteks : Pawincantenan antawisipun Kirun, Kolik kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Kirun minangka Dukun Calakipun Bagio ngandharaken raos nalika tiyang dipunsupit.

Kolik : “Boten lara nggih sunat niku?”

Kirun : “Boten mas, tenan kok mas tak kandani”

Kolik : “Rasane kaya ngapa rasane?”

Kirun : “Lara sunat niku paling – paling larane sedelut tok, ning kanggone suwi. Niku empun sunah Rosulullah. Kanjeng nabi Ibrahim nggih tetake kados ngaten. Kebersihan, niku wajib diresiki. Nek wong muslim njaga kebersihan”.

Bagio : “Tapi **nggen kula nggih ampun diresiki nemen- nemen ah**”.

Kirun : “Lho, lha kantun kula mengke merem napa boten”.

Bagio : “**Wah, iki ngko mendhem, entek**”.

(DSK/DC/data.75, 01: 01: 30)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun, Kolik, saha Bagio. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, ‘Tapi **nggen kula nggih ampun diresiki nemen – nemen ah**’. Bagio ingkang karaos ajrih ngadhepi supit paring pamanggih bilih ‘kagunganipun’ menika ampun dipunresiki ngantos telas. Tuturan menika ngemot raos lucu awit nggambaraken raos *khawatiripun* Bagio ingkang inggil nalika ngadhepi supit. Kirun ingkang mangertosi raos *khawatiripun* Bagio, lajeng micanten, ‘Lho, lha kantun kula mengke merem napa boten’. Humor sanesipun katitik saking tuturan Bagio salajengipun, ‘Wah, **iki ngko mendhem, entek**’. Tuturan menika ngemot raos lucu awit ugi nggambaraken raos *khawatiripun* Bagio ingkang inggil nalika ngadhepi supit. Bab – bab menika ingkang ngemot raos lucu satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah kalih topik humor inggih menika *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami. Gayut kaliyan konteks pawicantenan ing inggil, wujud *meringankan beban* katitik saking tuturanipun Kirun ingkang gadhah ancas kangge ngringanaken panggalih utawi batosipun Bagio ingkang badhe dipunsupit, ‘*Boten lara nggih sunat niku*’ saha ‘*Lara sunat niku paling – paling larane sedelut tok, ning kanggone suwi*’. Pethikan ing inggil ugi gadhah topik humor inggih menika humor agami. Perkawis agami ing pethikan menika gayut kaliyan agami Islam. Katitik saking tembung ‘sunah Rosulullah’ saha tembung ‘muslim’ ingkang dipuntuturaken Kirun, ‘*Niku empun sunah Rosulullah. Kanjeng nabi Ibrahim nggih tetake kados ngaten. Kebersihan, niku wajib diresiki. Nek wong muslim njaga kebersihan*’. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, ‘*Tapi nggen kula nggih ampun diresiki nemen- nemen ah*’ saha ‘*Wah, iki ngko mendhem, entek*’. Tuturan menika nggambaraken raos *khawatir*ipun Bagio ingkang badhe dipunsupit, satemah ndadosaken perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Bab – bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan humor ing inggil gadhah topik humor minangka *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami.

Fungsi saking pethikan humor ing inggil inggih menika kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran* dhateng satunggaling tiyang mliginipun tiyang *muslim*. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun menika ngandharaken babagan kasaenan saha ancas saking supit menika. Lajeng,

Bagio ingkang sinaosa sampun katingal sepuh ananging taksih purun nindakaken supit menika ugi mujudaken *pembijakan* kangge masarakat. Ing satengahing masarakat mesthi kemawon wonten tiyang ingkang sampun diwasa taksih dereng sunat. Awit saking menika, Bagio ngupaya paring kawicaksanan dhateng masarakat bilih ampun ragu saha ajrih menawi dereng supit awit supit menika kedah dipuntindakaken mliginipun kangge tiyang *muslim* saha supit menika minangka *sunah Rosul* ingkang kedah dipuntindakaken kangge resesik dhateng dhiri pribadhi.

- i. Wujud humor pawicantenan ingkang gadhah topik *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks* saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio (batur) kaliyan Kirun (juragan) wonten ing ruang tamu. Kirun ingkang badhe paring bebingah dhateng tamu nalika palakrama putrinipun samangke, ngengken Bagio supados nyobi ngalihaken basa tuturanipun ing basa Jawi.

Kirun : “*Hadiah yang kedua yaitu burung Kakak Tua*”

Bagio : “*Niki nggih di Jawakne?*”

Kirun : “*Ho’o*”

Bagio : “*Lhadalah, hadiah ingkang nomer kalih inggih menika manukipun kakang sepuh*”.

Kirun : “*Kurang ajar*”. (DSK/TW/data.87, 14: 30)

Pethikan ing inggil mujudaken ing humor pawicantenan. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, ‘*Lhadalah, hadiah ingkang nomer kalih inggih menika manukipun kakang sepuh*’. Bagio micanten bilih tembung ‘burung kakak tua’ menawi dipunewahi ing basa jawi dados ‘manukipun kakang sepuh’. Tuturanipun Bagio menika kirang leres awit Bagio ngalih basaaken kanthi tembung baka tembung. Bagio micanten bilih tembung ‘burung’ menawi dipunewahi ing

basa Jawi menika dados ‘manuk’ utawi ‘peksi’, tembung ‘kakak’ menawi dipunewahi ing basa Jawi dados ‘kakang’ saha tembung ‘tua’ menawi dipunewahi ing basa Jawi dados ‘sepuh’. Kedahipun Bagio menika micanten kanthi tuturan, ‘Peksi Kakak Tua’ awit ‘Kakak Tua’ menika minangka nama kewan utawi peksinipun satemah boten kenging dipungantos. Bab menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng

Pethikan ing inggil gadhah kalih topik humor inggih menika *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks*. Perkawis *etnis* ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Bagio ingkang nyebat tembung ‘Jawa’, ‘*Niki nggih di Jawakne?*’ satemah *etnis* ing pethikan menika gayut kaliyan *etnis* Jawi mliginipun basa Jawi. Bagio lajeng micanten kanthi tuturan, ‘*hadiah ingkang nomer kalih inggih menika manukipun kakang sepuh*’. Saged dipuntingali ing pethikan menika bilih Bagio ngalih basa tuturan ‘burung kakak tua’, dipunewahi dados ‘manukipun kakang sepuh’. Bagio micanten bilih tembung ‘burung’ menawi dipunewahi ing basa Jawi menika dados ‘manuk’ utawi ‘peksi’, tembung ‘kakak’ menawi dipunewahi ing basa Jawi dados ‘kakang’ saha tembung ‘tua’ menawi dipunewahi ing basa Jawi dados ‘sepuh’. Tuturanipun Bagio menika ugi ingkang ndadosaken satunggaling humor ing pethikan menika satemah ndadosaken pamirengipun gumujeng.

Pethikan menika ugi mujudaken satunggaling topik humor minangka humor *seks*. Humor *seks* ing pethikan menika katitik saking tembung

‘manuk’. Sejatosisipun, tembung ‘manuk’ menika dipunanggep *tabu* ing masarakat awit tegesipun langsung tumuju ing satunggaling perangan badan tiyang kakung saha saged nuwuhaken raos saru dening pamireng saha pamiarsa humor. Biasanipun, humor menika namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan seks mliginipun tiyang diwasa. Bab – bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan humor ing inggil gadhah topik humor minangka *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks*.

Fungsi saking pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor menika. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun menika nembe latian micanten kangge adicara palakrama putrinipun samangke. Wonten ing humor menika, Kirun saha Bagio namung micanten bab ewah – ewahan basa Jawi. Ing ewah – ewahan basa ingkang dipuntuturaken namung ngrembag babagan peksi kakak tua, satemah humor menika boten gayut ing perkawis tartamtu, kejawi namung gadhah ancas kangge damel tiyang gumujeng saengga tiyang kasebat saged ngraosaken bingah.

4. *Perpaduan* Antawisipun Wujud Humor Pawicantenan saha Humor

Keseleo Lidah (Salah Ucap)

Perpaduan saking wujud humor pawicantenan saha humor *keseleo lidah (salah ucap)* ing panaliten menika dipunpangguhaken kalih topik humor inggih menika humor panyaruwe ingkang fungsipun kangge panyaruwe saha humor panglipur ingkang gadhah fungsi kangge panglipur. Andharan

saking *perpaduan* wujud humor pawicantenan saha humor *keseleo lidah* (*salah ucap*) saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. *Perpaduan* antawisipun wujud humor pawicantenan saha *keseleo lidah* (*salah ucap*) ingkang gadhah topik humor panyaruwe saha gadhah fungsi kangge panyaruwe.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Kirun, Bagio, saha Widya. Kirun suka pitakenan dhateng Bagio, menapa piyambakipun saged biyantu Widya saha Sinta.

Kirun : “*Sampeyan dalam bahaya lho iki, tenan lho. Aja ngono lho*”.

Widya : “*Lha, makanya ditolong*”

Kirun : “*Ditolong piye?, wong kene nasibe ra karuan. Kowe esoh lonthong apa ora, esoh nglonthong apa ora?*”

Bagio : “*Nek kowe butuh tak tolong. Saiki ngene, **ambung sik***”.

Kirun : “*Ngaca – ngaca. Iki kowe entuk iki. Bocahe gelem mok ambung. **Barokah kanggo kowe, musibah kanggo kene***”.

Bagio : “*Sekali – kali kudu kenek musibah*”.

(DSK/HK/data.35, 01: 15: 35)

Pethikan ing inggil mujudaken *perpaduan* saking wujud humor pawicantenan saha *keseleo lidah* (*salah ucap*). Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kirun, Bagio, saha Widya. Pawicantenan dipunwiwiti dening Kirun kanthi paring pamanggih bab kahananipun Widya saha Sinta saksampunipun mlajeng saking dalemipun Juragan Kolik, ‘*Sampeyan dalam bahaya lho iki, tenan lho. Aja ngono lho*’. Mangertosi kahananipun kalawau, widya nyuwun tulung dhateng Kirun supados saged njagi piyambakipun. Kirun ingkang rumaos angel nulung Widya awit nyumerepi nasibipun ingkang boten karuan, ‘*Ditolong piye?, wong kene nasibe ra karuan.*’ Salajengipun, Kirun paring pitakenan dhateng Bagio, ‘*Kowe esoh lonthong apa ora, esoh nglonthong apa ora?*’. Pitakenan Kirun menika ingkang mujudaken humor *keseleo lidah* (*salah ucap*). Kirun

ingkang paring pitakenan dhateng Bagio kanthi sengaja ngewah – ewahi tembung ‘tolong’ utawi ‘tulung’ dados tembung ‘lonthong’. Bab menika ingkang ngemot raos lucu awit mujudaken humor *keseleo lidah (salah ucap)*.

Humor pawicantenan ing pethikan ing inggil katitik saking wangsulanipun Bagio, ‘*Nek kowe butuh tak tolong. Saiki ngene, ambung sik*’. Bagio ngandharaken bilih menawi Widya badhe nyuwun tulung kalih piyambakipun menika kedah wonten walesanipun rumiyin inggih menika kanthi ngaras piyambakipun. Humor sanesipun katitik saking tuturan Kirun, ‘*Bocahe gelem mok ambung. Barokah kanggo kowe, musibah kanggo kene*’. Humor ugi katitik saking tanggepanipun Bagio salajengipun, ‘*Sekali – kali kudu kenek musibah*’. Manungsa ingkang gesang ing donya mesthinipun inggih pados kaberkahan utawi kasaenan ing pagesanganipun. Tuturanipun Bagio menika mujudaken perkawis ingkang nyebal saking kawontenan sejatosipun awit Bagio karaos remen menawi piyambakipun angsal *musibah* utawi kacilakan. Bab menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panyaruwe. Wujud panyaruwe ing pethikan ing inggil inggih menika panyaruwe dhateng Bagio awit tumindakipun ingkang nulung tiyang sanes kanthi nyuwun piwales, ‘*Nek kowe butuh tak tolong. Saiki ngene, ambung sik*’. Bagio ngandharaken bilih menawi Widya badhe nyuwun tulung kalih piyambakipun menika kedah wonten walesanipun rumiyin inggih menika kanthi ngaras piyambakipun. Tuturan menika ugi mujudaken satunggaling

humor ing pethikan menika. Kirun ingkang mireng tumindakipun Bagio menika lajeng micanten, '*Ngaca – ngaca. Iki kowe entuk iki. Bocahe gelem mok ambung. Barokah kanggo kowe, musibah kanggo kene*'. Perkawis menika ingkang nedahaken bilih Kirun menika paring panyaruwe dhateng Bagio ngengingi tumindakipun. Humor ing pethikan menika ugi katitik saking tanggepanipun Bagio ingkang mujudaken perkawis ingkang nyebal saking kawontenan sejatosipun awit Bagio karaos remen menawi piyambakipun angsal *musibah* utawi kacilakan, '*Sekali – kali kudu kenek musibah*'. Bab – bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panyaruwe.

Fungsi humor ing pethikan menika inggih menika kangge panyaruwe kangge satunggaling tiyang babagan tulung tinulung kaliyan sedherekipun. Gayut kaliyan konteks ing inggil, bilih Bagio menika namung purun nulung Widya menawi angsal piwales. Gayut kaliyan kasunyatan ing masarakat, kathah tiyang ingkang kersa nulung utawi biyantu tiyang sanes menawi angsal piwales. Bab menika ingkang ndadosaken Kirun saha Bagio ngupaya kanggenyaruwe dhateng tiyang sanes. Manungsa gesang menika kedahipun tulung tinulung dhateng sedherekipun. Wonten ing kahanan menapa kemawon, manawi nulung tiyang sanes menika kedahipun kanthi ekhlas saha boten nyuwun piwales dhateng tiyang ingkang dipuntulung. Cekap namung nyuwun piwales ing ngarsaning Gusti Ingkang Maha Kuwaos kemawon.

b. *Perpaduan* antawisipun wujud humor pawicantenan saha *keseleo lidah* (*salah ucap*) ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Kolik, Sinta saha Bagio wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Kolik paring pitakenan dhateng Sinta, bab dhaharan ingkang dipunremeni. Bagio ngrebat pawicantenan antawisipun Kolik kaliyan Sinta.

Kolik : “*Shinta, nanti kalau kita berdua naik sepedha motor, terus kita mampir ke rumah makan. Sinta senangnya makan apa?*”

Sinta : “*Ayam bakar*”

Kolik : “*ayam bakar? Alah kalo saya juga gitu. Kalo saya **ayam bakir***”.

Bagio : “*Lha iya, **ayam sing dibakar kuwi nyolong pitike Pak Bakir, ngono lho***”. (DSK/DC/data.56, 18: 00)

Pethikan ing inggil mujudaken *perpaduan* saking wujud humor pawicantenan saha *keseleo lidah* (*salah ucap*). Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Kolik, Bagio, saha Sinta. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Kolik, ‘*ayam bakar? Alah kalo saya juga gitu. Kalo saya ayam bakir*’. Tanggepan saking Kolik menika ingkang mujudaken humor *keseleo lidah* (*salah ucap*). Kolik ingkang mireng bilih Sinta remen dhahar ayam bakar, paring tanggepan kanthi sengaja ngewah – ewahi tembung ‘ayam bakar’ dados ‘ayam bakir’. Bab menika ingkang ngemot raos lucu awit mujudaken humor *keseleo lidah* (*salah ucap*). Salajengipun Bagio ngrebat pawicantenan antawisipun Kolik kaliyan Sinta. Humor pawicantenan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, ‘*Lha iya, ayam sing dibakar kuwi nyolong pitike Pak Bakir, ngono lho*’. Bagio ingkang mireng bilih Kolik remen kaliyan ‘ayam bakir’ nyobi ngandharaken tegesipun, bilih tembung ‘ayam bakir’ gadhah teges ayam ingkang dipunbakar menika kagunganipun Pak Bakir ingkang dipuncolong. Bab

menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan humor ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan menika kadamel saking ewah – ewahaning tembung (*plesetan*) ingkang dipunlesanaken dening Kolik ngengingi tembung ‘ayam bakar’ ingkang dados ‘ayam bakir’. Humor sanesipun ugi katitik saking tanggepanipun Bagio ingkang mirengaken ewah – ewahan tembung ayam bakir menika, ‘*Lha iya, ayam sing dibakar kuwi nyolong pitike Pak Bakir, ngono lho*’. Humor menika boten tumuju ing perkawis – perkawis tartamtu. Nama Pak Bakir menika boten tumuju ing satunggaling tiyang, namung kadamel kangge nglarasaken tembung ‘ayam bakir’ ingkang dipuntuturaken Kolik, satemah boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor menika. Humor ing pethikan menika namung kangge ndadosaken satunggaling tiyang gumujeng. Bab menika ingkang mujudaken bilih humor ing pethikan menika gadhah topik humor minangka humor panglipur.

Pethikan humor ing inggil gadhah fungsi kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa *video* humor menika. Gayut kaliyan konteksipun, Kolik, Sinta, saha Bagio namung micanten bab dhaharan ingkang dipunremeni inggih menika ayam bakar. Ing salebeting humor menika Kolik saha Bagio namung ngupaya damel bingahipun tiyang sanes. Bagio ugi namung micanten satunggaling perkawis ingkang gayut kaliyan pirembaganipun Kolik. Awit topik saking humor menika mujudaken panglipur satemah humor ing pethikan menika ugi namung kangge nglipur

supados ndadosaken satunggaling tiyang bingah kanthi gumujeng mliginipun babagan nama dhaharan ayam bakar.

5. *Perpaduan* Antawisipun Wujud Humor Pawicantenan saha Humor Awujud Cariyos.

Perpaduan saking wujud humor pawicantenan saha humor awujud cariyos ing panaliten menika dipunpangguhaken setunggal topik humor inggih menika humor panyaruwe. Fungsi humor ingkang kapanggihaken ing salebeting *perpaduan* saking wujud humor pawicantenan saha humor awujud cariyos inggih menika namung kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Andharan saking *perpaduan* wujud humor pawicantenan saha humor awujud cariyos saged dipunwaos ing ngandhap menika.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Miarsih ingkang papanipun wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Bagio ngandharaken kawontenan nalika piyambakipun nembe kepanggih kaliyan Miarsih.

Miarsih : “Aja ngono ta mas. Ngono kowe biyen jamane karo aku pertama tama rak ya, kowe edan dhik, sip tenan. Ora ana sing kaya kowe”.

Bagio : “Lha kowe ya terlalu. Kenalan pertama aku wis **nggeblak – nggeblak**”.

Miarsih : “Lha tak kapakke kok nggeblak – nggeblak?”

Bagio : “Lho.. liwat nyang ngarep. **Slenthing, kowe ngentut**”.

Miarsih : “Wong biasane sing ngentut sampeyan, kok aku”.

Bagio : “Ora muni, ambune. **Wong gur ces ngono tok lho**”.

(DSK/DC/data.63, 26: 55)

Pethikan ing inggil mujudaken *perpaduan* saking wujud humor pawicantenan saha humor awujud cariyos. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking pawicantenan antawisipun Bagio kaliyan Miarsih. Humor pawicantenan katitik saking tuturanipun Bagio, ‘*Kenalan pertama aku wis nggeblak – nggeblak*’. Tuturan menika ngemot raos lucu awit kanthi sengaja

Bagio karaos anyel kaliyan Miarsih. Bagio ugi karaos mbangetaken kawontenan ingkang sejatos nalika wiwitan pinanggih kaliyan Miarsih satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Jinis cariyos ing pethikan ing inggil inggih menika awujud cariyos *deskriptif* awit Bagio ngadharaken tumindakipun Miarsih nalika nembe pinanggih kalih piyambakipun. Humor awujud cariyos ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, '*liwat nyang ngarep. Slenthing, kowe ngentut*'. Bagio ngandharaken bilih nalika nembe langkung ing ngajenganipun, Miarsih kanthi boten dipundugi ngentut saengga ndadosaken ambet ingkang kirang sekeca ing grananipun. Tuturan menika ngemot raos lucu awit kanthi sengaja Bagio bikak kanthi cetha kawontenanipun Miarsih, inggih menika ngentut nalika wiwitan pinanggih kaliyan piyambakipun. Tuturan menika ugi mujudaken raos ngina dhateng Miarsih sinaosa boten katingal kanthi cetha. Humor sanesipun ing pethikan ing inggil ugi katitik saking tuturanipun Bagio salajengipun, '*Ora muni, ambune. Wong gur ces ngono tok lho*'. Bagio ing tuturan menika ngandharaken kanthi cetha kados pundi Miarsih ingkang ngentut, namung kanthi swanten ingkang alit ananging saged ndadosaken ambet ingkang ngresahi sanget ing grana. Bab – bab menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panyaruwe. Panyaruwe ing pethikan menika dipuntujuaken dhateng Miarsih ngengingi tumindakipun ingkang ngentut ing sembarang papan satemah

saged ngresahi tiyang sanes. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Bagio ingkang nyariosaken Miarsih ingkang ngentut nalika wiwitan pinanggih kaliyan piyambakipun, *‘liwat nyang ngarep. Slenthing, kowe ngentut’* saha *‘Ora muni, ambune. Wong gur ces ngono tok lho’*. Tuturan saking Bagio menika ngemot raos panyaruwe saha ngina sinaosa boten katingal kanthi cetha. Bagio menika ngandharaken bilih sejatosipun tumindakpin Miarsih menika ngresahi saha kirang pantes kangge tiyang estri. Bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panyaruwe.

Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika kangge paring kesadharan dhateng satunggaling tiyang ingkang asring ngentut ing sembarang papan. Gayut kaliyan konteksipun, Bagio menika nyariosaken tumindakipun Miarsih ingkang ngentut nalika wiwitan pinanggih kaliyan piyambakipun. Kathah tiyang ingkang ngentut ing sembarang papan kanthi medalaken swanten ingkang alit utawi banter. Tumindak menika mujudaken tumindak ingkang boten ngaosi dhateng tiyang sanes. Awit saking menika, Bagio ing humor menika ngupaya ngemutaken dhateng tiyang sanes, supados boten kenging tumindak kados menika awit kirang pantes saha ngresahi tiyang sanes. Perkawis menika ingkang ndayani bilih pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge paring kesadharan dhateng tiyang supados saged njagi tumindakipun mliginipun boten kenging ngentut ing sembarang papan.

6. Wujud Humor Awujud Cariyos

Wujud humor awujud cariyos ing panaliten menika dipunpanggiaken kalih topik humor inggih menika humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggiaken namung wonten setunggal inggih menika namung kangge panglipur. Andharan saking wujud humor awujud cariyos saged dipunwaos ing ngandhap menika.

- a. Wujud humor awujud cariyos ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Bagio ngendhika piyambak minangka pambuka kangge bikak adhegan saking humor. Bagio nyariosaken beda antawisipun tiyang sugih ing jaman samenika kaliyan ing jaman rumiyin.

Bagio : *“Uwongi nek sugih kok gak kaya wong nggonku biyen. Biyen duwe jam nggandhul wis wong sugih, saiki jam nempleke ya wong sugih ok. Bojoku ki ora duwe apa – apa no ya kabeh – kabeh ngarani sugih, mung duwe jam tememplek. Aku gandul, ngene ki sembarang wis diartikan, ketok duwe ngene. Ungsume lampu antik, punya lampu antik. Ungsum pot – pot bagus guci – guci kuno, sudah punya guci. Nek nggonku kae lempung, tapi ya tak bentuk guci, lha kok rayape mudal.”* (DSK/HK/data.1, 01: 00)

Pethikan ing inggil kalebet ing wujud humor awujud cariyos. Jinis cariyos ing pethikan ing inggil inggih menika awujud cariyos *eksposisi* awit Bagio ing pethikan menika paring andharan kados pundi tiyang ingkang dipunsebat sugih ing jaman rumiyin. Bagio micanten bilih ing jaman rumiyin, tiyang ingkang namung gadhah jam gandhul menika sampun dipunsebat tiyang sugih. Bagio ugi nyariosaken bilih garwanipun menika ugi gadhah jam gandhul saengga masarakat sakiwa tengenipun Bagio gadhah pamanggih bilih kaluwarganipun Bagio menika kalebet tiyang sugih. Salajengipun, Bagio micanten bilih menawi nembe kathah – kathahipun tiyang ingkang gadhah

pot – pot ingkang sae utawi guci kina, Bagio inggih ugi kedah gadhah barang menika supados saged sami kaliyan sanesipun. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, ‘*Nek nggonku kae lempung, tapi ya tak bentuk guci, lha kok rayape mudal*’. Tuturan saking Bagio menika mujudaken satunggaling wujud ingkang boten laras utawi nyebal saking *pernyataan* saderengipun. Bagio ingkang micanten bilih piyambakipun menika ugi gadhah pot – pot ingkang sae utawi guci kina, ananging ing tuturan menika pot – pot ingkang sae utawi guci kina menika namung kadamel saking siti lempung satemah ndadosaken barang kalawau gampil risak kenging rayap. Perkawis menika dipunbikak dening Bagio kanthi cetha satemah ndadosaken satunggaling perkawis ingkang lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan ing inggil kadadosan saking tuturanipun Bagio ingkang mujudaken satunggaling wujud ingkang boten laras utawi nyebal ngengingi barang – barang sae ingkang dipunkagungi. Katitik saking tuturan, ‘*Ungsume lampu antik, punya lampu antik. Ungsum pot – pot bagus guci – guci kuno, sudah punya guci. Nek nggonku kae lempung, tapi ya tak bentuk guci, lha kok rayape mudal*’. Humor ing pethikan ing inggil boten tumuju ing satunggaling tiyang, *objek* saha perkawis – perkawis tartamtu. Humor menika namung kadadosan saking tuturanipun Bagio ingkang mujudaken satunggaling wujud ingkang boten laras utawi nyebal ngengingi barang – barang sae ingkang dipunkagungi, satemah boten wonten ayahan

tartamtu ing salebeting humor kasebat. Humor namung kadamel kangge damel gumujeng pamireng saha pamiarsa humoripun. Bab menika ingkang ndayani pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panglipur.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes. Gayut kaliyan konteksipun, ing adhegan pambuka humor menika Bagio nyariosaken perkawis – perkawis ingkang ndayani tiyang dipunsebat sugih ing jaman rumiyin saha kathah – kathahipun barang ingkang nembe dipunkagungi ing satengahing masarakat. Bagio ugi nyariosaken barang – barangipun ing griya ingkang rusak awit kenging rayap. Bab menika dipuntindakaken Bagio kangge mbekta ing swasana ingkang *fresh*, dados para pamireng saha pamiarsa dipunkajengaken sampun rumaos bingah nalika wiwit mirsani *video*.

b. Wujud humor awujud cariyos ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Bagio nyariosaken dhateng Kirun raos putranipun nalika piyambakipun kondur ing griya saksampunipun nyambut damel.

Bagio : “*Anakku sing rada gedhe ki angger aku teka kok tanggape, rada bengi ngono. Kathik lima las dina gak muleh. Anakku muni ngene, aku teka muni ngene. Uwis ngko nek iki teka no lampu mati kabeh.*” (DSK/HK/data.25, 59: 45)

Pethikan ing inggil kalebet ing wujud humor awujud cariyos. Jinis cariyos ing pethikan humor menika inggih menika cariyos ingkang awujud *deskriptif*. Bagio ngandharaken bilih nalika piyambakipun kondur saking nyambut damel. Putranipun menika karaos boten remen kaliyan Bagio awit Bagio sampun dangu boten kondur saha menawi kondur menika Bagio remenipun mejahi lampu griya. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking

tuturanipun Bagio, '*Uwis ngko nek iki teka no lampu mati kabeh*'. Tuturan menika gayut kaliyan satunggaling tumindak ingkang badhe dipuntindakaken Bagio kaliyan garwanipun ing salebeting kamar. Tuturan menika ngemot raos lucu awit saged dipuntegesi maneka warni dening pamireng saha pamiarsanipun, satemah ndadosaken pamireng saha pamiarsanipun gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *seks*. Humor *seks* ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, '*Uwis ngko nek iki teka no lampu mati kabeh*'. Tuturan menika sanes gadhah teges namung ngandharaken babagan lampu ingkang pejah nalika saksampunipun Bagio kondur saking nyambut damel. Tuturan saking Bagio menika sejatosipun gadhah teges ingkang nuwuhaken raos saru inggih menika ngandharaken babagan tumindak ingkang badhe dipuntindakaken Bagio kaliyan garwanipun. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan menika lucu saha saged ndadosaken tiyang ingkang mireng gumujeng. Lare enem utawi alit angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*. Humor menika namung saged dipuntampi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan *seks* kemawon, mliginipun tiyang ingkang sampun diwasa. Bab menika ingkang mujudaken bilih humor menika gadhah topik minangka humor *seks*.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun pamireng saha pamiarsa *video*. Gayut kaliyan konteksipun, Bagio namung nyariosaken raos putranipun nalika

piyambakipun kondur saksampunipun nyambut damel. Humor menika sejatosipun tuwuh ngengingi tumindak ingkang asring dipuntindakaken Bagio ing griya saksampunipun kondur saking nyambut damel. Boten wonten ancas ingkang kapanggihaken ing salebeting humor menika kejawi namung kangge damel bingah ing manahipun satunggaling tiyang kanthi gumujeng ngengingi kahananipun Bagio nalika ing griya.

7. *Perpaduan* Antawisipun Wujud Humor Awujud Cariyos saha Humor

Interupsi

Perpaduan saking wujud humor awujud cariyos saha humor *interupsi* ing panaliten menika dipunpanggiaken setunggal topik humor inggih menika humor *pergaulan*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika namung kangge paring gagasan utawi pamrayogi. Andharan saking *perpaduan* wujud humor awujud cariyos saha humor *interupsi* saged dipunwaos ing ngandhap menika.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik. Bagio bingung ngengingi kawontenan garwanipun ingkang wawrat awit Bagio boten gadhah pengalaman momong putra. Kirun paring pamanggih bab cara momong putra ingkang sae.

Kirun : “Bayi biasane tok dulang apa? Nek anakku kae, cilikane anake Nuk barang kae, bubur”.

Bagio : “Hah, kemajon”.

Kirun : “Bubur terus diwenahi susu”.

Bagio : “Woo, **marai bocah pinter kuwi. Rencanaku tak goblokke ok**”.

Kirun : “Dulangane bayi ngono. Rencanane anakmu mok dulang apa?”

Bagio : “**Rencanaku ki ya endud. Endud, dadi bocah wis ra ngerti apa – apa**”. (DSK/HK/data.10, 08: 53)

Pethikan ing inggil mujudaken *perpaduan* antawisipun wujud humor awujud cariyos saha humor *interupsi*. Jinis cariyos ing pethikan ing inggil

inggih menika cariyos ingkang sipatipun *persuasif*. Katitik saking tuturanipun Kirun, '*Bayi biasane tok dulang apa? Nek anakku kae, cilikane anake Nuk barang kae, bubur*' kalajengaken kanthi tuturan '*Bubur terus diwenehi susu*'. Tuturan menika nedahaken bilih Kirun menika ngajak dhateng Bagio supados maringi dhaharan ingkang sae kangge putra inggih menika bubur ingkang mawi toya sesepan supados kabetahan gizi kangge putra menika cekap. Humor ing pethikan menika katitik saking tanggepanipun Bagio, '*Woo... marai bocah pinter kuwi. Rencanaku tak goblokke ok*'. Tuturan menika ugi mujudaken satunggaling humor inggih menika humor *interupsi*. Tuturan saking Bagio menika ngemot raos lucu awit mujudaken satunggaling pamanggih ingkang nyebal saking kawontenan sejatosipun. Tiyang sepuh menika leresipun paring dhaharan ingkang sae kangge putra supados putra menika cekap kabetahan gizinipun saengga putra menika waras saha lantip ing panggalih nalika agengipun. Bagio ing tuturanipun menika paring pamanggih bilih piyambakipun badhe ndadosaken putranipun bodho utawi kirang lantip. Tuturan saking Bagio ngemot raos lucu awit nyebal saking kawontenan sejatosipun ing masarakat. Humor sanesipun ugi katitik saking wangsulanipun Bagio salajengipun, '*Rencanaku ki ya endud. Endud, dadi bocah wis ra ngerti apa – apa*'. Bagio ingkang gadhah pamanggih badhe ndadosaken putranipun bodho utawi kirang lantip menika gadhah rencana badhe maringi dhaharan siti 'endud' kangge putranipun. Tuturan menika ngemot raos lucu awit mujudaken satunggaling perkawis ingkang nyebal

saking kawontenan sejatosipun, satemah saged ndadosaken tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *pergaulan*. *Pergaulan* ing pethikan ing inggil gayut kaliyan tata cara momong putra ingkang sae saha leres ing satengahing masarakat mliginipun cara maringi dhaharan ingkang sae kangge putra. Kirun ngadharaken bilih putra menika kedahipun dipunparingi dhaharan kadosta bubur kaliyan toya sesepan supados putra menika cekap kabetahan gizinipun saengga putra menika waras saha lantip ing panggalih nalika agengipun. Humor ing pethikan ing inggih tuwuh awit wontenipun tuturan saking Bagio ingkang mujudaken satunggaling pamanggih ingkang nyebal saking kawontenan sejatosipun ngengingi dhaharan ingkang sae kangge putra. Katitik saking tuturan, “*Woo, marai bocah pinter kuwi. Rencanaku tak goblokke ok*”. Bagio ingkang boten remen menawi putranipun lantip ing panggalih menika gadhah rencana kangge ndadosaken putranipun bodho utawi kurang lantip. Humor sanesipun ugi katitik saking tuturanipun Bagio salajengipun babagan dhaharan ingkang rencananipun badhe dipunparingaken kangge putranipun, “*Rencanaku ki ya endud. Endud, dadi bocah wis ra ngerti apa – apa*”. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil ngemot raos lucu saha mujudaken satunggaling topik humor minangka humor *pergaulan*.

Fungsi saking humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge paring gagasan utawi pamrayogi kangge satunggaling tiyang mliginipun tiyang ingkang gadhah putra. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun menika

paring pamanggih dhateng Bagio cara maringi dhaharan ingkang sae kangge putra. Pamanggihipun Kirun menika gadhah ancas bilih tiyang sepuh menika keadahipun paring dhaharan ingkang sae saha leres kangge putra inggih menika kadosta dhaharan bubur kaliyan toya sesepan supados putra menika saged cekap kabetahan gizinipun saengga putra menika waras saha lantip ing panggalih nalika agengipun. Bagio kanthi boten langsung ugi ngajak dhateng tiyang sepuh ingkang gadhah putra supados putra menika ampun dipunparingi sembarang dhaharan, awit saged ndadosaken putra menika kirang lantip ing penggalih.

8. *Perpaduan Antawisipun Wujud Humor Awujud Cariyos saha Humor Tolak Bala*

Perpaduan saking wujud humor awujud cariyos saha humor *tolak bala* ing panaliten menika dipunpanggihaken setunggal topik humor inggih menika humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih menika namung kangge panglipur. Andharan saking *perpaduan* wujud humor awujud cariyos saha humor *tolak bala* saged dipunwaos ing ngandhap menika.

Konteks : Kirun suka pitakenan dhateng Bagio, menapa piyambakipun saged ngepel.

Kirun : “Kowe isa ngepel po ora jane?”

Bagio : “Kowe ngepel ndhekinginane kowe lali. Terus enek tamu barang, *ngepel ngene kathokmu kene suwek. Tamune ngene, amit amit jabang bayi mlenos jarene.*”

Kirun : “Wong edan. (DSK/HK/data.5, 04: 57)

Pethikan ing inggil mujudaken *perpaduan* wujud humor awujud cariyos saha humor *tolak bala*. Pethikan ing inggil mujudaken humor awujud cariyos ingkang jinisipun cariyos *deskriptif* awit Bagio ngandharaken

kawontenanipun Kirun nalika nembe ngepel. Katitik saking tuturan, '*Kowe ngepel ndhekinginane kowe lali. Terus enek tamu barang, ngepel ngene kathokmu kene suwek*'. Bagio ngandharaken bilih nalika Kirun nembe ngepel ing ruang tamu menika, wonten tamu ingkang sumerep clanaipun Kirun ingkang suwek. Lajeng, Bagio ngandharaken kawontenan tamu kalawau bilih tamu menika sumerep salah satunggaling perangan badanipun Kirun ingkang '*mlenos*' utawi tuwuh kanthi katingal ageng. Katitik saking tuturan, '*Tamune ngene, amit amit jabang bayi mlenos jarene*'. Perkawis menika ingkang nuwuhaken raos lucu dhateng pamirengipun awit Bagio bikak kanthi cetha kahananipun Kirun nalika ngepel inggih menika clananipun suwek saha katingal perangan badanipun Kirun ingkang mlenos. Tuturan menika ugi mujudaken satunggaling tuturan ingkang boten limrah ing masarakat, satemah mujudaken satunggaling humor *tolak bala*. Tuturan menika ugi kangge mendelaken tumindakipun Kirun saderengipun ingkang ngresahi Bagio awit Kirun menika kepengin mangertosi Bagio ingkang ngepel. Bab – bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan ing inggil mujudaken *perpaduan* wujud humor awujud cariyos saha humor *tolak bala*.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *seks*. Humor ing pethikan ing inggil katitik saking tuturanipun Bagio, '*amit amit jabang bayi mlenos jarene*'. Tuturan menika mujudaken satunggaling humor *seks* awit humor kasebat ngginakaken perkawis ingkang *tabu* saha tembung – tembung ingkang tegesipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Tembung '*mlenos*' ing tuturan menika sejatosipun

gayut kaliyan kahanan saking perangan badanipun Kirun ingkang katingal nalika clananipun suwek satemah saged nuwuhaken raos saru. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan menika lucu saha saged ndadosaken tiyang ingkang mireng gumujeng. Lare enem utawi alit angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*. Humor menika namung saged dipuntampi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan *seks* kemawon, mliginipun tiyang ingkang sampun diwasa. Bab menika ingkang mujudaken bilih humor menika gadhah topik humor minangka humor *seks*.

Pethikan menika gadhah fungsi kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun, Bagio ing pethikan menika ngandharaken kahananipun Kirun nalika ngepel. Wonten ing adheganipun, Bagio mragakaken tumindakipun Kirun nalika ngepel ingkang saged ndadosaken clananipun menika suwek. Awit saking menika, Bagio namung ngupaya damel tiyang sanes gumujeng ngengingi kahananipun Kirun nalika nembe ngepel ing ruang tamu kalawau, satemah saged ndadosaken bingahing manah dening tiyang sanes.

9. Wujud Humor *Puisi*

Wujud humor *puisi* ing panaliten menika dipunpangguhaken setunggal topik humor inggih menika humor panglipur. Fungsi humor ingkang kapangguhaken ugi namung wonten setunggal inggih menika namung kangge panglipur. Andharan saking wujud humor *puisi* saged dipunwaos ing ngandhap menika

Konteks : Kolik saha Bagio nyekar sekar ingkang irah - irahanipun Buta – Buta Galak karya Turi – turi putih ananging kanthi nggantos lirik sekaripun miturut kaprigelanipun.

Kolik : “*Buto – buto galak. Penonton Candi... hayo*”

Bagio : “*Cakrak – cakrak*”

Kolik : “*Ngerti nek ana pelawak*”

Bagio : “*ijik sore uwis macak*”

Kolik : “*Dhasar lawake cak Bagio pribadhi omahe Pare pancen asli. Ayo padha memuji supaya Cak Bagio dicekel pulisi*”.

Bagio : “*Lha wong kowe we we. Mara – marai*”

Kolik : “*Marai apa?*”

Bagio : “*Tak kira ora mungkin pulisine kancaku dhewe*”.

Kolik : “*Mangsio kancane dhewe nek tetep salah tetep dicekel*”.

Bagio : “*Dicekel separo akhire terus diculne neh*”.

Kolik : “*Parinya diculna suwe – suwe dilebokna sel*”.

Bagio : “*dilebokna ming separo akhire takelepne*”.

(DSK/DC/data.49, 09:50)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *puisi* ingkang wujudipun *syair*.

Katitik saking tuturan, ‘*Buto – buto galak. Penonton Candi...*’. Kolik nyuwun supados Bagio nglajengaken sekaripun, lajeng Bagio ndherek nyekar kanthi tuturan, ‘*Cakrak – cakrak*’. Tumindak menika dipunambal – ambali Kolik kaliyan Bagio. Humor ing *syair* menika katitik saking tuturanipun Kolik, ‘*Dhasar lawake cak Bagio pribadhi omahe pare pancen asli. Ayo padha memuji supaya Cak Bagio dicekel pulisi*’. Kolik nyuwun supados ingkang nembe mirengaken piyambakipun ingkang nyekar sami – sami memuji supados Bagio dipuncepeng polisi. Ewah – ewahan lirik menika mujudaken raos ngina Kolik dhateng Bagio saengga ngemot raos lucu saha saged damel tiyang gumujeng. Humor ing pethikan ing inggil ugi katitik saking tanggepanipun Bagio awit mirengaken Kolik ingkang nyekar kanthi raos ngina piyambakipun, ‘*Lha wong kowe we we. Mara – marai*’, kalajengaken, ‘*Tak kira ora mungkin pulisine kancaku dhewe*’. Ewah – ewahan lirik

ingkang dipunsekaraken Bagio menika mujudaken raos anyelipun Bagio dhateng Kolik satemah ndadosaken perkawis ingkang lucu. Humor sanesipun katitik saking ewah – ewahan lirik ingkang dipuntuturaken Bagio salajengipun, ‘*Dicekel separo akhire terus diculne neh*’ saha ‘*dilebokna ming separo akhire takelepne*’. Kolik ingkang nyekar kanthi nggantos lirik saha dipuntanggepi Bagio ingkang ugi nggantos lirik menika mujudaken satunggaling humor, awit ing salebeting *lirik* menika wonten ingkang mujudaken raos ngina saha raos anyel satunggaling tiyang dhateng tiyang sanes. Bab menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Kolik, ‘*Ayo padha memuji supaya Cak Bagio dicekel pulisi*’ saha saking tanggepanipun Bagio awit mirengaken Kolik ingkang nyekar kanthi raos ngina piyambakipun, ‘*Lha wong kowe we we. Mara – marai*’, kalajengaken, ‘*Tak kira ora mungkin pulisine kancaku dhewe*’. Kolik ingkang nyekar kanthi nggantos lirik saha dipuntanggepi Bagio ugi kanthi nggantos lirik menika mujudaken satunggaling humor awit kekalhipun kalawau nyekar kanthi ewah – ewahan lirik miturut kaprigelanipun, karaos boten ngangge waton. Humor ing inggil ugi mujudaken raos ngina utawi anyel saking satunggaling tiyang satemah saged damel gumujeng tiyang ingkang mireng. Humor menika boten tumuju ing satunggaling tiyang, *objek* saha perkawis – perkawis tartamtu, saengga boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor menika. Humor

menika namung kadadosan saking lirik ingkang dipungantos dening Kolik kaliyan Bagio ingkang kangge damel gumujeng pamireng saha pamiarsa humoripun. Bab menika ingkang ndayani pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panglipur.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika Kolik nyekar kanthi nggantos lirik saha dipuntanggepi Bagio ugi kanthi nggantos lirik. Tumindak menika dipunlampahi kangge damel bingahipun tiyang supados saged ngirangi raos *serius*. Wosipun humor namung kangge panglipur satemah humor menika ugi boten mujudaken satunggaling humor ingkang gadhah ancas tartamtu, kejawi namung kangge damel tiyang gumujeng ngengingi Kolik saha Bagio ingkang nyekar sekar ‘Buta – Buta Galak’ kanthi lirik ingkang dipungantos. Perkawis menika kangge mujudaken swasana ingkang langkung *fresh*.

10. *Perpaduan* Antawisipun Wujud Humor *Puisi* saha Humor *Keseleo Lidah* (Salah Ucap)

Perpaduan saking wujud humor *puisi* saha humor *keseleo lidah* (salah ucap) ing panaliten menika dipunpangguhaken setunggal topik humor inggih menika humor panglipur. Fungsi humor ingkang kapangguhaken ugi namung wonten setunggal inggih menika namung kangge panglipur kemawon. Andharan saking *perpaduan* antawisipun wujud humor *puisi* saha humor *keseleo lidah* (salah ucap) saged dipunwaos ing ngandhap menika.

Konteks : Kirun nyekar sekar dolanan Menthok – Menthok kanthi kanthi ewah ewahan lirik mawi nuthuk kenthongan.

Kirun : “*Lagune cah cilik – cilik jaman biyen. **Thog men thog men tak kandani... thog men***”.

Bagio : “***Gek nyang apa thog thog men***”. (DSK/HK/data.27, 01: 04: 25)

Pethikan ing inggil mujudaken perpaduan antawisipun humor *puisi* ingkang wujudipun *syair* saha humor *keseleo lidah (salah ucap)*. Pethikan ing inggil mujudaken humor *puisi* ingkang wujudipun *syair*. Dipunwastani humor *puisi* awit Kirun nyekar sekar dolanan menthog – menthog kanthi ewah – ewahan lirik miturut kersanipun, ‘*Thog men thog men tak kandani... thog men*’. Ing salebeting ewah – ewahan lirik sekar dolanan ingkang dipunsekaraken Kirun kalawau ugi mujudaken humor *keseleo lidah (salah ucap)*. Titikanipun kalebet humor *keseleo lidah (salah ucap)* inggih menika wontenipun tembung ‘thog men’. Tembung ‘thog men’ menika ewah – ewahan saking tembung ‘menthog’. Ewah – ewahan menika mujudaken satunggaling humor saengga ngemot raos lucu. Salajengipun, humor sanesipun katitik saking tanggepanipun Bagio ngengingi sekar dolanan ingkang dipunsekaraken dening Kirun, ‘*Gek nyang apa thog thog men*’. Bagio ingkang karaos anyel kalih Kirun awit nyekar namung sapurunipun, paring tanggepan kanthi ewah – ewahan lirik ingkang ugi miturut kersanipun. Bab menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan menika tuwuh awit wontenipun ewah – ewahan sekar dolanan ‘menthog – menthog’ ingkang dados ‘thog men – thog

men' ingkang dipunsekaraken dening Kirun. Perkawis sanes ingkang dados humor ing pethikan menika inggih menika tanggepanipun Bagio ngengingi sekar ingkang nembe dipunsekaraken dening Kirun, '*Gek nyang apa thog thog men*'. Tanggepan menika tuwuh awit Bagio karaos anyel kaliyan Kirun awit nyekar namung sapurunipun saengga ndadosaken Bagio paring tanggepan kanthi ewah – ewahan lirik ingkang ugi miturut kersanipun. Boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor ingkang dipundamel. Humor menika namung dipundamel namung kangge damel tiyang ingkang mireng saged gumujeng mliginipun babagan ewah – ewahan sekar dolanan menthog – menthog. Bab menika ingkang mujudaken bilih pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panglipur.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika Kirun ingkang nyekar sekar dolanan Menthog – Menthog kanthi nuthuk kenthongan menika boten mujudaken satunggaling humor ingkang gadhah ancas tartamtu tartamtu kejawi namung kangge damel tiyang gumujeng. Kirun saha bagio namung ngupaya damel bingahipun tiyang supados saged gumujeng, satemah saged mujudaken swasana ingkang langkung *fresh* saha boten katingal *serious*. Perkawis menika ingkang nedahaken bilih humor menika namung gadhah fungsi kangge sarana panglipur.

11. Wujud Humor Keseleo Lidah (Salah Ucap)

Wujud humor *keseleo lidah (salah ucap)* ing panaliten menika dipunpangguhaken kalih wosing topik humor inggih menika humor panglipur

saha humor *etnis*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken namung wonten setunggal inggih menika namung kangge panglipur. Andharan saking wujud humor *keseleo lidah (salah ucap)* saged dipunwaos ing ngandhap menika

a. Wujud humor *keseleo lidah (salah ucap)* ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Bagio ingkang nembe nyamun dados Panji Remeng badhe ngadhili Kolik (Ratu Kelana Badra) awit saderengipun Kolik kepengin mejah Bagio ingkang sowan ing negaranipun.

Kolik : “*Aku aja dilebokne pakunjaran aku*”.

Bagio : “*Ora, tak ngge **pakan jaran** ora*” (DSK/KEBR/data.123, 41: 55)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *keseleo lidah (salah ucap)*.

Humor *keseleo lidah (salah ucap)* ing pethikan menika katitik saking tembung ‘pakunjaran’ ingkang dipunewah – ewahi dados tembung ‘pakan jaran’, ‘*Ora, tak ngge pakan jaran ora*’. Tuturan menika tuwuh awit Bagio rumaos boten mireng ukara menapa ingkang dipuntuturaken dening Kolik. ‘Pakan jaran’ ing konteks tuturan menika boten gadhah teges menapa – menapa. Bab menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan menika tuwuh awit wontenipun ewah – ewahan tembung saking tanggepanipun Bagio ngengingi *pernyataan*ipun Kolik, ‘*Ora, tak ngge pakan jaran ora*’. Kolik ingkang ajrih nalika ngadhepi Bagio menika micanten nyuwun kawelasan bilih piyambakipun ampun dipunlebetaken pakunjaran. Bagio ingkang rumaos boten mireng ukara ingkang dipuntuturaken Kolik menika, nyebat tembung ‘pakunjaran’ kanthi

dipunewah – ewahi dados ‘pakan jaran’. Tembung pakan jaran ing konteks menika boten gadhah teges menapa – menapa satemah boten wonten ayahan tartamtu ing salebeting humor menika. Humor ing pethikan menika namung tuwuh saking ewah – ewahan tembungingkang dipuntuturaken dening Bagio. Bab menika ingkang mujudaken humor menika gadhah topik humor minangka humor panglipur.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur satunggaling tiyang mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika Bagio ingkang nembe nyamun dados Panji Remeng badhe ngadhili Kolik (Ratu Kelana Badra). Perkawis menika nedahaken bilih Bagio ngupaya namung damel tiyang gumujeng ngengingi ewah – ewahan tembung ‘pakunjaran’ ingkang dados ‘pakan jaran’ supados tiyang saged ngirangi raos ingkang *tegang* ing salebeting batosipun utawi boten karaos *serius* nalika mirsani *video* menika sinaosa *alur* adheganipun nembe inggil.

b. Wujud humor *keseleo lidah (salah ucap)* ingkang gadhah topik humor *etnis* saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Bagio (Panji Doyok) micanten bab kahananipun kekalih putrinipun Paman Kudana Warsa ingkang sampun tresna kaliyan Panji Asmara Bangun.

Bagio : “*Aku ora kok belani ya ora. Nanging, bocah iki mau wis semangget tresna karo Asmara Tangi*”

Kirun : “*Bangun*”

Bagio : “*Bangun kuwi ora tangi ta?*” (DSK/KEBR/data.117, 22: 10)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *keseleo lidah (salah ucap)*.

Humor *keseleo lidah (salah ucap)* katitik saking sebatan nama Panji Asmara

Bangun dening Bagio. Bagio mlesetaken nama Panji Asmara Bangun menika dados Panji Asmara Tangi. Ewah – ewahan menika karaos kanthi sengaja dipuntuturaken dening Bagio amargi Bagio rumaos bilih tembung ‘Bangun’ menika gadhah teges ingkang sami kaliyan tembung ‘Tangi’. Perkawis ingkang nyebal ngengingi sebatan nama ingkang dipuntuturaken Bagio menika ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor *etnis*. Humor etnis ing pethikan menika gayut kaliyan basa inggih menika basa Jawi. Humor ing pethikan menika tuwuh awit wontenipun perkawis ingkang nyebal ngengingi panyebatan nama Panji Asmara Bangun ingkang dados Panji Asmara Tangi. Tembung ‘Bangun’ ing basa Indonesia menika gadhah teges ingkang sami kaliyan tembung ‘Tangi’ ing basa Jawi satemah humor ing inggil dipunwastani humor *etnis* mliginipun ngengingi *etnis* Jawi. Bab menika ingkang ndadosaken raos lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika Bagio (Panji Doyok) micanten bab kahananipun kekalih putrinipun Paman Kudana Warsa ingkang sampun tresna kaliyan Panji Asmara Bangun. Bagio micanten kados menika kejawi namung kangge damel bingahipun tiyang sanes ngengingi ewah – ewahan nama ‘Bangun’ ingkang dados ‘Tangi’.

12. Wujud Humor *Definisi*

Wujud humor *definisi* ing panaliten menika dipunpangguhaken kalih topik humor inggih menika humor panglipur saha humor *seks*. Fungsi humor ingkang kapangguhaken namung wonten setunggal inggih menika namung kangge panglipur kemawon. Andharan saking wujud humor *definisi* saged dipunwaos ing ngandhap menika.

- a. Wujud humor *definisi* ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Kolik paring pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun rodha.

Kolik : “*Apa sebabe diarani rodha?*”

Bagio : “***Rodha kuwi, loro kudu padha. Nek sitoke bunder, sitoke kothak – kothak gak esoh mlaku***” (DSK/DC/data.41, 03: 30)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *definisi*. Humor ing pethikan menika katitik saking andharan teges rodha dening Bagio. Bagio mangsuli pitakenan Kolik bab tegesipun rodha kanthi tuturan, ‘*Rodha kuwi, loro kudu padha*’. Rodha inggih menika glindhinganing kreta, sepedha lan sapanunggalanipun ingkang wujudipun bunder, saged kadamel saking maneka warni bahan (karet, wesi, kayu lsp). Rodha wonten ing konteks menika gayut kaliyan sepedha ingkang gadhah rodha kalih saengga Bagio negesi tembung rodha inggih menika ‘*loro kudu padha*’ ‘kalih kedah sami’. Andharan teges saking rodha ingkang nyebal menika ingkang ngemot raos lucu satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan ing inggil tuwuh awit wontenipun andharan teges saking rodha ingkang nyebal saking teges ingkang sejatosipun, ‘*Rodha*

kuwi, loro kudu padha'. Humor menika boten tumuju ing perkawis – perkawis tartamtu satemah boten wonten ayahan tartamtu ingkang dipunpanggiaken ing salebeting humor menika. Bab menika ingkang ndayani humor ing inggil gadhah topik minangka humor panglipur.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika Kolik ingkang paring pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun rodha. Bagio ingkang paring andharan ingkang nyebal bab tegesipun rodha menika nedahaken bilih ancasing humor menika namung kangge damel bingahing manah satunggaling tiyang, supados saged ngirangi sedaya raos ingkang ngresahi ing manah saha ing panggalih ingkang nembe dipunadhepi dening tiyang sanes.

b. Wujud humor *definisi* ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Kolik paring pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun garbu.

Kolik : “*apa sebabe diarani garbu?*”

Bagio : “*Nek gak mbegar, gak esoh mlebu*”. (DSK/DC/data.43, 04: 13)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *definisi*. Humor ing pethikan menika katitik saking andharan teges garbu dening Bagio. Bagio mangsuli pitakenan Kolik bab tegesipun garbu kanthi tuturan, ‘*Nek gak mbegar, gak esoh mlebu*’. Garbu wonten ing konteks menika gayut kaliyan sepedha. Garbu inggih menika perangan sepedha ingkang kangge ngapit rodha, ananging teges ingkang dipunandharaken Bagio menika saged dipuntegesi maneka warni utawi nuwuhaken raos saru dening pamirengipun, saengga ndadosaken

satunggaling humor. Andharan teges saking garbu ingkang nyebal menika ingkang ngemot raos lucu satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil kalebet humor *seks* amargi topik ingkang dipunginakaken kangge ngripta humor kasebat ngginakaken perkawis ingkang *tabu* saha tembung – tembung ingkang tegesipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Humor *seks* ing pethikan ing inggil katitik saking andharan teges garbu ingkang dipuntuturaken dening Bagio, '*Nek gak mbegar, gak esoh mlebu*'. Teges saking garbu ingkang dipunandharaken Bagio menika saged dipuntegesi saru dening pamirengipun awit tembung – tembungipun menika gayut kaliyan babagan solahipun tiyang ingkang sampun gesang bebrayan. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan menika lucu saha saged ndadosaken tiyang ingkang mireng gumujeng. Lare enem utawi alit angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*. Humor menika namung saged dipuntampi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan *seks* kemawon, mliginipun tiyang ingkang sampun diwasa. Bab menika ingkang mujudaken bilih humor menika gadhah topik humor minangka humor *seks*.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng satunggaling tiyang. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika Kolik paring pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun garbu saha dipuntegesi ingkang nyebal dening Bagio. Humor menika namung mujudaken

satunggaling humor ingkang kangge panglipur. Sinaosa humor menika gadhah wosing topik minangka humor *seks*, ananging boten kapanggihaken ancas utawi ayahan tartamtu ing salebeting humoripun kejawi namung kangge damel tiyang gumujeng ngengingi pangertosan saking garbu.

13. Wujud Humor *Interupsi*

Wujud humor *interupsi* ing panaliten menika dipunpanggiaken tigang topik humor inggih menika humor panyaruwe ingkang gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Humor panglipur ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha humor *seks* ingkang ugi gadhah fungsi kangge panglipur. Andharan saking wujud humor *interupsi* saged dipunwaos ing ngandhap menika.

- a. Wujud humor *interupsi* ingkang gadhah topik humor panyaruwe saha gadhah fungsi kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Konteks : Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio. Kirun duka kalih Bagio awit sumerep Bagio wantun lenggah wonten ing bangkunipun Juragan Kolik.

Kirun : “*Kowe pantes ngono kuwi?. Kuwi lungguhane sapa delok?. Kono kuwi lungguhane juragan. Kowe karo aku ki trima pembantu, kok esoh wani lungguh ning kursi. Mengko kon ngepel mengko, bokongmu nemplok kabeh, ndebol ana apane delok?*”.

Bagio : “*Untunge lambemu ok ra entek. Kowe nek ngomong nyecret ae ngono kuwi. Aku ki bojomu pa?*”

Kirun : “*Lha nyapo aku rabi kowe kok sajakmu*”.

(DSK/HK/data.2, 02: 25)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *interupsi*. Humor *interupsi* ing pethikan menika katitik saking tanggepanipun Bagio. Bagio ingkang mirengaken tuturan Kirun ingkang nembe duka, lajeng paring tanggepan

ngengingi *pernyataan*ipun Kirun kanthi tuturan, ‘*Untunge lambemu ok ra entek. Kowe nek ngomong nyecret ae ngono kuwi. Aku ki bojomu pa?*’. Bagio ingkang karaos anyel saha duka (katitik saking swantenipun ingkang inggil) menika ngina Kirun bilih tutukipun menika kekathahen anggenipun micanten saengga Bagio nyebat Kirun kanthi, ‘*lambemu ok ra entek*’ saha ‘*Kowe nek ngomong nyecret ae*’. Salajengipun, Bagio ugi paring *pernyataan* awit mirengaken Kirun ingkang kathah micanten, inggih menika Bagio rumaos bilih piyambakipun menika kados garwanipun Kirun ‘*Aku ki bojomu pa?*’. Tuturan saking Bagio menika mujudaken *interupsi* ngengingi *pernyataan*ipun Kirun, awit tanggepanipun Bagio menika mujudaken satunggaling tanggepan ingkang nyebal saking menapa ingkang nembe dipunrembag Kirun. Bab menika ingkang ngemot raos lucu, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panyaruwe. Wujud panyaruwe ing pethikan menika katujuaken kangge satunggaling tiyang, inggih menika kangge Bagio ingkang tumindak sapurunipun sinaosa namung dados batur. Bagio wantun lenggah wonten ing bangkunipun Juragan Kolik, ‘*...Kowe karo aku ki trima pembantu, kok esoh wani lungguh ning kursi. Mengko kon ngepel mengko, bokongmu nemplok kabeh, ndebol ana apane delok?*’. Tuturan menika mujudaken humor awit Kirun micanten kanthi swanten ingkang cepet saha boten dipunpedhot. Tuturan menika ugi mujudaken satunggaling panyaruwe dhateng Bagio ingkang tumindak sapurunipun saha boten kemutan bilih piyambakipun

namung buruh (batur) ing dalemipun Juragan Kolik. Wujud panyaruwe sanesipun ugi dipuntujuaken kangge Kirun ingkang micara sapurunipun dhateng Bagio. Katitik saking tuturanipun Bagio, '*Untunge lambemu ok ra entek. Kowe nek ngomong nyecret ae ngono kuwi...*'. Tuturan Bagio menika mujudaken raos duka dhateng dhirinipun Kirun awit Kirun ngendhika namung sapurunipun saha karaos boten ngaosi Bagio ingkang minangka kanca buruhipun. Kedahipun tiyang menika tetep njagi raos mitra tuturipun sinaosa sampun dados kanca rumaket. Tuturan saking Bagio menika ugi mujudaken satunggaling humor awit mujudaken raos duka saha raos anyel ingkang dipunbikak kanthi cetha satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Bab menika ingkang ndayani bilih pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor panyaruwe.

Fungsi saking humor ing inggil inggih menika kangge paring kesadharan dhateng satunggaling tiyang. Gayut kaliyan konteksipun Kirun duka kaliyan Bagio ingkang sapurunipun nalika tumindak. Ing pethikan menika ugi nedahaken bilih Bagio ugi duka kaliyan Kirun awit Kirun ngendhika kanthi sapurunipun saha karaos boten ngaosi Bagio. Perkawis menika ugi kathah kapanggihaken ing masarakat. Kathah tiyang ingkang tumindak utawi micanten sapurunipun kanthi boten ningali kahanan sakiwa tengenipun, satemah kadangkala ndadosaken tiyang sanes duka utawi anyel ing manahipun. Awit saking menika, dados menungsa menika kedahipun ngatos – atos nalika tumindak. Bagio saha Kirun ngupaya ngemutaken dhateng satunggaling tiyang supados ampun tumindak sapurunipun. Sae

menapa boten tumindak menika gumantung saking pamanggihipun tiyang sanes, sanes dhiri pribadhi. Semanten ugi nalika micanten, ugi kedah njagi tata krama supados boten ndadosaken tiyang sanes duka.

b. Wujud humor *interupsi* ingkang gadhah topik humor panglipur saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Kirun ngengken Bagio supados mlebetaken tasipun ing kamar.

Kirun : “*Alon – alon, kuwi isine berlian, mas picis, raja brana. Ngono tak kandani*”

Bagio : “*lha kok mambu sambel pecel?*”.

Kirun : “*lha senenganku ya ra papa ta*” (DSK/TW/data.83, 08: 40)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *interupsi*. Kirun ngengken Bagio supados beta tasipun kanthi ngatos – atos awit wosipun tas menika barang ingkang gadhah nilai ingkang inggil (*emas, berlian, utawi raja brana*), ‘*Alon – alon, kuwi isine berlian, mas picis, raja brana. Ngono tak kandani*’. Humor ing pethikan menika katitik saking tuturanipun Bagio ingkang mujudaken *interupsi* ngengingi *pernyataanipun* Juragan Kirun. Bagio ingkang rumaos sampun ngatos – atos nalika beta tasipun Juragan Kirun kanthi raos anyel paring tanggapan, ‘*lha kok mambu sambel pecel*’. Tuturan saking Bagio menika ngemot raos lucu awit mujudaken satunggaling tanggapan ingkang nyebal ngengingi wos tasipun Juragan Kirun, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil gadhah topik humor inggih menika humor panglipur. Humor ing pethikan ing inggil tuwuh awit wontenipun satunggaling tanggapan ingkang nyebal saking Bagio ngengingi wos tasipun Juragan Kirun. Kirun ingkang ngendhika bilih wos tasipun menika awujud

barang gadhah nilai ingkang inggil (*emas, berlian, utawi raja brana*), dipuntanggepi nyebal dening Bagio, '*lha kok mambu sambel pecel*'. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan menika lucu satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng. Boten wonten ayahan tartamtu ingkang dipunpanggiaken ing salebeting humor menika. Bab menika ingkang ndayani humor ing inggil gadhah topik humor minangka humor panglipur.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur satunggaling tiyang mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun inggih menika, Kirun ngengken Bagio supados mlebetaken tasipun ing kamar. Humor menika kadamel awit wontenipun satunggaling tanggapan ingkang nyebal saking Bagio ngengingi wos tasipun Juragan Kirun. Bagio ing humor menika namung ngupaya damel bingahipun tiyang sanes. Swasana ingkang nembe inggil awit Juragan Kirun nembe karaos duka menika dipunkirangi dening Bagio kanthi micanten ingkang nyebal kaliyan konteks pirembaranipun supados tiyang ingkang mirsani *video* menika boten karaos *serius* anggenipun nampi adhegan menika.

c. Wujud humor *interupsi* ingkang gadhah topik humor *seks* saha gadhah fungsi kangge panglipur.

Konteks : Kirun saha Bagio kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipundugi, amargi saderengipun Kirun saha Bagio nembe sumerep setan.

Kirun : "*Haa.. Sundel Bolong... Sundel Bolong*"

Bagio : "*Halah, iki mesti ora a sundel ya tetep bolong*"

Kirun : "*Lambemu*" (DSK/HK/data.30, 01: 13: 35)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *interupsi*. Kirun ingkang kaget awit sumerep Widya saha Sinta micanten kanthi tuturan, '*Sundel Bolong...*

Sundel Bolong'. Kirun nginten bilih Widya saha Sinta menika setan ingkang wujudipun Sundel Bolong. Sundel Bolong inggih menika setan ingkang wujudipun tiyang estri ananging pengkeranipun menika bolong saengga dipunsebat sundel bolong. Bagio ingkang mangertosi bilih ingkang dhateng menika Widya kaliyan Sinta lajeng paring tanggapan, '*Halah, iki mesti ora a sundel ya tetep bolong*'. Tuturan Bagio menika ngemot raos lucu awit mujudaken satunggaling tanggapan ingkang nyebal kaliyan ingkang dipunrembag kalih Kirun saderengipun, satemah saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan ing inggil kalebet humor *seks* amargi topik ingkang dipunginakaken kangge ngripta humor kasebat ngginakaken perkawis ingkang *tabu* saha tembung – tembung ingkang tegesipun namung saged dipunmangertosi dening tiyang ingkang sampun diwasa. Humor *seks* ing pethikan ing inggil katitik saking tembung '*bolong*' ing salebeting tuturanipun paraga. Tembung '*bolong*' ing salebeting tuturan ingkang dipunginakaken dening Kirun gadhah teges inggih menika ngandharaken nama setan inggih menika '*...sundel bolong*'. Sundel Bolong inggih menika setan ingkang wujudipun tiyang estri ananging pengkeranipun menika bolong saengga dipunsebat sundel bolong. Salajengipun, tuturan ingkang dipunginakaken dening Bagio menika '*Halah... iki mesti ora a sundhel tetep bolong*', gadhah teges ingkang beda. Tembung '*bolong*' ingkang dipunmaksud menika gadhah sambet rapetipun kaliyan perangan badanipun tiyang estri. Perkawis menika ingkang ndadosaken pethikan menika lucu saha

saged ndadosaken tiyang ingkang mireng gumujeng. Lare enem utawi alit angel anggenipun nampi humor menika awit lare enem utawi alit menika namung saged negesi kanthi teges *denotasi*. Humor menika namung saged dipuntampi dening tiyang ingkang sampun mangertosi babagan *seks* kemawon, mliginipun tiyang ingkang sampun diwasa. Bab menika ingkang mujudaken bilih humor menika gadhah topik humor minangka humor *seks*.

Fungsi humor ing pethikan ing inggil inggih menika kangge panglipur dhateng tiyang sanes mliginipun ingkang mireng saha mirsani *video* humor. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun saha Bagio ingkang kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipundugi. Humor menika kadamel namung saking tanggepanipun Bagio ingkang nyebal ngengingi setan sundel bolong. Bagio namung ngupaya damel gumujenging tiyang supados boten kalebet ing swasana salebeting *video*. Ing adhegan menika nembe mujudaken swasana ingkang *tegang* awit wontenipun setan ingkang medal, satemah dipunkirangi Bagio kanthi pangandhikan ingkang kados menika.

14. Wujud Humor *Tolak Bala*

Wujud humor *tolak bala* ing panaliten menika dipunpangguhaken setunggal topik humor inggih menika humor *pergaulan*. Fungsi humor ingkang kapanggihaken inggih ugi namung wonten setunggal inggih menika kangge paring gagasan utawi pamrayogi. Andharan saking wujud humor *tolak bala* saged dipunwaos ing ngandhap menika.

Konteks : Kirun paring pamanggih dhateng Bagio, menawi nuthuk kenthongan nalika *patrol* (rondha) ing dhusun menika sae, saged ndadosaken tiyang sanes remen.

Kirun : “*Nek kenthongan dithuthuk penak, mesti enek wong nglilir. Sapa to ya sing patrol kae sapa? Woo.. Kirun karo Bagio, enak ya swarane*”.

Bagio : “*Terus sing lanang, amit – amit jabang bayi. Sing Kirun kuwi lho tibake kok kaya penthulan. Nek Kirune kae ora sepira, Bagio ki lho baguse tanpa upama*”. (DSK/HK/data.21, 01: 00: 20)

Pethikan ing inggil kalebet ing humor *tolak bala*. Humor katitik saking tuturanipun Kirun ingkang ngginakaken swanten kados tiyang estri, ‘*Sapa to ya sing patrol kae sapa? Woo.. Kirun karo Bagio, enak ya swarane*’. Lajeng, gayut kaliyan ing pawicantenan ing inggil, tuturan Bagio ing inggil menika mujudaken *interupsi* dhateng andharanipun Kirun. *Interupsi* menika tuwuh awit Bagio boten sarujuk kaliyan andharanipun Kirun bab swanten saking kenthongan ingkang saged damel tiyang remen. *Interupsi* ing pawicantenan menika awujud tuturan ingkang boten limrah ing masarakat saha minangka wujud ingkang ndadosaken humor, katitik saking tuturan ‘*amit – amit jabang bayi*’. Tuturan ‘*amit – amit jabang bayi*’ menika ugi gadhah ancas kangge mendelaken tumindakipun Kirun ingkang nmebe ngrembag babagan rondha. Perkawis lucu sanesipun ugi katitik saking tuturanipun Bagio ‘*Kirun kuwi lho tibake kok kaya penthulan*’ saha ‘*Bagio ki lho baguse tanpa upama*’. Bagio ingkang nginggilaken praupanipun kaliyan Kirun menika mujudaken perkawis ingkang lucu, awit kanthi sengaja Bagio ngina dhateng Kirun. Perkawis menika ingkang ndadosaken lucu saha saged damel tiyang ingkang mireng gumujeng.

Pethikan menika gadhah topik humor inggih menika humor *pergaulan*. *Pergaulan* ing pethikan menika katitik saking cara sesambetan ingkang dipunadharaken Kirun mliginipun bab tata cara rondha ingkang sae ing satengahing masarakat. Kirun ngandharaken bilih menawi nuthuk kenthongan nalika *patrol* (rondha) ing dhusun menika sae, saged ndadosaken raos remen dhateng tiyang sanes ingkang mireng, '*Sapa to ya sing patrol kae sapa? Woo.. Kirun karo Bagio, enak ya swarane*'. Tuturan menika lucu awit wontenipun perkawis ingkang nyebal saking kawontenan ingkang sejatos inggih menika Kirun ingkang tiyang kakung ngendhika kanthi swanten ingkang kados tiyang estri. Sesambetan ing satengahing masarakat menika kedahipun mujudaken raos ngormati saha ngaosi dhateng warga sanesipun. Sinaosa nembe rondha, boten kenging satunggaling tiyang menika ngresahi warga sanes. Humor ing pethikan menika ugi katitik saking tanggepanipun Bagio ngengingi pernyataanipun Kirun, '*Terus sing lanang, amit – amit jabang bayi. Sing Kirun kuwi lho tibake kok kaya penthulan. Nek Kirune kae ora sepira, Bagio ki lho baguse tanpa upama*'. Tuturan menika ngemot raos lucu awit mujudaken satunggaling ukaran ingkang boten limrah '*amit – amit jabang bayi*'. Bagio ingkang nginggilaken praupanipun kaliyan Kirun menika ugi mujudaken perkawis ingkang lucu, awit kanthi sengaja Bagio ngina dhateng Kirun. Bab menika ingkang ndayani bilih pethikan ing inggil gadhah topik humor minangka humor *pergaulan*.

Humor ing pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge paring gagasan utawi pamrayogi kangge satunggaling tiyang mliginipun tiyang ingkang

rondha. Gayut kaliyan konteksipun, Kirun ingkang micanten dhateng Bagio, ngandharaken bilih menawi nuthuk kenthongan nalika *patrol* (rondha) ing dhusun menika sae, saged ndadosaken remening tiyang sanes ingkang mireng. Awit saking menika, pamrayogi menika dipuntujuaken kangge satunggaling tiyang ingkang nembe rondha supados boten sapurunipun menawi nuthuk kenthongan, kedahipun tetep njagi *ketenangan* supados boten ngresahi dhateng warga sanesipun.

BAB V

PANUTUP

A. Dudutan

Adhedhasar asiling panaliten saha pirembagan humor ing Depot Seni Kirun ing salebeting bab IV, pramila saged dipunpendhet dudutan kados ing ngandhap menika.

1. Wujud humor ingkang kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika humor setunggal larik, kalih larik, pawicantenan, awujud cariyos, *puisi*, *keseleo lidah (salah ucap)*, *definisi*, *interupsi*, saha *tolak bala*. Wujud humor ingkang kapanggihaken ing Depot Seni Kirun boten namung setunggal wujud kemawon, ananging ugi wonten *perpaduan* antawisipun kalih wujud humor, inggih menika *perpaduan* antawisipun humor pawicantenan saha humor *keseleo lidah (salah ucap)*, *perpaduan* antawisipun humor pawicantenan saha humor awujud cariyos, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos saha *interupsi*, *perpaduan* antawisipun humor awujud cariyos saha *tolak bala*, saha *perpaduan* antawisipun humor *puisi* saha humor *keseleo lidah (salah ucap)*. Wujud humor ingkang kathah kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika humor pawicantenan awit humor kadamel saking pawicantenanipun para paraga.
2. Topik humor ingkang kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika humor panyaruwe, *meringankan beban*, panglipur, *etnis*, *seks*, saha *pergaulan*. Topik humor ingkang kapanggihaken ing Depot Seni Kirun boten namung setunggal topik kemawon, ananging ugi wonten *perpaduan*

antawisipun kalih topik humor, inggih menika *perpaduan* antawisipun humor *panyaruwe* saha humor *seks*, *perpaduan* antawisipun humor *meringankan beban* saha humor agami, saha *perpaduan* antawisipun humor *etnis* saha humor *seks*. Topik humor ingkang kathah kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika humor panglipur. Perkawis menika nedahaken bilih humor ing Depot Seni Kirun menika wosipun kangge panglipur dhateng tiyang sanes.

3. Fungsi humor ingkang kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika kangge sarana panglipur, paring paring panyaruwe, piranti kangge paring gagasan utawi pamrayogi, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, kangge paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, saha kangge paring *informasi*. Fungsi humor ingkang kathah kapanggihaken ing Depot Seni Kirun inggih menika kangge sarana panglipur. Perkawis menika nedahaken bilih humor ing Depot Seni Kirun menika ancas utamanipun inggih menika kangge damel tiyang sanes gumujeng saengga saged ndadosaken satunggaling tiyang ngraosaken bingah ing manah.

B. Implikasi

Asiling panaliten menika saged dipundadosaken kangge bahan waosan ingkang wonten gayutipun kaliyan basa Jawi mliginipun bidang humor, supados saged mujudaken humor nalika wawan rembag, kersanipun saged ngirangi raos *serius*. Panaliten menika ugi kaangkah saged dados panjurung dhumateng pendhidhik supados saged nyisipaken humor ing pasinaonipun, saengga saged

narik kawigatosan siswa anggenipun sinau. Saksanesipun, panaliten menika ugi saged dados dhasaring panaliten salajengipun ingkang gayut kaliyan panaliten menika.

C. Pamrayogi

Panaliten humor ing Depot Seni Kirun menika taksih kathah kirangipun amargi winatesing seserepan panaliti. Adhedhasar menika prelu dipuntindakaken panaliten ingkang langkung wiyar saha saking sudut pandang ingkang beda, inggih menika ngengingi humor ingkang adhedhasar yuswa, jinis padamelan saha perkawis – perkawis ingkang ndayani humor ing Depot Seni Kirun.

KAPUSTAKAN

- Astuti, Wiwiek Dwi. 2006. *Wacana Humor Tertulis: Kajian Tindak Tutur*. Jakarta: Pusat Bahasa, Departemen Pendidikan Nasional.
- Danandjaja, James. 1986. *Folklor Indonesia*. Jakarta: Pustaka Grafitipers.
- _____. 1997. *Humor Mahasiswa*. Jakarta: Pustaka Sinar Harapan.
- Herawati. 2007. *Wacana Humor Dalam Bahasa Jawa*. Yogyakarta: Balai Bahasa Yogyakarta.
- Mahsun. 2012. *Metode Penelitian Bahasa*. Jakarta: Rajawali Pers.
- Moleong, Lexy, J. 1998. *Metode Penelitian Kualitatif*. Bandung: Rosdakarya
- Mulyani, Siti. 2006. *Humorologi Jawa*. Kejawen: Jurnal Kebudayaan Jawa, vol 1, No.2, Agustus 2006, hlm 124-137.
- Poerwadarminta, W. J. S. 1939. *Baoesastra Djawa*. Batavia: JB. Wolters Uitgevers Maatschappij.
- Pradopo, Sri Widati dkk. 1987. *Humor Dalam Sastra Jawa Modern*. Jakarta: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.
- Purwani, Susi Anjar. 2012. *Humor pada adegan Limbukan saha Gara-gara dalam Ceritan Semar Mbangun Khayangan oleh Dhalang Anom Suroto*. Skripsi S1. Yogyakarta. FBS UNY
- Rahardi, Kunjana. 2011. *Humor Ada Teorinya : Bahasa dan Gaya Melawak*. Yogyakarta: Pinus Book Publisher
- Safitri, Dian. 2013. *Permainan Bahasa dalam Wacana Plesetan Stiker Humor di Wilayah Bantul dan Yogyakarta*. Skripsi S1. Yogyakarta. FBS UNY
- Tim Penyusun Kamus Pusat Bahasa. 2002. *Kamus Besar Bahasa Indonesia Edisi Ketiga*. Jakarta: Balai Pustaka

Tim Tugas Akhir Skripsi Fakultas. 2012. *Panduan tugas Akhir TAS/ TABS*. Yogyakarta: Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta.

Yunus, Bakhrom dkk. 1997. *Jenis dan Fungsi Humor Dalam Masyarakat Aceh*. Jakarta: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.

Rujukan saking kalawarti :
Djaka Lodang, No.31 tanggal 30 Desember 2006
Djaka Lodang, No.07 tanggal 14 Juli 2007
Djaka Lodang, No.09 tanggal 28 Juli 2012

Rujukan saking internet :
 Rahmanadji, Didiek. 2007. Jurnal: *Sejarah, Teori, Jenis, dan Fungsi Humor*. Fakultas Sastra Universitas Negeri Malang. [http : //sastra.um.ac.id/ wp-content/ uploads/ 2009/ 10/ Sejarah-Teori-Jenis-dan-Fungsi-Humor.pdf](http://sastra.um.ac.id/wp-content/uploads/2009/10/Sejarah-Teori-Jenis-dan-Fungsi-Humor.pdf). dipununduh surya 25 Januari 2014 wanci 11.15 WIB.

LAMPIRAN

Tabel Lampiran.1 Analisis wujud humor, topik humor saha fungsining humor ing Depot Seni Kirun

No	Konteks	Data	Wujud										Topik							Fungsi						Andharan		
			A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W		X	Y
1	Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik ngendhika piyambak minangka pambuka kangge bikak adhegan saking humor. Bagio nyariosaken beda antawisipun tiyang sugih ing jaman samenika kaliyan ing jaman rumiyin.	<i>Bagio : “Uwongi nek sugih kok gak kaya wong nggonku biyen. Biyeni duwe jam nggandhul wis wong sugih, saiki jam nempleke ya wong sugih ok. Bojoku ki ora duwe apa – apa no ya kabeh – kabeh ngarani sugih, mung duwe jam tememplek. Aku gandul, ngene ki sembarang wis diartikan, ketok duwe ngene. Ungsume lampu antik, punya lampu antik. Ungsum pot – pot</i>				√									√						√							-wujud humor : awujud cariyos eksposisi awit ngandharaken tiyang ingkang dipunsebat sugih ing kala rumiyin. -topik humor : panglipur babagan barang guci. -fungsi : kangge sarana panglipur mliginipun babagan barang guci.

[illegible]

[illegible]

	Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik. Kirun duka kaliyan Bagio awit sampun 10 taun nyambut damel sesarengan, Bagio boten mangertosi jejibahanipun. Kirun ngandharaken bab jejibahan nyambut damel.	<i>Bagio</i> : “Ngapa?”. <i>Kirun</i> : “Kowe dadi buruh karo aku pirang taun?”. <i>Bagio</i> : “Ya, wis enek sepuluh taun ta ning kene”. <i>Kirun</i> : “Lha, sepuluh taun kok esoh ora ngerti tugase. Senen aku ning ngarep, Selasa kowe ning mburi. Rebo aku ning ngarep, Kemis kowe ning mburi. Jemuah aku ning ngarep, Setu kowe ning mburi ”. <i>Bagio</i> : “ Lha, Minggu kok kowe menek ”. (HK/data.4, 03: 20)																				antawisipun Kirun saha Bagio - topik humor : panyaruwe kangge Bagio saha Kirun -fungsi : kangge paring panyaruwe kangge tiyang supados mangetosi bab jejibahan nalika nyambut damel.
5	Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio ingkang	<i>Kirun</i> : “Kowe isa ngepel po ora jane?” <i>Bagio</i> : “Kowe ngepel			√						√				√		√					-wujud humor : awujud cariyos deskriptif awit

[illegible]

	dhateng Bagio bab caranipun ngepel ingkang leres.	<i>nek permen karet. Lha nek telek?”.</i> <i>Bagio : “He...?”.</i> <i>Kirun : “Nek telek?”.</i> <i>Bagio : “Ya, wis mbok pangan”.</i> (HK/data.6, 06: 30)																				kangge sarana panglipur
7	Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik. Kirun paring pamanggih bab kawontenan garwanipun Bagio ing griya.	<i>Kirun : “Woo... bojomu bar dikrayah kucing terus aboh?”.</i> <i>Bagio : “Kowe mengko tak emut ndasmu kowe”.</i> (HK/data.7, 07: 52)		√									√				√					-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio - topik humor : panglipur babagan kawontenan garwanipun Bagio -fungsi : kangge sarana panglipur.
8	Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun	<i>Kirun : “Lha bojo meteng ya digawa ning padhang ben padhang”.</i> <i>Bagio : “Meteng maksude</i>		√										√		√					-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio - topik humor : seks, saking	

[illegible]

	antawisipun Kirun saha Bagio ingkang minangka buruh (batur) ing dalemipun juragan Kolik. Bagio bingung ngengingi kawontenan garwanipun ingkang wawrat awit Bagio boten gadhah pengalaman momong putra. Kirun suka pamanggih bab cara momong putra ingkang sae.	<p><i>tok dulang apa? Nek anakku kae, cilikane anake Nuk barang kae, bubur”.</i></p> <p><i>Bagio : “Hah, kemajon”.</i></p> <p><i>Kirun : “Bubur terus diwenehi susu”.</i></p> <p><i>Bagio : “Woo... marai bocah pinter kuwi. Rencanaku tak goblokke ok”.</i></p> <p><i>Kirun : “Dulangane bayi ngono. Rencanane anakmu mok dulang apa?”</i></p> <p><i>Bagio : “Rencanaku ki ya endud. Endud, dadi bocah wis ra ngerti apa – apa”.</i></p> <p>(HK/data.10, 08: 53)</p>																		<p>: awujud cariyos <i>persuasif</i> awit ngajak dhateng tiyang sanes saha <i>interupsi</i>, tanggapan Bagio ingkang nyebal -topik humor : <i>pergaulan</i> bab cara momong putra -fungsi : kangge paring gagasan utawi pamrayogi babagan paring dhaharan kangge putra.</p>	
11	Kirun mendhet pisang ingkang	<p><i>Kirun : “Iki kenek nggo praktek. Aku elek</i></p>						√					√				√				<p>-wujud humor : <i>keseleo lidah</i></p>

	kangge mucal Bagio bab caranipun momong putra ing kang sae.	– elek ta kursus deban, anu... ngopeni bayi – bayi ngono kae kursus deban . Wong nek ra wong ndesa”. (HK/data.11, 09: 50)																			(salah ucap), mlesetaken tembung bidan dados deban -topik humor : panglipur babagan <i>plesetan</i> tembung -fungsi : kangge sarana panglipur.
12	Kirun mucal Bagio bab caranipun momong putra ing kang sae. Bagio paring pamanggih awit mirengaken Kirun ing kang medalaken swanten saking tutukipun ing kang kados swanten sarib.	<i>Bagio</i> : “Ndhekingi tak dulang apa kok? Ambune kaya ngene ki lho.” (HK/data.12, 11: 22)	√									√				√					-wujud humor : kalih larik awit kadadosan saking kalih ukara -topik humor : panglipur babagan momong putra -fungsi : kangge sarana panglipur
13	Kirun mucal Bagio bab	<i>Bagio</i> : “Woalah, bocah cangkeme	√									√				√					-wujud humor : kalih larik

[illegible]

	bayi nimbali Kirun.																								panglipur
15	Kirun saha Bagio ngupaya pados margi kagem Widya saha Shinta ingkang dipunsandra dening Juragan Kolik supados saged mlajeng saking dalemipun Juragan Kolik.	<i>Kirun : “cari solusi, jalan keluar” Bagio : “nyapo kok polisi kon jalan keluar” (HK/data.15, 27: 35)</i>						√							√					√					-wujud humor <i>keseleo lidah (salah ucap), mlesetaken tembung ‘solusi’ dados polisi</i> - topik humor : panglipur babagan <i>plesetan</i> tembung -fungsi : kangge sarana panglipur
16	Pawicantenan antawisipun Bagio saha Widya. Bagio ngupaya pados margi kagem Widya saha Shinta ingkang dipunsandra dening Juragan Kolik supados	<i>Bagio : “Bocah iki, amrih esoh metu saka jero omah iki” Widya : “Gimana caranya?” Bagio : “Golekke bolongan”. (HK/data.16, 27: 55)</i>		√										√					√						-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha Widya. - topik humor : panglipur bab pados margi. -fungsi : kangge sarana panglipur

	saged mlajeng saking dalemipun Juragan Kolik.																								dhateng tiyang sanes
17	Pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio. Kirun saha Bagio ngupaya pados margi kagem Widya saha Shinta ingkang dipunsandra dening juragan Kolik supados saged mlajeng saking dalemipun Juragan Kolik.	<p><i>Kirun : “Ning ngarep, kowe ning ngarep mlaku mbrangkang. Lha cah loro kuwi tak kruduki kemul dadi sithok karo aku ning jero”.</i></p> <p><i>Bagio : “Ho’o”.</i></p> <p><i>Kirun : “Lha... kowe ning ngarep”.</i></p> <p><i>Bagio : “Moh”.</i></p> <p><i>Kirun : “Nyapo?”</i></p> <p><i>Bagio : “Penakmen kowe. Iki ko mburi ra ketok”.</i></p> <p><i>Kirun : “Ko ngarep gak ketok”.</i></p> <p><i>Bagio : “Ko ngiringan ya gak ketok?”</i></p> <p><i>Kirun : “Ora ketok”</i></p> <p><i>Bagio : “Wong telu ning njero, Kowe ning tengah?”</i></p>								√					√		√						-wujud humor : <i>interupsi</i> awit tanggepanipun Bagio ingkang boten sarujuk saking pamanggihipun Kirun - topik humor : <i>seks</i> , saking tuturan ‘penakmen’ ingkang saged dipuntegesi saru -fungsi : kangge sarana panglipur dhateng tiyang sanes.		

[illegible]

[illegible]

	piyambakipun saged dados garwa ingkang sae.																									kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i>
21	Pawicantenan antawisipun Bagio, Kirun, kaliyan Uncek wonten ing ruang tamu ing dalemipun juragan Kolik. Uncek paring pangertosan dhateng Bagio saha Kirun ciri – ciri putrinipun ingkang dipunsandra dening Juragan Kolik.	<p><i>Bagio : “Sik to, sampeyan kok mriki wau tibake terus ngapa?”</i></p> <p><i>Uncek : “Mriki wau ajeng madosi anak kula.”</i></p> <p><i>Bagio : “Bocahe sakpinten – pinten?”</i></p> <p><i>Uncek : “Dedege dhuwur – dhuwur, padha aku”</i></p> <p><i>Kirun : “Dhuwur – dhuwur padha sampeyan?”</i></p> <p><i>Bagio : “Haa, potongane kaya uler kacang ngono thik”</i> (HK/data.21, 37: 55)</p>		√								√								√					-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kirun, Bagio, saha Uncek - topik humor : panyaruwe kangge Uncek -fungsi : kangge sarana panyaruwe	
22	Pawicantenan antawisipun	<i>Kirun ; “Bag.. Bag.. iki mati”.</i>		√								√							√						-wujud humor : pawicantenan	

[illegible]

[illegible]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Bagio nembe mawon sumerep setan, lajeng gumun awit setanipun gadhah dedeg kados tiyang alit. Kirun saha Bagio micara bab setan kalawau.																									-fungsi : kangge sarana panglipur
30	Kirun saha Bagio kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipundugi, amargi saderengipun Kirun saha Bagio nembe sumerep setan.	Kirun : “ <i>Haa.. Sundel bolong... sundel bolong</i> ” Bagio : “ <i>Halah.... iki mesti ora a sundel ya tetep bolong</i> ” Kirun : “ <i>Lambemu</i> ” (HK/data.30, 01: 13: 35)								√						√		√								-wujud humor : <i>interupsi</i> , tuturan Bagio ingkang nyebal saking pirembagani-pun Kirun - topik humor : <i>seks</i> , saking tembung ‘bolong’ ingkang saged dipuntegesi saru -fungsi : kangge sarana panglipur

31	Kirun saha Bagio kaget awit Widya saha Shinta dhateng kanthi boten dipundugi, amargi saderengipun Kirun saha Bagio nembe sumerep setan.	<p><i>Kirun : “Iki genah si manis Jembatan Ancol”.</i></p> <p><i>Bagio : “Ancol apa?”.</i></p> <p><i>Kirun : “Si manis Jembatan Ancol”.</i></p> <p><i>Bagio : “Kadohan, Si manis Jembatan Kajang”</i> (HK/data.31, 01: 13: 53)</p>										√				√																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													</
----	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

[illegible]

		<p>ngaca. Iki kowe entuk iki. Bocahe gelem mok ambung.</p> <p>Barokah kanggo kowe, musibah kanggo kene”.</p> <p>Bagio : “Sekali – kali kudu kenek musibah”.</p> <p>(HK/data.35, 01: 15: 35)</p>																				
36	Pawicantenan antawisipun Kirun kaliyan Bagio. Bagio gumun kaliyan setan ingkang gadhah dedeg kados tiyang alit bab caranipun mejah Juragan kolik saha ajudanipun.	<p>Kirun : “Sik – sik”.</p> <p>Bagio : “Ora ngono, aku sing janggal sitok”.</p> <p>Kirun : “apa?”</p> <p>Bagio : “Nek dhemit wedok kae mau, nekek tekan. Bereng sing cilik, mung arep nekek jaluk gendhong sik, lagek nekek”</p> <p>(HK/data.36, 01: 17: 25)</p>		√								√				√						-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio - topik humor : panglipur babagan setan alit -fungsi : kangge sarana panglipur
37	Kolik saha Bagio mlebet ing papan pertunjukan	<p>Kolik : “Aku nek mungsuh awakmu, metu sepedhaan. Wis</p>		√								√				√						-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kolik saha

		(DC/data.40, 03: 15)																						-fungsi : kangge sarana panglipur
41	Kolik suka pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun rodha.	<i>Kolik : “Apa sebabe diarani rodha?”</i> <i>Bagio : “Rodha kuwi, loro kudu padha. Nek sitoke bunder, sitoke kothak – kothak gak esoh mlaku”</i> (DC/data.41, 03: 30)						√						√					√					-wujud humor : <i>definisi</i> saking rodha -wosing topik humor ; panglipur babagan pangertosan rodha -fungsi : kangge sarana panglipur
42	Kolik suka pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun ruji.	<i>Kolik : “Lha, sing cilik – cilik kok diarani ruji?”.</i> <i>Bagio : “Ruji, diwiru siji-siji.”</i> (DC/data.42, 03: 50)						√						√					√					-wujud humor : <i>definisi</i> saking ruji - topik humor : panglipur babagan pangertosan ruji -fungsi : kangge sarana panglipur
43	Kolik suka pitakenan	<i>Kolik : “apa sebabe diarani garbu?”</i>						√								√		√						-wujud humor : <i>definisi</i>

	dhateng Bagio bab tegesipun garbu.	<i>Bagio</i> : “ <i>Nek gak mbegar, gak esoh mlebu</i> ”. (DC/data.43, 04: 13)																					saking garbu - topik humor : <i>seks</i> , tuturan ‘gak mbegar, gak esoh mlebu’ ingkang saged dipuntegesi saru -fungsi : kangge sarana panglipur
44	Kolik suka pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun ban.	<i>Kolik</i> ; “ <i>Apa sebabe diarani karet?</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>Karet kuwi mekare nek digeret</i> ”. (DC/data.44, 04: 45)						√								√		√					-wujud humor : <i>definisi</i> saking karet - topik humor : <i>seks</i> , tuturan ‘mekare nek digeret’ ingkang saged dipuntegesi saru -fungsi : kangge sarana panglipur
45	Kolik suka pitakenan dhateng Bagio	<i>Kolik</i> : “ <i>Apa sebabe diarani sadhel?</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>nek wis sat,</i>						√								√		√					-wujud humor : <i>definisi</i> saking sadhel

	bab tegesipun sadhel.	<i>terus mak dhel”</i> (DC/data.45, 05: 00)																		- topik humor : <i>seks</i> , tuturan ‘nek wis sat, terus mak dhel’ ingkang saged dipuntegesi saru -fungsi : kange sarana panglipur
46	Kolik suka pitakenan dhateng Bagio bab tegesipun pedhal.	<i>Kolik : “Pedhal” Bagio : “Nek cepet mesti budhal. Lha nek kalem we kalem – kalem. Nek cepet mesti ndang budhal”. (DC/data.46, 05: 10)</i>						√					√				√			-wujud : humor <i>definisi</i> saking pedhal - topik humor : panglipur babagan pangertosan pedhal -fungsi : kange sarana panglipur
47	Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing gubug ing pinggir dhusun.	<i>Kolik : “Daerah Candi ki termasuk daerah sing maju” Bagio : “Diarani candi Sewu ya ngene</i>		√									√				√			-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kolik saha Bagio - topik humor :

	Kolik kalih Bagio wicanten kahanan dhusun ingkang sampun majeng saha kathah program – program dhusun ingkang sampun kalampahan.	<i>ki”.</i> <i>Bagio</i> : “ <i>Enek TMK</i> ” <i>Kolik</i> : “ <i>TMK ki apa?</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>Telek Masuk Kandhang</i> ” (DC/data.47, 06: 05)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	</
--	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

		<i>sehat, ko kliru.”</i> (DC/data.48, 07: 05)																										
49	Kolik saha Bagio nyekar sekar ingkang irah - irahanipun Buta – Buta Galak karya Turi – turi putih ananging kanthi nggantos lirik sekaripun miturut kaprigelanipun.	<i>Kolik : “Buto – buto galak. Penonton Candi... hayo</i> <i>Bagio : “Cakrak – cakrak”</i> <i>Kolik : “Ngerti nek ana pelawak”</i> <i>Bagio : “ ijk sore uwis macak”</i> <i>Kolik : “Dhasar lawake cak Bagio pribadhi omahe pare pancen asli. Ayo padha memuji supaya Cak Bagio dicekel pulisi”.</i> <i>Bagio : “Lha wong kowe we we. Mara – marai”</i> <i>Kolik : “Marai apa?”</i> <i>Bagio : “Tak kira ora mungkin pulisine kancaku dhewe”.</i> <i>Kolik : “Mangsio</i>					√							√					√									-wujud humor : <i>puisi</i> , ewah – ewahan lirik sekar ‘Buta – Buta Galak’ - topik humor : panglipur babagan ewah – ewahan lirik sekar Buta – Buta Galak -fungsi : kangge sarana panglipur

[illegible]

	ingkang praupanipun kirang ayu.	<i>Bagio</i> : kaya ngana?” : “Lha kok kae gendhute mbludhuk ”. (DC/data.50, 12: 05)																							
51	Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Kolik ngengken Bagio supados milah pacar antawisipun Widya utawi Sinta.	<i>Kolik</i> : “Kowe sing iki apa sing iki? <i>Bagio</i> : “Aku wis masuk kabeh Lik”. <i>Kolik</i> : “Mosok kok ra enek paite gambir kowe ki lho?” <i>Bagio</i> : “Wis cara gedhang ya wis ora tak onceki, tak pangan sakulite ”. (DC/data.51, 12: 20)			√							√						√							-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kolik saha Bagio - topik humor : panyaruwe kangge Bagio -fungsi : kangge sarana panyaruwe
52	Pawincantenan antawisipun Bagio kaliyan Widya. Bagio paring pitakenan bab namanipun Widya.	<i>Bagio</i> : “Namanya mbak?” <i>Widya</i> : “namaku Widya” <i>Bagio</i> : “He?” <i>Widya</i> : “Widya” <i>Bagio</i> : “Eh.. eh.. Singa ” (DC/data.52, 13: 25)						√					√					√							-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha Widya - topik humor : panglipur babagan nama -fungsi : kangge sarana

																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

	antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Kolik ingkang nyobi nepangkaken namanipun dhateng Sinta. Lajeng, Bagio ngrebat pawicantenanipun Kolik.	<p>ya, <i>kenalkan mbak saya Rama</i>".</p> <p>Bagio : “Waduh, cocok iki. Kono Sinta kene Rama. Anu..mboke ijik bakul beras nduk?”</p> <p>Kolik : “He.. awakmu apa tumon, Sinta terus mboke bakul beras. Apa tumon?”</p> <p>Bagio : “Sumpah, aku jupukku mrana".</p> <p>(DC/data.55, 16: 10)</p>																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										</
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

	dipunremeni. Bagio ngrebat pawicantenan antawisipun Kolik kaliyan Sinta.	saya ayam bakir ". <i>Bagio</i> : "Lha iya, ayam sing dibakar kuwi nyolong pitike Pak Bakir, ngono lho ". (DC/data.56, 18: 00)																		panglipur babagan nama dhaharan -fungsi : kangge sarana panglipur
57	Pawincantenan antawisipun Bagio saha Widya wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Bagio micanten bab griya dhahar.	<i>Bagio</i> : "Widya" <i>Widya</i> : "Iya mas" <i>Bagio</i> : "Nanti kita masuk ke rumah makan, yaa.. masuk aja". <i>Widya</i> : "makan?" <i>Bagio</i> : " Gak, masuk tok ". (DC/data.57, 18: 20)		√								√				√				-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha Widya - topik humor : panglipur -fungsi : kangge sarana panglipur
58	Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Kolik paring pitakenan dhateng Bagio bab es jus.	<i>Kolik</i> : "Kowe weruh jus ki apa sik? Ora ngerti? Ndesa kowe ki, es jus we ra ruh kowe ki". <i>Bagio</i> : "Es jus ki sing piye to Lik?" <i>Kolik</i> : "Es jus ki ya, es prongkol kae lho,		√								√				√				-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kolik saha Bagio - topik humor : panglipur babagan es -fungsi : kangge sarana

	remen awit Miarsih dugi nalika Kolik saha Bagio nembe nyelaki Widya saha Sinta.	<i>Bagio</i> : “ <i>Lambemu lambe – lambe lamis</i> ”. <i>Kolik</i> : “ <i>Iki sapa?</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>Iki Bagong</i> ” (DC/data.60, 20: 25)																					-fungsi : kangge sarana panglipur
61	Pawincantenan antawisipun Bagio kaliyan Miarsih wonten ing gubug ing pinggir dhusun. Miarsih ingkang tresna sanget kaliyan Bagio paring pitakenan dhateng raosipun Bagio	<i>Miarsih</i> : “ <i>Aku jane ki ya kepiye ta? Sampeyan ki ketok apa ngono lho mas aku. Aku setengah mati lho aku iki</i> ”. <i>Bagio</i> : “ <i>Aku nyawang kowe ketok Limbuk</i> ”. (DC/data.61, 24: 00)		√								√				√							-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha Miarsih -topik humor : panglipur babagan nyebat tiyang -fungsi : kangge sarana panglipur
62	Miarsih nyariosaken kahananipun nalika wiwitan kepanggih kaliyan Bagio	<i>Miarsih</i> : “ <i>Aku cintane setengah mati karo sampeyan . biyen janjine sampeyan pertama kali aku tok belai – belai rambut ngono kuwi. Ora ana</i>			√							√				√							-wujud humor : awujud cariyos <i>deskriptif</i> , nyariosaken tumindakipun Bagio nalika kepanggih Miarsih

		<p>wong wedok liya dhik kejaba awakmu. Aku ora bakal selingkuh karo sapa wae.</p> <p>Mbok wong wedok aku kinyis – kinyis. Aku ora bakal kengguh kok dhik. Kowe rak muni ngono ta?”</p> <p>Bagio : “He.. eling. Kae jane ora kok nyaras rambutmu ora.</p> <p>Miarsih : “Lha pie ta?</p> <p>Bagio : “Tak delok korengmu ki mari apa urung”.</p> <p>(DC/data.62, 25: 25)</p>																					- topik humor : panglipur babagan tumindakipun Bagio -fungsi : kangge sarana panglipur
63	Pawincantenan antawisipun Bagio kaliyan Miarsih wonten ing gubug ing pinggir dhusun.	<p>Miarsih : “Aja ngono ta mas. Ngono kowe biyen jamane karo aku pertama tama rak ya, kowe edan dhik,</p>		√	√							√										√	-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha Miarsih. Awujud

	<p>Bagio ngandharaken kawontenan nalika piyambakipun nembe kepanggih kaliyan Miarsih.</p>	<p><i>sip tenan. Ora ana sing kaya kowe”.</i></p> <p><i>Bagio : “Lha kowe ya terlalu. Kenalan pertama aku wis nggeblak – nggeblak”.</i></p> <p><i>Miarsih : “Lha tak kapakke kok nggeblak – nggeblak?”</i></p> <p><i>Bagio : “Lho.. liwat nyang ngarep. Slenthing, kowe ngentut”.</i></p> <p><i>Miarsih : “wong biasane sing ngentut sampeyan, kok aku”.</i></p> <p><i>Bagio : “Ora muni, ambune. Wong gur ces ngono tok lho”.</i></p> <p>(DC/data.63, 26: 55)</p>																				<p>cariyos <i>deskriptif</i>, nyariosaken kahananipun Bagio nalika kepanggih kaliyan Miarsih - topik humor : panyaruwe dhateng Miarsih ingkang ngentut kanthi swanten ingkang ngresahi tiyang sanes. -fungsi : kangge paring kesadharan dhateng tiyang sanes</p>	
64	<p>Pawincantenan antawisipun Bagio kaliyan</p>	<p><i>Miarsih : “Aku mulane ora esoh pisah karo sampeyan</i></p>		√									√				√						<p>-wujud humor : pawicantenan antawisipun</p>

	antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Bagio inggih menika putranipun Uncek. Kolik paring pitutur dhateng Bagio supados ngormati tiyang sepuhipun.	<p><i>kaya ngene ki. Iki wong tuwamu.</i></p> <p><i>Bagio : “Iki wong tuwaku”.</i></p> <p><i>Kolik : “Wong tuwamu iki wajibe dihormati”.</i></p> <p><i>Bagio : “Pancen sing ngukir jiwa ragaku ya iki”.</i></p> <p><i>Kolik : “Ana paribasane wong tuwa iki kudu dipikul dhuwur dipendhem jero”.</i></p> <p><i>Bagio : “jane dek ingi sire arep tak pendhem”.</i></p> <p>(DC/data.68, 49: 05)</p>																		: pawicantenan antawisipun Kolik saha Bagio - topik humor : <i>pergaulan</i> kaliyan tiyang sepuh -fungsi : kangge mujudaken kawicaksanan utawi kesegaran
69	Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Bagio inggih menika putranipun Uncek. Bagio	<p><i>Bagio : “Lik. Reneo, tak omongi”</i></p> <p><i>Kolik : “Apa?”</i></p> <p><i>Bagio : “Ha modaro nek aku ki wis sunat ta. Tibake kok durung”.</i></p> <p><i>Kolik : “Lha iki sing nanggap wayang</i></p>		√								√				√				-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kolik saha Bagio - topik humor : panglipur babagan nyebat nama

	kaget awit mangertosi bilih piyambakipun dereng supit.	iku mau, tek e bapakmu? Sampe awakmu rung disunatke bapakmu Bag, Bag". Bagio : "Lha iya, aku kok esoh kalah karo Wilkampana" (DC/data.69, 50: 45)																				-fungsi : kangge sarana panglipur
70	Pawincantenan antawisipun Kolik kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Bagio kaget awit mangertosi bilih piyambakipun dereng sunat.	Bagio : "Lik, rene tak omongi". Kolik : "Ngapa?" Bagio : " Polos ki jikan ". (DC/data.70, 51: 10)		√										√		√						-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha Kolik -topik humor : seks, tuturan 'polos' ingkang nuju ing satunggaling perangan badan tiyang kakung -fungsi : kangge sarana panglipur

	kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Bagio inggih menika putranipun Uncek. Kirun minangka Dukun Calakipun Bagio paring pamanggih awit sumerep Uncek ingkang kados tiyang alit.	<i>radio ngoten niku?”.</i> <i>Uncek : “Ehh.. kula niku sanes Radio’.</i> <i>Bagio : “Niki sing diarani munyuk Kalimantan”.</i> <i>Uncek ; “Aku munyuk, kowe anake munyuk berarti?”</i> <i>Bagio : “Ora papa, padha munyuke kok”.</i> (DC/data.73, 56: 00)																		Bagio saha Uncek - topik humor : panglipur babagan nyebat nama tiyang -fungsi : kangge sarana panglipur
74	Pawincantenan antawisipun Kirun kaliyan Kolik wonten ing dalemipun Uncek. Kolik paring pitakenan dhateng Kirun bab cara anggenipun nyupit Bagio.	<i>Kolik : “Ngethoke ngangge napa?”</i> <i>Kirun : “Nek sing ngarep mau ngethoke ngagem memes sing landhep. Nek sing nomer loro niku damel ganco”.</i> (DC/data.74, 59: 20)		√								√				√				-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kolik saha Kirun. - topik humor : panglipur babagan supit -fungsi : kangge sarana panglipur
75	Pawincantenan antawisipun	<i>Kolik ; “Boten lara nggih sunat</i>		√							√			√			√			-wujud humor : pawicantenan

	<p>Kirun, Kolik kaliyan Bagio wonten ing dalemipun Uncek. Kirun minangka Dukun Calakipun Bagio ngandharaken raos nalika tiyang dipunsupit.</p>	<p><i>niku?"</i></p> <p><i>Kirun : "Boten mas, tenan kok mas tak kandani"</i></p> <p><i>Kolik : "Rasane kaya ngapa rasane?"</i></p> <p><i>Kirun : "Lara sunat niku paling – paling larane sedelut tok, ning kanggone suwi. Niku empun sunah Rosulullah. Kanjeng nabi Ibrahim nggih tetake kados ngaten. Kebersihan, niku wajib diresiki. Nek wong muslim njaga kebersihan".</i></p> <p><i>Bagio : "Tapi nggen kula nggih ampun diresiki nemen- nemen ah".</i></p> <p><i>Kirun : "Lho, lha</i></p>																											<p>antawisipun Kolik, Kirun saha Bagio - topik humor : <i>meringankan beban</i> Bagio ingkang badhe supit, agami awit wonten tuturan <i>Muslim</i> saha <i>Sunah Rosulullah</i> -fungsi : kangge mujudaken kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i></p>
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

[illegible]

[illegible]

	dhateng Juragan Kirun ingkang nembe kondur saking nyambut damel.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

	bebingah dhateng tamu nalika palakrama putrinipun samangke, ngengken Bagio supados ngalihaken basa tuturanipun ing basa Jawi.	<i>Kirun</i> : “ <i>Pintere</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>Aku wi embuh pokoke</i> ”. (TW/data.86, 14: 17)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	</
--	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

	ngalihaken basa tuturanipun ing basa Jawi.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

[illegible]

[illegible]

		<i>Kirun</i> : “Kowe apa masak <i>gudheg?</i> ” (TW/data.92, 20: 40)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

		<i>mangan jik njobo lho”.</i> (TW/data.93,28: 40)																			
94	Pawicantenan antawisipun Bagio (batur), Kirun (juragan) kaliyan sandirene (ajudanipun Bagio) wonten ing ruang tamu. Bagio menika sejatosipun inggih menika tiyang ingkang sugih bandha. Kirun bingung awit mireng Bagio micanten kaliyan Sandirene bab bisnis lisahipun.	<i>Bagio : “Kan ini, Arab kekurangan minyak Pak.”</i> <i>Kirun : “Inggih – inggih.”</i> <i>Bagio ; “Kemarin ambil dari tempat saya satu gendul.”</i> <i>Sandirene: ““Setunggal kapal kok wingi. Satu kapal besar itu Pak, kapal Tangker.”</i> (TW/data.94, 30: 10)		√								√				√					-wujud humor : pawicantenan antawisipun Kirun saha Bagio - topik humor : panglipur babagan lisah -fungsi : kangge sarana panglipur
95	Kirun kaget awit mangertosi pribadhinipun Bagio ingkang sejatosipun	<i>Kirun : “Panjenengan ten mriki dados pembantu kula. Jebul panjenengan</i>					√					√				√					-wujud humor : keseleo lidah (salah ucap), tuturan konglomerat

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

	kahananipun Praja Jenggala.	<i>Bagio</i> : “ Rapapa, wong ora ana apa – apane ok ”.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
--	--------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

																										- topik humor : panglipur babagan <i>plesetan</i> nama -fungsi : kangge sarana panglipur
112	Kirun (Panji Bancak) kaliyan Bagio (Panji Doyok) minangka abdi dalem ing Praja Jenggala dipunutus dening Prabu Amiluhur supados ngemutaken Panji Asmara Bangun supados sowan ing Praja Jenggala, awit Panji Asmara bangun sampun dipunjodokaken kaliyan Galuh Candra Kirana.	<i>Kirun</i> : “Asmara bangun iku wis dijodohke. Kowe ngerti dhawuhe Rama Ami Luhur, para pinisepuh ing Jenggala?” <i>Bagio</i> : “Pancen dhawuhe Rama Amir Mahmud ”. (KEBR/data.112, 08: 30)						√							√						√					-wujud humor : <i>keseleo lidah (salah ucap)</i> , mlesetaken nama Rama Ami Luhur dados Rama Amir Mahmud - topik humor : panglipur babagan <i>plesetan</i> nama -fungsi : kangge sarana panglipur

	minangka abdi dalem ing Praja Jenggala. Kirun saha Bagio micanten bab kekalih putrinipun Paman Patih Kudana Warsa.	<i>Bagio</i> : “ <i>Halah, elek</i> ” <i>Kirun</i> : “ <i>Kowe wis weruh ta?</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>He?</i> ” <i>Kirun</i> : “ <i>Wis weruh?</i> ” <i>Bagio</i> : “ <i>Lho, ya jelas urung ta?</i> ” (KEBR/data.114, 10: 05)																				panglipur babagan nama satunggaling tiyang -fungsi : kangge sarana panglipur
115	Kirun (Panji Bancak) saha Bagio (Panji Doyok) minangka abdi dalem ing Praja Jenggala ngendhika kalihan Patih Kudana warsa.	<i>Kirun</i> : “ <i>Lha niki ngaten, Paman Patih Kudana Warsa kaliyan Nyai Patih. Kula kaliyan si blekok moncrot niki</i> ” (KEBR/data.115, 14: 10)		√										√				√				-wujud humor : kalih larik awit kadadosan saking kalih ukara - topik humor ; panglipur babagan nyebat nama satunggaling tiyang -fungsi : kangge sarana panglipur
116	Pawicantenan antawisipun Bagio (Panji Doyok) kaliyan	<i>Bagio</i> : “ <i>Kok kaya ayu – ayu a anakmu?</i> ” <i>Susilo</i> : “ <i>Anak kula nik</i>		√										√				√				-wujud humor : pawicantenan antawisipun Bagio saha

C : Humor pawicantenan
 D : Humor awujud cariyos
 E : Humor ukara topik
 F : Humor *puisi*
 G : Humor *keseleo lidah (salah ucap)*
 H : Humor *definisi*
 I : Humor *permainan kata (pun)*
 J : Humor *interupsi*
 K : Humor *tolak bala*
 L : Humor panyaruwe
 M : Humor *meringankan beban*

P : Humor *politik*
 Q : Humor *seks*
 R : Humor agami
 S : Humor *pergaulan*
 T : Sarana panglipur
 U : Paring panyaruwe
 V : Paring gagasan utawi pamrayogi
 W : Mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*
 X : Paring kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres
 Y : Paring *informasi*